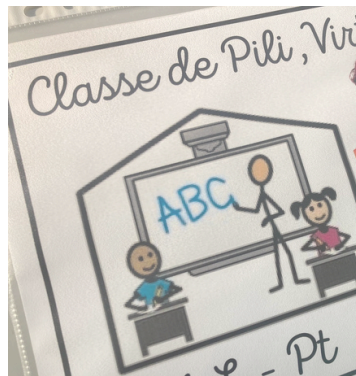

PEC ANNEX 1

EDUCACIÓN PRIMARIA

LENGUA Y LITERATURA

COMUNITAT VALENCIANA
PROPUESTA PEDAGÓGICA DE CICLO

De acuerdo con el DECRETO 106/2022, de 5 de agosto, del Consell, de ordenación y currículo de la etapa de Educación Primaria., publicado en el DIARIO OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA (DOCV) el 10/08/2022

ÍNDICE

1. LEGISLACIÓN VIGENTE	3
2. INTRODUCCIÓN	4
2.2. Áreas de la Educación Primaria	5
3. OBJETIVOS GENERALES DE LA ETAPA DE PRIMARIA	6
4. COMPETENCIAS CLAVE Y PERFIL DE SALIDA DEL ALUMNADO	7
5. PRINCIPIOS PEDAGÓGICOS	12
	14
	17
	17
	17
	19
	22
	23
	23
	24
6. EVALUACIÓN	24
	26
	27
	27
	27
7. EL ÁREA DE LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA	27
	30
	31
	33
	37

1. LEGISLACIÓN VIGENTE

Nivel estatal

[Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación](#)

BOE, n.º 106, de 4 de mayo de 2006

[Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.](#)

BOE, n.º 340, de 30 de diciembre de 2020

[Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, por el que se establece la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Primaria.](#)

BOE, n.º 52, de 2 de marzo de 2022.

Nivel autonómico

[DECRETO 106/2022, de 5 de agosto, del Consell, de ordenación y currículo de la etapa de Educación Primaria.](#)

DOCV, n.º 9402, de 10 de agosto de 2022

2. INTRODUCCIÓN

2.1. Elementos del currículo

A los efectos de lo dispuesto en el artículo 11 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, se entiende por currículo de la Educación primaria el conjunto de objetivos, competencias, contenidos enunciados en forma de saberes básicos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación.

Considerando las definiciones recogidas en el artículo 2 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo y el artículo 2 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, y al amparo de lo dispuesto en el artículo 6.2 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, el currículo estará integrado por los siguientes elementos:

a) Objetivos: logros que se espera que el alumnado haya alcanzado al finalizar la etapa y cuya consecución está vinculada a la adquisición de las competencias clave.

b) Competencias clave: desempeños que se consideran imprescindibles para que el alumnado pueda progresar con garantías de éxito en su itinerario formativo, y afrontar los principales retos y desafíos globales y locales. Las competencias clave aparecen recogidas en el Perfil de salida del alumnado al término de la enseñanza básica y son la adaptación al sistema educativo español de las competencias clave establecidas en la Recomendación del Consejo de la Unión Europea, de 22 de mayo de 2018 relativa a las competencias clave para el aprendizaje permanente.

c) Competencias específicas: desempeños que el alumnado debe poder desplegar en actividades o en situaciones cuyo abordaje requiere de los saberes básicos de cada área o ámbito. Las competencias específicas constituyen un elemento de conexión entre, por una parte, el Perfil de salida del alumnado, y, por otra, los saberes básicos de las áreas o ámbitos y los criterios de evaluación.

d) Criterios de evaluación: referentes que indican los niveles de desempeño esperados en el alumnado en las situaciones o actividades a las que se refieren las competencias específicas de cada área en un momento determinado de su proceso de aprendizaje.

e) Saberes básicos: conocimientos, destrezas y actitudes que constituyen los contenidos propios de un área o ámbito y cuyo aprendizaje es necesario para la adquisición de las competencias específicas.

f) Métodos pedagógicos: conjunto de acciones y técnicas didácticas que el profesorado coordina con el objetivo de guiar a su alumnado hacia la consecución de las competencias específicas de cada área y, en definitiva, acercarlo al perfil de salida de la Educación Primaria.

Además, se define:

Situaciones de aprendizaje: actividades conectadas que implican el despliegue por parte del alumnado de actuaciones asociadas a competencias clave y competencias específicas y que contribuyen a la adquisición y desarrollo de las mismas.

Línea pedagógica de centro: es el conjunto de estrategias, procedimientos, técnicas y acciones organizadas planificadas por el personal educativo, de manera consciente y reflexiva, que, coordinadas entre sí, tienen la finalidad de facilitar posibilidades de aprendizaje del niño o la niña hacia la consecución de los objetivos y las competencias clave y específicas.

2.2. Áreas de la Educación Primaria

La Educación Primaria comprende tres ciclos de dos años académicos cada uno y se organiza en áreas que tendrán un carácter global e integrador, estarán orientadas al desarrollo de las competencias del alumnado y podrán organizarse en ámbitos.

De acuerdo con el artículo 8 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, y según se refiere el artículo 9 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, las áreas que se imparten en todos los cursos de Educación Primaria son las siguientes:

- a) Conocimiento del Medio Natural, Social y Cultural
- b) Plástica y Visual
- c) Música y Danza
- d) Educación Física
- e) Valenciano: Lengua y Literatura
- f) Lengua Castellana y Literatura
- g) Lengua Extranjera
- h) Matemáticas

En el tercer ciclo de Educación Primaria se incluye la Educación en Valores Cívicos y Éticos. Además, se dispondrá de un lectivo específico para el desarrollo de proyectos interdisciplinarios y para la tutoría. Las enseñanzas de Religión se incluirán de acuerdo con lo que establece la disposición adicional segunda de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

La organización en áreas se entenderá sin perjuicio del carácter global de la etapa, dada la necesidad de integrar las distintas experiencias y aprendizajes del alumnado en estas edades.

En el área de Lengua Castellana y Literatura, la distribución horaria se establece de la siguiente manera:

- Primer ciclo de primaria: 315 minutos por ciclo.

- Segundo ciclo de primaria: 315 minutos por ciclo.
- Tercer ciclo de primaria: 315 minutos por ciclo.

Además, a cada una de estas áreas se asocian una serie de competencias específicas, criterios de evaluación y contenidos, enunciados en forma de saberes básicos. En el anexo III al que hace referencia el artículo 9 y 12 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, se establece el currículo de la etapa, con las competencias específicas de cada área que serán comunes para todos los ciclos de etapa. También, se establecen los contenidos, en forma de saberes básicos, y los criterios de evaluación para cada ciclo.

3. OBJETIVOS GENERALES DE LA ETAPA DE PRIMARIA

Según el artículo 7 del Real Decreto 157/2022, la Educación Primaria contribuirá a desarrollar en los niños y las niñas las capacidades que les permitan alcanzar unos objetivos generales de etapa. De acuerdo con el artículo 7 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, los objetivos son:

- a) Conocer y apreciar los valores y las normas de convivencia, aprender a obrar de acuerdo con estas de manera empática, prepararse para el ejercicio activo de la ciudadanía y respetar los derechos humanos, así como el pluralismo propio de una sociedad democrática.
- b) Desarrollar hábitos de trabajo individual y de equipo, de esfuerzo y de responsabilidad en el estudio, así como actitudes de confianza en sí mismo, sentido crítico, iniciativa personal, curiosidad, interés y creatividad en el aprendizaje, y espíritu emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para la resolución pacífica de conflictos y la prevención de la violencia, que les permitan desarrollarse con autonomía en el ámbito escolar y familiar, así como desarrollar actitudes de respeto mutuo en los grupos sociales con los que se relacionen.
- d) Conocer, comprender y respetar las diferentes culturas y las diferencias entre las personas desde una perspectiva crítica, la igualdad de derechos y oportunidades de hombres y mujeres y la no discriminación de personas por motivos género, cultura, ideología, etnia, orientación o identidad sexual, religión, diversidad funcional u otras condiciones.
- e) Conocer y utilizar de manera adecuada y efectiva, oralmente y por escrito, las lenguas oficiales: el valenciano, como lengua propia y oficial, y el castellano, como lengua cooficial, y desarrollar hábitos de lectura individual y en contextos de diálogo, debate e intercambio de experiencias.
- f) Adquirir en lengua extranjera la competencia comunicativa básica que les permita comprender y expresar mensajes sencillos en situaciones cotidianas.
- g) Desarrollar actitudes positivas hacia la riqueza multilingüe y multicultural presente en la sociedad, donde conviven el valenciano y el castellano, además de otras lenguas familiares.
- h) Desarrollar las competencias matemáticas básicas e iniciarse en la resolución de problemas que requieran la realización de operaciones elementales de cálculo,

conocimientos geométricos y estimaciones, así como ser capaces de aplicarlos a las situaciones de su vida cotidiana.

- i) Conocer los aspectos fundamentales de las ciencias de la naturaleza, las Ciencias Sociales, la Geografía, la Historia y la Cultura, a través de la asignatura de Conocimiento del Medio Natural, Social y Cultural o en el desarrollo de proyectos interdisciplinarios.
- j) Desarrollar las competencias tecnológicas básicas e iniciarse en su utilización para el aprendizaje, desarrollando un espíritu crítico ante su funcionamiento y los mensajes que reciben y elaboran.
- k) Utilizar diferentes representaciones y expresiones artísticas e iniciarse en la construcción de propuestas visuales y audiovisuales, desarrollando la sensibilidad estética y potenciando la creación artística.
- l) Valorar la higiene y la salud, aceptar el propio cuerpo y el de los otros, respetar las diferencias y utilizar la educación física, el deporte y la alimentación como medios para favorecer el desarrollo personal y social.
- m) Desarrollar actitudes de respeto y cuidado hacia todos los animales, prestando una atención especial al desarrollo de formas de comportamientos empáticos y correctos con los animales de compañía.
- n) Desarrollar sus capacidades afectivas en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con otras personas, así como una actitud contraria a la violencia, a los prejuicios de cualquier tipo y a los estereotipos sexistas.
- o) Desarrollar hábitos cotidianos de movilidad activa autónoma saludable, fomentando la educación viaria y actitudes de respeto que incidan en la prevención de los accidentes de tráfico.
- p) Desarrollar hábitos de consumo responsable en el contexto de la educación para la sostenibilidad y la protección del medio ambiente, en el camino hacia la transición ecológica.
- q) Promover actitudes de respeto entre todos los miembros de la comunidad educativa, así como la cooperación entre iguales.

4. COMPETENCIAS CLAVE Y PERFIL DE SALIDA DEL ALUMNADO

Según el artículo 6 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, las competencias clave que se deberán adquirir en la enseñanza básica y a cuyo logro deberá contribuir la educación primaria son:

- 1. Competencia en comunicación lingüística.
- 2. Competencia plurilingüe.
- 3. Competencia matemática y competencia en ciencia, tecnología e ingeniería.
- 4. Competencia digital.
- 5. Competencia personal, social y de aprender a aprender.
- 6. Competencia ciudadana.
- 7. Competencia emprendedora.
- 8. Competencia en conciencia y expresión culturales.

El **Perfil de salida** determina el nivel esperado al término de la educación obligatoria. Según establece el artículo 6 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, el Perfil de salida del alumnado al término de la enseñanza básica identifica y define, en conexión con los retos del siglo XXI, las competencias clave que se espera que los alumnos y alumnas hayan desarrollado al completar esta fase de su itinerario formativo.

Según afirma este mismo decreto, la transversalidad es una condición inherente al Perfil de salida, en el sentido de que todos los aprendizajes contribuyen a su consecución. De la misma manera, la adquisición de cada una de las competencias clave contribuye a la adquisición de todas las demás. No existe jerarquía entre ellas, ni puede establecerse una correspondencia exclusiva con una única área, ámbito o materia, sino que todas se concretan en los aprendizajes de las distintas áreas, ámbitos o materias y, a su vez, se adquieren y desarrollan a partir de los aprendizajes que se producen en el conjunto de las mismas.

A cada una de las competencias clave se asocian unos descriptores operativos que, en conjunto, concretan las capacidades que el alumnado debe adquirir al término de la etapa de Educación Primaria. Estos descriptores operativos para la etapa de Educación Primaria se describen a continuación, de acuerdo con el anexo I al que se refiere el artículo 13 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto.

Competencia en comunicación lingüística (CCL)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CCL1. Expresa hechos, conceptos, pensamientos, opiniones o sentimientos de forma oral, escrita, signada o multimodal, con claridad y adecuación a diferentes contextos cotidianos de su entorno personal, social y educativo, y participa en interacciones comunicativas con actitud cooperativa y respetuosa, tanto para intercambiar información y crear conocimiento como para construir vínculos personales.

CCL2. Comprende, interpreta y valora textos orales, escritos, signados o multimodales sencillos de los ámbitos personal, social y educativo, con acompañamiento puntual, para participar activamente en contextos cotidianos y para construir conocimiento

CCL3. Localiza, selecciona y contrasta, con el debido acompañamiento, información sencilla procedente de dos o más fuentes, evaluando su fiabilidad y utilidad en función de los objetivos de lectura, y la integra y transforma en conocimiento para comunicarla adoptando un punto de vista creativo, crítico y personal a la par que respetuoso con la propiedad intelectual.

CCL4. Lee obras diversas adecuadas a su progreso madurativo, seleccionando aquellas que mejor se ajustan a sus gustos e intereses; reconoce el patrimonio literario como fuente de disfrute y aprendizaje individual y colectivo; y moviliza su experiencia personal y lectora para construir y compartir su interpretación de las obras y para crear textos de intención literaria a partir de modelos sencillos.

CCL5. Pone sus prácticas comunicativas al servicio de la convivencia democrática, la

gestión dialogada de los conflictos y la igualdad de derechos de todas las personas, detectando los usos discriminatorios, así como los abusos de poder, para favorecer la utilización no solo eficaz sino también ética de los diferentes sistemas de comunicación.

CCL5. Pone sus prácticas comunicativas al servicio de la convivencia democrática, la gestión dialogada de los conflictos y la igualdad de derechos de todas las personas, detectando los usos discriminatorios, así como los abusos de poder, para favorecer la utilización no solo eficaz sino también ética de los diferentes sistemas de comunicación.

Competencia plurilingüe (CP)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CP1. Usa, al menos, una lengua, además de la lengua o lenguas familiares, para responder a necesidades comunicativas sencillas y predecibles, de manera adecuada tanto a su desarrollo e intereses como a situaciones y contextos cotidianos de los ámbitos personal, social y educativo.

CP2. A partir de sus experiencias, reconoce la diversidad de perfiles lingüísticos y experimenta estrategias que, de manera guiada, le permiten realizar transferencias sencillas entre distintas lenguas para comunicarse en contextos cotidianos y ampliar su repertorio lingüístico individual.

CP3. Conoce y respeta la diversidad lingüística y cultural presente en su entorno, reconociendo y comprendiendo su valor como factor de diálogo, para mejorar la convivencia.

Competencia matemática y competencia en ciencia, tecnología e ingeniería (STEM)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

STEM1. Utiliza, de manera guiada, algunos métodos inductivos y deductivos propios del razonamiento matemático en situaciones conocidas, y selecciona y emplea algunas estrategias para resolver problemas reflexionando sobre las soluciones obtenidas.

STEM2. Utiliza el pensamiento científico para entender y explicar algunos de los fenómenos que ocurren a su alrededor, confiando en el conocimiento como motor de desarrollo, utilizando herramientas e instrumentos adecuados, planteándose preguntas y realizando experimentos sencillos de forma guiada.

STEM3. Realiza, de forma guiada, proyectos, diseñando, fabricando y evaluando diferentes prototipos o modelos, adaptándose ante la incertidumbre, para generar en equipo un producto creativo con un objetivo concreto, procurando la participación de todo el grupo y resolviendo pacíficamente los conflictos que puedan surgir.

STEM4. Interpreta y transmite los elementos más relevantes de algunos métodos y resultados científicos, matemáticos y tecnológicos de forma clara y veraz, utilizando la terminología científica apropiada, en diferentes formatos (dibujos, diagramas, gráficos, símbolos...) y aprovechando de forma crítica, ética y responsable la cultura digital para compartir y construir nuevos conocimientos.

TEM5. Participa en acciones fundamentadas científicamente para promover la salud y preservar el medio ambiente y los seres vivos, aplicando principios de ética y seguridad y practicando el consumo responsable.

Competencia digital (CD)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CD1. Realiza búsquedas guiadas en internet y hace uso de estrategias sencillas para el tratamiento digital de la información (palabras clave, selección de información relevante, organización de datos...) con una actitud crítica sobre los contenidos obtenidos.

CD2. Crea, integra y reelabora contenidos digitales en distintos formatos (texto, tabla, imagen, audio, vídeo, programa informático...) mediante el uso de diferentes herramientas digitales para expresar ideas, sentimientos y conocimientos, respetando la propiedad intelectual y los derechos de autor de los contenidos que reutiliza.

CD3. Participa en actividades o proyectos escolares mediante el uso de herramientas o plataformas virtuales para construir nuevo conocimiento, comunicarse, trabajar cooperativamente, y compartir datos y contenidos en entornos digitales restringidos y supervisados de manera segura, con una actitud abierta y responsable ante su uso.

CD4. Conoce los riesgos y adopta, con la orientación del docente, medidas preventivas al usar las tecnologías digitales para proteger los dispositivos, los datos personales, la salud y el medioambiente, y se inicia en la adopción de hábitos de uso crítico, seguro, saludable y sostenible de dichas tecnologías.

CD5. Se inicia en el desarrollo de soluciones digitales sencillas y sostenibles (reutilización de materiales tecnológicos, programación informática por bloques, robótica educativa...) para resolver problemas concretos o retos propuestos de manera creativa, solicitando ayuda en caso necesario.

CD5. Se inicia en el desarrollo de soluciones digitales sencillas y sostenibles (reutilización de materiales tecnológicos, programación informática por bloques, robótica educativa...) para resolver problemas concretos o retos propuestos de manera creativa, solicitando ayuda en caso necesario.

Competencia personal, social y de aprender a aprender (CPSAA)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CPSAA1. Es consciente de las propias emociones, ideas y comportamientos personales y emplea estrategias para gestionarlas en situaciones de tensión o conflicto, adaptándose a los cambios y armonizándolos para alcanzar sus propios objetivos.

CPSAA2. Conoce los riesgos más relevantes y los principales activos para la salud, adopta estilos de vida saludables para su bienestar físico y mental, y detecta y busca apoyo ante situaciones violentas o discriminatoria

CPSAA3. Reconoce y respeta las emociones y experiencias de las demás personas, participa activamente en el trabajo en grupo, asume las responsabilidades individuales asignadas y emplea estrategias cooperativas dirigidas a la consecución de objetivos compartido

CPSAA4. Reconoce el valor del esfuerzo y la dedicación personal para la mejora de su aprendizaje y adopta posturas críticas en procesos de reflexión guiados.

CPSAA5. Planea objetivos a corto plazo, utiliza estrategias de aprendizaje autorregulado y participa en procesos de auto y coevaluación, reconociendo sus limitaciones y sabiendo buscar ayuda en el proceso de construcción del conocimiento.

Competencia ciudadana (CC)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CC1. Entiende los procesos históricos y sociales más relevantes relativos a su propia identidad y cultura, reflexiona sobre las normas de convivencia, y las aplica de manera constructiva, dialogante e inclusiva en cualquier contexto.

CC2. Participa en actividades comunitarias, en la toma de decisiones y en la resolución de los conflictos de forma dialogada y respetuosa con los procedimientos democráticos, los principios y valores de la Unión Europea y la Constitución española, los derechos humanos y de la infancia, el valor de la diversidad, y el logro de la igualdad de género, la cohesión social y los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

CC3. Reflexiona y dialoga sobre valores y problemas éticos de actualidad, comprendiendo la necesidad de respetar diferentes culturas y creencias, de cuidar el entorno, de rechazar prejuicios y estereotipos, y de oponerse a cualquier forma de discriminación o violencia.

CC4. Comprende las relaciones sistémicas entre las acciones humanas y el entorno, y se inicia en la adopción de estilos de vida sostenibles, para contribuir a la conservación de la biodiversidad desde una perspectiva tanto local como global.

Competencia emprendedora (CE)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CE1. Reconoce necesidades y retos que afrontar y elabora ideas originales, utilizando destrezas creativas y tomando conciencia de las consecuencias y efectos que las ideas

podieran generar en el entorno, para proponer soluciones valiosas que respondan a las necesidades detectadas.

CE2. Identifica fortalezas y debilidades propias utilizando estrategias de autoconocimiento y se inicia en el conocimiento de elementos económicos y financieros básicos, aplicándolos a situaciones y problemas de la vida cotidiana, para detectar aquellos recursos que puedan llevar las ideas originales y valiosas a la acción.

CE3. Crea ideas y soluciones originales, planifica tareas, coopera con otros en equipo, valorando el proceso realizado y el resultado obtenido, para llevar a cabo una iniciativa emprendedora, considerando la experiencia como una oportunidad para aprender.

Competencia en conciencia y expresión culturales (CCEC)

Al completar la Educación Primaria, el alumno o la alumna...

CCEC1. Reconoce y aprecia los aspectos fundamentales del patrimonio cultural y artístico, comprendiendo las diferencias entre distintas culturas y la necesidad de respetarlas.

CCEC2. Reconoce y se interesa por las especificidades e intencionalidades de las manifestaciones artísticas y culturales más destacadas del patrimonio, identificando los medios y soportes, así como los lenguajes y elementos técnicos que las caracterizan

CCEC3. Expresa ideas, opiniones, sentimientos y emociones de forma creativa y con una actitud abierta e inclusiva, empleando distintos lenguajes artísticos y culturales, integrando su propio cuerpo, interactuando con el entorno y desarrollando sus capacidades afectivas.

CCEC4. Experimenta de forma creativa con diferentes medios y soportes, y diversas técnicas plásticas, visuales, audiovisuales, sonoras o corporales, para elaborar propuestas artísticas y culturales.

5. PRINCIPIOS PEDAGÓGICOS

De conformidad con lo establecido en el artículo 6 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, se establecen los principios pedagógicos que vertebran la etapa de Educación Primaria. Así, el artículo 6 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto establece los siguientes principios pedagógicos:

1. La intervención educativa tiene que buscar desarrollar y asentar progresivamente las bases que faciliten a cada alumno o alumna una adquisición adecuada de las competencias clave previstas en el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica, teniendo siempre en cuenta el proceso madurativo individual, así como los niveles de desempeño esperados para esta etapa.
2. En esta etapa hay que poner especial énfasis en garantizar la inclusión educativa, la atención personalizada al alumnado y a sus necesidades de aprendizaje, la participación y la convivencia, la prevención de las dificultades de aprendizaje y la

puesta en práctica de mecanismos de refuerzo y flexibilización, alternativas metodológicas u otras medidas adecuadas tan pronto como se detecte cualquiera de estas situaciones.

3. Sin perjuicio del tratamiento específico en algunas de las áreas de la etapa, la comprensión lectora, la expresión oral y escrita, la comunicación audiovisual, la competencia digital y el fomento de la creatividad, del espíritu científico y del emprendimiento se tienen que trabajar en todas las áreas o ámbitos de manera transversal y a través de los varios proyectos interdisciplinarios.
4. Los aprendizajes que tengan carácter instrumental para la adquisición de otras competencias tienen que recibir una consideración especial teniendo siempre como referencia los objetivos del final de la etapa y las enseñanzas mínimas previstas en el perfil de salida.
5. La educación afectivosexual forma parte del currículo coeducativo en todas las etapas educativas y tiene como objetivo favorecer la promoción de una sexualidad positiva basada en los derechos sexuales y reproductivos, igualitaria y saludable, que respete la diversidad y evite todo tipo de prejuicios por razón de orientación sexual y afectiva.
6. Hay que prestar una atención especial a la orientación educativa y a la acción tutorial como espacios para la personalización correcta del proceso de aprendizaje y un desarrollo personal adecuado con el alumnado y con las familias.
7. La educación emocional tiene que contribuir a desarrollar las habilidades emocionales, a reconocer y gestionar las propias emociones y a trabajar la empatía para entender las interacciones que se producen en su entorno.
8. El alumno y la alumna son el centro del proceso de aprendizaje y tiene que diseñarse el proceso de enseñanza desde esta perspectiva, y potenciar, así mismo, el aprendizaje significativo que promueva la autonomía y la reflexión.
9. Hay que fomentar la competencia digital y el pensamiento computacional desde la perspectiva del uso seguro de los entornos digitales, así como de la reflexión y visión crítica de las redes sociales.
10. La importancia del entorno físico se abordará desde los principios de sostenibilidad y protección del medio ambiente a través de acciones de aula, iniciativas de centro, proyectos comunitarios o cualquier otra acción que contribuya al cuidado del entorno y a la transición ecológica.
11. Con el objetivo de fomentar el hábito y el dominio de la lectura, los centros tienen que realizar acciones sobre la dinamización de la lectura y de la gestión y dinamización de la biblioteca escolar como espacio educativo flexible, como centro de recursos de información, de lectura, de cultura, que fomente el aprendizaje autónomo y que sea un factor de compensación social que favorezca la igualdad y la diversidad. Habrá que planificar y organizar los tiempos y los espacios para leer, crear y consolidar actitudes favorables hacia la lectura y hacia la cultura en todas las áreas y ámbitos. Estas acciones se tienen que concretar en los documentos oficiales que desarrollen el proyecto educativo de centro y contemplarán un tiempo diario de lectura con el objetivo de fomentar el hábito lector y el gusto de leer a través de diferentes formatos y tipologías
12. Con el objetivo de fomentar la integración de las competencias, se tiene que dedicar

un tiempo del horario lectivo a la realización de proyectos interdisciplinarios para el alumnado y a la resolución colaborativa de problemas, reforzando la autoestima, la autonomía, la reflexión y la responsabilidad.

13. Las lenguas, en un sistema educativo plurilingüe, se sitúan en el centro del proceso de aprendizaje, puesto que es el instrumento de acceso a la información y a la construcción de conocimiento. El aprendizaje de las lenguas se plantea desde una perspectiva competencial y globalizada, a través de los enfoques metodológicos centrados en el tratamiento del aprendizaje integrado de las lenguas y contenidos (TILC).
14. En el proceso de aprendizaje de la lengua extranjera, las lenguas oficiales se utilizarán solo como apoyo en el proceso de aprendizaje. En este proceso, hay que priorizar la comprensión, la mediación, la expresión y la interacción oral en la lengua extranjera y la creación de situaciones de aprendizaje que faciliten al alumnado la transferibilidad de las competencias adquiridas y de generar un aprendizaje significativo.

5.1. Metodología

Aprendizaje competencial.

Todos los elementos que constituyen el proceso de aprendizaje competencial se integran en situaciones de aprendizaje. De acuerdo con el artículo 10 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, estas situaciones contextualizadas implican la puesta en práctica, de forma integrada, de competencias y saberes, a través de un problema motivador, relevante y significativo.

En todas las áreas y cursos se trabaja con situaciones de aprendizaje que están contextualizadas en la realidad del alumno. De esta manera, el alumno se siente motivado, es consciente de su aprendizaje y eso le ayuda a transferir ese aprendizaje a otros contextos. Se organizan en torno a un reto, motivador y también contextualizado en el entorno de los alumnos, conectado con un objetivo de ciudadanía global y ética del cuidado.

En cada situación, el alumno trabaja de forma práctica e inductiva siguiendo la secuencia de aprendizaje, APRENDO, que finaliza con un entregable o reto.

- **Activar:** Presentar contextos reales y cercanos que activen los conocimientos previos a los que conectar los nuevos.
- **Procesar:** Razonar activamente sobre lo que se está aprendiendo mediante el análisis, debate, uso, indagación u otras formas de procesamiento.
- **Abstraer:** Incorporar otras situaciones en las que también se aplique lo que se está aprendiendo, pasando de lo concreto a lo abstracto.
- **Comprender:** Dar significado a lo que está aprendiendo y poder aplicarlo a nuevos contextos.
- **Consolidar:** Practicar en situaciones múltiples haciendo visibles los principios abstractos subyacentes, para fortalecer su comprensión y dominio.

- **Desafiar:** Proponer actividades que permitan a los alumnos probar sus conocimientos o plantear hipótesis o alternativas, indagar o inventar situaciones donde aplicarlos...
- **Producir:** Plantear la creación de entregables donde se aplique lo aprendido dotándolo de utilidad práctica.

Diversidad e inclusión

Proyecto basado en los principios del diseño universal del aprendizaje. De acuerdo con los principios del Diseño Universal de Aprendizaje (DUA), las situaciones de aprendizaje facilitan múltiples medios de representación (qué se va a aprender) y de acción y expresión (cómo se va a aprender), así como múltiples formas de implicación (por qué se aprende). Se pretende que todo el alumnado, independientemente de sus circunstancias y características, estén **presentes**, sean **participativos** y sean **capaces de producir**.

1) **Alumnos presentes.** Todos los niños y niñas deben poder acceder a los aprendizajes; por eso, se emplean diversos soportes y formatos para trabajar los nuevos conocimientos: vídeos, audios, infografías...; iconos en las órdenes de las primeras unidades de primero, o una fuente propia que facilita la lectura.

2) **Alumnos participativos.** Todo el alumnado, independientemente de su estilo de aprendizaje debe encontrar motivación y participar en el aula. Por eso, se facilitan diversas metodologías y tipos de actividades: trabajo individual, trabajo en equipo, rutinas de trabajo (para los alumnos que sienten seguridad en la repetición), retos (para los alumnos que necesitan una novedad), propuestas de trabajo fuera del aula, actividades digitales, situaciones que parten de una variedad de contextos, transferencia de lo aprendido y utilidad del aprendizaje, trabajo de la metacognición para que sean conscientes de sus progresos.

3) **Alumnos capaces de producir.** Se facilitan diferentes canales para que los alumnos expresen lo aprendido, sin la obligación de hacerlo siempre de una misma forma. Se proponen actividades cuya resolución es visual, oral, cinestésica, escrita... Se utilizan también diferentes recursos de apoyo: plantillas, organizadores visuales, consejos de expresión oral...

Aprendizaje cooperativo

El aprendizaje cooperativo es un modelo que no solo responde a las necesidades de una sociedad multicultural y diversa como la nuestra, sino que respeta las particularidades del individuo, contribuyendo decididamente a potenciar el desarrollo integral del alumnado. El aprendizaje cooperativo es una opción metodológica que valora positivamente la diversidad y obtiene beneficios evidentes de situaciones marcadas por la heterogeneidad. Los diferentes niveles de desempeño, de culturas de origen o de capacidades del alumnado se convierten en un poderoso recurso de aprendizaje.

El aprendizaje cooperativo está presente en todas las situaciones de aprendizaje como una forma más de trabajar en el aula, como una rutina más de clase, totalmente incluida en la secuencia de aprendizaje. Las rutinas cooperativas que se plantean son técnicas cooperativas que permiten cooperativizar todas las situaciones y actividades del aula. Responden a estas características:

1. No incluyen una tarea concreta.
2. Tienen diferentes niveles de andamiaje
3. Cumplen la tríada cooperativa: la interdependencia positiva, la participación equitativa y la responsabilidad individual.
4. Articulan una serie de escenarios cooperativos.

En todas las situaciones de aprendizaje se trabaja un contenido cooperativo, con la finalidad de que los alumnos adquieran las destrezas necesarias para cooperar cada vez mejor; cuanto mejor cooperen, más eficaz será su trabajo individual y el de su equipo.

Aprender a pensar.

El desarrollo del pensamiento está presente en las situaciones de aprendizaje como una dinámica más incluida en la secuencia de aprendizaje. Las estrategias de pensamiento fomentan el hábito de pensar de forma ordenada y son un andamiaje para facilitar el aprendizaje. Se organizan según la función cognitiva que trabajan y se secuencian por ciclo según el nivel madurativo de los alumnos, fomentando el desarrollo del hábito de pensar en estos.

Cada estrategia desarrolla una función cognitiva o metacognitiva. Estas funciones son las que nos permiten recibir, procesar y elaborar información para llevar a cabo cualquier tarea:

1. Comprensión
2. Argumentación
3. Clasificación
4. Secuenciación
5. Análisis
6. Toma de decisiones
7. Solución de problemas
8. Autoconocimiento
9. Pensamiento creativo

En las situaciones de aprendizaje se trabaja de forma explícita un objetivo del pensamiento relacionado con una de las funciones anteriores, a través de una estrategia concreta. Además, a lo largo de cada situación de aprendizaje, se trabaja una décima función, la Autorregulación, través de preguntas de reflexión y metacognición y a través de las escalas de autoevaluación del reto.

5.2. Organización del espacio y agrupamientos

En función del momento y de la necesidad, los alumnos podrán disponerse de distintos modos:

- Gran grupo
- Pequeño grupo
- Pareja
- Individual

En multitud de casos y dada la metodología propuesta será una buena opción colocar las mesas en grupos de cuatro alumnos enfrentados dos a dos. En cada grupo se situará a un alumno que pueda dar ayuda a otro que la necesite (sentados estos en diagonal), y a dos de nivel intermedio. De esta forma, cuando trabajen en parejas, la diferencia de nivel entre ellos no será tan grande, y al trabajar en grupo habrá alumnos de todos los niveles.

La flexibilidad de la organización de las mesas nos debería permitir que, en ocasiones, con un sencillo giro de las mismas, los niños pudieran estar colocados en parejas mirando en el mismo sentido.

5.3. Organización de las situaciones de aprendizaje

Las situaciones de aprendizaje integran todos los elementos que constituyen el proceso de enseñanza-aprendizaje competencial, partiendo de una situación problema contextualizada y de cierta complejidad, para ser resuelta de manera creativa y eficaz, implicando la puesta en funcionamiento, de manera integrada, de toda una serie de recursos y saberes.

Se plantean situaciones de aprendizaje que presentan una metodología inductiva para que sea el propio alumno el que descubra el conocimiento por sí mismo a través de la práctica directa, y así consiga unos aprendizajes más significativos.

En marcha: La situación de aprendizaje comienza activando a los alumnos. Una serie de preguntas abiertas permitirá la participación de todo el grupo clase, y además, ayudará a detectar los conocimientos previos que tienen sobre el tema. En esta primera parte, se presenta la situación de aprendizaje, los objetivos, y el reto que tendrán que conseguir.

¡Vamos allá! Los alumnos construyen su propio aprendizaje, con la ayuda del profesor como mediador, a lo largo de las siguientes fases: procesar (aprendizaje razonado con estrategias específicas), abstraer (herramientas para pasar de lo concreto a lo abstracto), comprender (transferencia a otros contextos) y consolidar (estrategias de asentamiento).

Nuestro reto: Una vez que han asentado los conocimientos, es el momento de llevar a cabo el producto final que dará respuesta al reto inicial de la situación.

5.4. Educación en valores y educación emocional

Ciudadanía global

El desarrollo de un programa específico de ciudadanía global se fundamenta, en parte, en el perfil de salida del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, que define las competencias clave que el alumnado debe haber desarrollado al completar su itinerario formativo. Dicho perfil se conecta con los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) y la Agenda 2030, que requieren el desarrollo de una serie de competencias para actuar ante los retos que plantean.

La ciudadanía global se sustenta en un conjunto de valores y actitudes que llevan a la persona a tomar conciencia de los problemas del mundo con sentido crítico y perspectiva global y local (glocal), y a participar de manera proactiva y responsable en su transformación con el fin de aplicar la ética del cuidado para lograr el bienestar de todas las personas, la protección del medioambiente y el desarrollo humano sostenible.

Esta ciudadanía global con sentido está impulsada por tres ejes fundamentales interconectados: la cultura del cuidado, el cultivo de saberes y competencias globales y la cultura relacional.

Para poder llevar a cabo tanto propuestas didácticas vinculadas con la ciudadanía global, como la evaluación de su grado de consecución por parte del alumnado, se define la metacompetencia de *aprender a cuidar*, que se concreta en los siguientes indicadores:

1. Conocimiento y comprensión disciplinar e interdisciplinar
2. Pensamiento crítico con perspectiva global + local (glocal)
3. Desarrollo de hábitos y virtudes de la ética del cuidado
4. Aprecio por la diversidad
5. Competencia y responsabilidad digital
6. Habilidades emocionales y comunicativas
7. Ciudadanía activa local y global
8. Orientación a la acción para mejorar y transforma el entorno

La ciudadanía global es el eje vertebrador de las situaciones de aprendizaje. A partir de estos indicadores, se plantean unos objetivos concretos que se trabajarán de forma transversal y a través de la resolución de retos.

Programa de educación emocional

Más allá del beneficio sobre el desarrollo humano del alumnado, hoy sabemos a ciencia cierta que el desarrollo de las competencias emocionales es clave para la consecución de las competencias académicas e imprescindibles para hacer frente de manera exitosa a los desafíos diarios de un mundo cada vez más complejo y cambiante. El programa de educación emocional tiene como objetivo dotar al alumnado de competencias para la vida y de capacidad para gobernar sus procesos emocionales.

Queremos animar al alumnado a desplegar una serie de capacidades y valores humanos que, si bien ya poseen, necesitan ser desarrollados para poder expresarse en el día a día. En concreto, queremos capacitar a nuestro alumnado para:

1. Ser conscientes de su vivencia emocional y hacerse responsables de ella.
2. Ser conscientes del estado emocional de los otros y empatizar con ellos de manera más justa y eficiente.
3. Gestionar y expresar adecuadamente sus emociones.
4. Ser más competentes en la voluntad y el autocontrol.
5. Demorar gratificaciones, tolerar la frustración y perseverar en sus objetivos.
6. Expresar actitudes positivas, resilientes y responsables.
7. Relacionarse con su autoestima de manera positiva, y facilitarse la capacidad de
8. automotivarse.
9. Crear una red de apoyo profunda y genuina y participar de ella.
10. Relacionarse con los demás de forma comprometida y asertiva.
11. Dirigir su vida a través de objetivos y retos a los que valga la pena servir.
12. Relacionarse con la vida a través del bienestar.

El objetivo de la propuesta es dotar al alumnado de estrategias y recursos que le ayuden a gestionar su vivencia emocional, a crecer en su autoconocimiento, a avanzar en la conexión genuina hacia el otro y a establecer una relación positiva con los retos y propósitos que llenan sus vidas. Para conseguirlo hemos creado un itinerario a través de una serie de recursos y actividades pensados para trabajar en el aula:

- Una historia a modo de centro de interés a partir de la cual introducimos todos los recursos y actividades de la propuesta.
- Un medidor de estado de ánimo como eje central del trabajo emocional en el aula.
- Actividades para trabajar durante el curso.

5.5. Elementos transversales

De acuerdo con el artículo 6 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, sin perjuicio de su tratamiento específico en algunas de las áreas de la etapa, la comprensión lectora, la expresión oral y escrita, la comunicación audiovisual, la competencia digital, el fomento de la creatividad, del espíritu científico y del emprendimiento se trabajarán en todas las áreas.

a) Programa de habilidades comunicativas

Hoy más que nunca los alumnos necesitan adquirir habilidades que les permitan interactuar de manera adecuada en situaciones comunicativas y contextos muy diversos: en el ámbito privado, social, académico y, más tarde, profesional. Para que los alumnos alcancen estos conocimientos es fundamental trabajar, en todas las

áreas de la etapa y de forma transversal, las cuatro habilidades o destrezas básicas: hablar, escuchar, leer y escribir.

En relación con la **expresión oral**, es necesario que los alumnos conozcan y aprendan de manera sistematizada las habilidades específicas que requiere el manejo de la oralidad en contextos tanto informales como formales. En cada situación de aprendizaje, los alumnos practican una habilidad concreta y realizan una exposición individual ante sus compañeros poniendo el foco en la habilidad que estén trabajando.

Se basa en el desarrollo de estas habilidades:

- Habilidades sociales: la escucha activa, la crítica constructiva, la cortesía, recibir críticas y hacer y recibir elogios.
- Habilidades relacionadas con la voz: la dicción, el volumen, la velocidad, el ritmo, la entonación y la intención comunicativa.
- Habilidades relacionadas con el cuerpo: la postura, los gestos, la coreografía gestual y el léxico corporal, la mirada y la sonrisa.

En cuanto a la **expresión escrita**, desde un enfoque comunicativo se atiende a dos aspectos. Por una parte, en cada situación de aprendizaje se ofrecen modelos y herramientas para conocer, identificar y reflexionar sobre las características propias de distintas tipologías textuales; y por otra, se propone una secuencia de actividades cuyo objetivo es la producción de textos completos y reales. De esta manera, se adquieren conocimientos con el objetivo de ponerlos en práctica y se consigue un aprendizaje significativo de su funcionalidad.

La propuesta para mejorar la competencia comunicativa de los alumnos combina la práctica de las cuatro destrezas básicas: leer, escribir, hablar y escuchar, ya que los alumnos leen textos y los producen para presentarlos después ante sus compañeros.

A lo largo de las situaciones de aprendizaje, se plantea:

- Entrenamientos específicos de cada habilidad de forma transversal en todas las áreas.
- Practicar el hablar en público, trabajando el discurso formal, los alumnos no solo mejorarán las exposiciones en público, sino que además estos aprendizajes tendrán un efecto en la manera en que se expresan en su vida cotidiana.

b) La comunicación audiovisual

- Incrementar la comprensión crítica de los medios de comunicación: televisión, cine, vídeo, radio, fotografía, materiales impresos, aplicaciones digitales y programas de ordenador.
- Desarrollar el pensamiento crítico y la capacidad creativa a través del análisis y la producción de materiales audiovisuales.

c) Competencia digital

Las nuevas tecnologías están cada vez más presentes en nuestra sociedad y forman parte de nuestra vida cotidiana. Desde esta realidad, consideramos

imprescindible su incorporación en las aulas de Educación Primaria con la finalidad de iniciar a los niños en el buen uso de las mismas. Esto implica un uso seguro, saludable, sostenible, crítico y responsable de las tecnologías digitales.

La incorporación de la tecnología en el aula contempla dos vías de tratamiento que deben ser complementarias y que contribuyen a la alfabetización en información y datos, a la comunicación y la colaboración mediática, a la educación mediática, a la creación de contenidos digitales, a la seguridad, a la ciudadanía digital, a la privacidad, a la propiedad intelectual, a la resolución de problemas y al pensamiento computacional:

- Tecnología como fin: tiene como objetivo ofrecer al alumnado conocimientos y destrezas básicas para el uso de dispositivos tecnológicos. El ordenador y otros dispositivos tecnológicos se convierten, así, en objeto de estudio en sí mismo.
- La tecnología como medio: su objetivo es sacar todo el provecho posible de las potencialidades de este medio; se utiliza como recurso didáctico para aprender, para la presentación de trabajos de diferente índole y para la búsqueda de información.

d) Fomento de la creatividad, el espíritu científico y el emprendimiento

La propia metodología del proyecto, y muy especialmente los programas de Aprendizaje cooperativo y Aprender a pensar fomentan los siguientes aspectos:

- Adquirir estrategias para poder resolver problemas: identificar los datos e interpretarlos, reconocer qué datos faltan para poder resolver el problema, identificar la pregunta y analizar qué es lo que nos pregunta.
- Desarrollar un ejercicio de creatividad colectiva entre los alumnos que permita idear un nuevo producto o servicio capaz de resolver una necesidad cotidiana.
- Tener iniciativa personal y tomar decisiones desde su espíritu crítico.
- Determinar las principales características de ese nuevo producto o servicio, así como sus ventajas e inconvenientes frente a lo que ya existe.
- Enlazar la solución planteada (producto o servicio) con sus posibles usuarios (mercado) y con la sociedad en general, introduciendo la iniciativa emprendedora y el papel que esta debe jugar como motor de empleo y desarrollo.
- Aprender a equivocarse y ofrecer sus propias respuestas.
- Trabajar en equipo, negociar, cooperar y construir acuerdos.

Asimismo, tanto la metodología como los programas de cooperativo, de pensamiento y de comunicación, impulsan la adquisición de las habilidades emprendedoras, que son las siguientes:

- Habilidades personales: iniciativa, autonomía, capacidad de comunicación, sentido crítico, creatividad, adaptabilidad, observación y análisis, capacidad de síntesis, visión emprendedora.

- Habilidades cognitivas: expresión y comunicación oral, escrita y plástica; aplicación de recursos TIC en el aula.
- Habilidades sociales: trabajo en grupo, comunicación; cooperación; capacidad de relación con el entorno; empatía; habilidades directivas; capacidad de planificación; toma de decisiones y asunción de responsabilidades; capacidad organizativa.

Por otro lado, y según establece párrafo 5 del artículo 6 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, el proyecto promueve para todas las áreas la igualdad entre hombres y mujeres, la educación para la paz, la educación para la salud, la educación para el consumo responsable y el desarrollo sostenible.

5.6. Medidas generales de atención a las diferencias individuales

Al amparo de lo establecido en los artículos 16 y 17 del del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, en esta etapa se pone un especial énfasis en la atención individualizada de los alumnos y alumnas y en la atención a las necesidades educativas concretas según sus ritmos y estilos de aprendizaje.

Se pondrán en marcha medidas concretas para atender a las necesidades educativas concretas según sus ritmos y estilos de aprendizaje y permitir que todo el alumnado alcance el nivel de desempeño esperado al término de la Educación Primaria, de acuerdo con el Perfil de salida y la consecución de los objetivos: flexibilización en la organización de áreas, las enseñanzas, los espacios y tiempos y alternativas metodológicas.

En este sentido, se ofrecen medidas de accesibilidad y atención a la diversidad. Desde una perspectiva inclusiva, se plantea la atención personalizada y la prevención de dificultades en el aprendizaje.

Se parte de una propuesta que se ajusta al concepto de Diseño Universal de Aprendizaje (DUA) para atender a las necesidades de todo el alumnado:

- Se presentan situaciones de aprendizaje, motivadoras para el alumno, con el objetivo de captar su interés, desarrollar sus competencias y fomentar la comunicación, la colaboración y la reflexión.
- Se contemplan opciones que atiendan a distintos tipos de aprendizaje (auditivos, visuales, cinestésicos...) y se proporcionan herramientas que ayuden en la comprensión e interpretación de la información.
- Se ofrecen opciones que ayuden al alumno a desarrollar las habilidades comunicativas y formas de expresión.

Se atiende a la diversidad de forma global a través de:

- La metodología competencial del proyecto en cada una de las situaciones de aprendizaje que lo forman.

- Una presentación visual de los contenidos y el apoyo de elementos gráficos.
- El uso de una tipografía específica que facilita la lectura y el aprendizaje.
- Materiales que facilitan el cambio de etapa educativa.
- Programas transversales que ofrecen andamiajes de aprendizaje: aprendizaje cooperativo, estrategias de pensamiento, expresión oral y escrita.
- El uso de recursos específicos para alumnos con distintos ritmos de aprendizaje: Apps de papel, plantillas textuales, adaptación curricular, videotutoriales, fichas, fichas adaptadas, materiales manipulativos, actividades niveladas por dificultad...

Además, se pondrán en marcha mecanismos de apoyo y refuerzo tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaje que serán tanto organizativos como curriculares y metodológicos. Entre estas medidas podrá considerarse:

- El apoyo al grupo ordinario.
- Los agrupamientos flexibles.
- Las adaptaciones del currículo.

5.7. Medidas previstas para el fomento de la lectura

Uno de los ejes de los principios pedagógicos de la ley, es el fomento de la lectura. Para ello se han diseñado estas propuestas que fomentan el interés y el hábito de la lectura:

- Realización de tareas de investigación
- Instrucciones escritas para realización de actividades lúdicas
- Lecturas recomendadas: divulgativas, etc.
- Plan lector

5.8. Materiales y recursos

A continuación, haremos referencia a aquellos recursos empleados como medio para canalizar la acción docente durante el curso escolar.

- Libros de texto y materiales complementarios
- Materiales y recursos manipulativos.
- Recursos audiovisuales

- Actividades interactivas y otros recursos digitales de uso habitual (animaciones, presentaciones, autoevaluaciones, etc.) del entorno digital:
<https://loginsma.smaprendizaje.com/>
- Uso del entorno digital para la interacción profesor-alumno.

5.9. Actividades complementarias

Se consideran actividades complementarias las planificadas por los maestros que utilicen espacios o recursos diferentes al resto de actividades ordinarias del área, aunque precisen tiempo adicional del horario no lectivo para su realización. Serán evaluables a efectos académicos y obligatorias tanto para los maestros como para los alumnos. No obstante, tendrán carácter voluntario para los alumnos aquellas que se realicen fuera del centro o que precisen aportaciones económicas de las familias, en cuyo caso se garantizará la atención educativa de los alumnos que no participen en las mismas.

Entre los propósitos que persiguen este tipo de actividades destacan:

- Completar la formación que reciben los alumnos en las actividades curriculares.
- Mejorar las relaciones entre alumnos y ayudarles a adquirir habilidades sociales y de comunicación.
- Permitir la apertura del alumnado hacia el entorno físico y cultural que le rodea.
- Contribuir al desarrollo de valores y actitudes adecuadas relacionadas con la interacción y el respeto hacia los demás, y el cuidado del patrimonio natural y cultural.
- Desarrollar la capacidad de participación en las actividades relacionadas con el entorno natural, social y cultural.
- Estimular el deseo de investigar y saber.
- Favorecer la sensibilidad, la curiosidad y la creatividad del alumno.
- Despertar el sentido de la responsabilidad en las actividades en las que se integren y realicen.

Propuesta de actividades complementarias:

- Visitas a museos e instituciones culturales.
- Celebración de efemérides: Día del Libro, Día de la Paz...
- Fiestas y celebraciones.
- Visitas a espacios naturales.
- Celebración de concursos.

6. EVALUACIÓN

La evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado en esta etapa educativa será continua, global y formativa, según se establece en el artículo 14 de Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo. En este sentido, además de la finalidad calificadora, el proceso de evaluación va más allá, permitiendo realizar una evaluación diagnóstica y formativa.

La evaluación será **continua** en cuanto estará inmersa en el proceso de enseñanza y aprendizaje del alumnado, con la finalidad de detectar las dificultades en el momento en que se producen, analizar las causas y, de esta manera, adoptar las medidas necesarias que permitan al alumnado mejorar su proceso de aprendizaje y garantizar la adquisición de las competencias clave y objetivos para continuar el proceso educativo.

La evaluación será **global** en cuanto se referirá a las competencias clave y a los objetivos de la etapa y el aprendizaje del alumnado en el conjunto de las áreas que la integran.

La evaluación será **formativa** en cuanto ayudará a mejorar y enriquecer los procesos de enseñanza y aprendizaje. Se integrará en la propia acción educativa, a partir del análisis, la comprensión y el perfeccionamiento del proceso enseñanza y aprendizaje.

Según este mismo decreto la evaluación tendrá en cuenta el grado de desarrollo de las competencias clave y específicas, y el progreso en el conjunto de los procesos de aprendizaje.

De acuerdo con el artículo 27 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, los criterios de evaluación son los referentes que indican los niveles de desempeño esperados en el alumnado en la adquisición y desarrollo de las competencias específicas de cada área.

Siguiendo este esquema, se presenta un modelo de evaluación integral a partir de evidencias clave. El objetivo de la evaluación serán las competencias y saberes básicos. Además, se incorporan instrumentos de seguimiento y evaluación para comprobar la adquisición de los objetivos relacionados con la ciudadanía global, el aprendizaje cooperativo, las destrezas de pensamiento y las habilidades comunicativas.

El profesorado evaluará los aprendizajes del alumnado. Para ello se establecen dinámicas para que evalúe el profesor, el propio alumno o se puedan coevaluar entre alumnos.

Al finalizar el curso, el equipo docente valorará el progreso del alumnado en una sesión única de evaluación. Los resultados de la evaluación se expresarán, para las calificaciones negativas, con el término: Insuficiente (IN), mientras que, para las calificaciones positivas, se emplearán los siguientes: Suficiente (SU), Bien (BI), Notable (NT) o Sobresaliente (SB).

Según se establece en el artículo 15 de Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, al final de cada ciclo, el equipo docente adoptará las decisiones relativas a la promoción del alumno de manera colegiada, tomando especialmente en consideración la información y el criterio del tutor o la tutora.

Al finalizar cada ciclo se emitirá un informe sobre el grado de adquisición de las competencias clave por parte del alumno o alumna y las medidas de refuerzo para el siguiente ciclo o etapa. Al término de la etapa de Educación Primaria se facilitará un informe sobre su evolución y el grado de desarrollo de las competencias clave.

Además de esta evaluación del aprendizaje del alumnado, se llevará a cabo la evaluación de los procesos de enseñanza y la propia práctica docente.

6.1. Instrumentos de evaluación

Según se establece en el artículo 14 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, y el Decreto 106/2022, de 5 de agosto se emplearán instrumentos de evaluación variados, diversos, accesibles y adaptados a las distintas situaciones de aprendizaje que permitan la valoración objetiva del todo el alumnado.

- Pruebas escritas
- Pruebas lectoras
- Pruebas orales
- Retos
- Cuaderno de clase
- Observación diaria

En el primer ciclo de Educación Primaria, para evaluar el proceso, y no solo el resultado, hay que priorizar el uso de herramientas como la observación del alumnado en sus procesos de aprendizaje, tablas de registro de la evolución de los aprendizajes, entrevistas orales, rúbricas y documentaciones pedagógicas.

En este sentido, el proyecto incluye distintas tipologías de actividades (abiertas, cerradas, concursos, actividades individuales, grupales, digitales, etc.) e instrumentos de evaluación específicos (listas de control, rúbricas, fichas, registros, generadores de pruebas, etc.). En concreto, facilita estas herramientas para hacer el seguimiento de las actividades que son evidencia clave del aprendizaje de los alumnos:

- Escala de valoración del reto. Expresión escrita (autoevaluación)
- Escala de valoración del reto. Expresión oral (coevaluación)
- Rúbrica mis competencias (autoevaluación)
- Autoevaluación interactiva
- Rúbrica de evaluación del trabajo cooperativo (autoevaluación y coevaluación)
- Prueba de evaluación (heteroevaluación)
- Prueba de evaluación adaptada (heteroevaluación)

6.2. Criterios de calificación

CRITERIOS DE CALIFICACIÓN	VALORACIÓN EN CADA CURSO DEL CICLO				
	1º	2º			
INTERÈS PARTICIPACIÓ	15 %	15 %			
COMPORAMENT	15 %	15 %			
TREBALL	30 %	30 %			
SABERS BÀSICS	40 %	40 %			

6.3. Evaluación de diagnóstico

Según determina el artículo 22 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, en el cuarto curso de Educación Primaria se llevará a cabo una evaluación diagnóstica, de carácter censal, de las competencias adquiridas por el alumnado, con el marco de referencia de lo establecido en el artículo 144.1 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo. Esta evaluación será de carácter informativo, formativo y orientador para el centro, el profesorado, el alumnado y las familias o tutores legales, así como para toda la comunidad educativa.

6.4. Evaluación de la práctica docente

El profesorado llevará a cabo la evaluación de los procesos de enseñanza y su propia práctica docente en relación con el logro de objetivos educativos del currículo y con los resultados del alumnado, con el objetivo de contribuir a mejorar el proceso de enseñanza y aprendizaje.

En consecuencia, se desarrollará la evaluación de la programación didáctica. A partir de esta evaluación se realizarán, si procede, las modificaciones oportunas para adecuarla a las características y necesidades del alumnado.

7. EL ÁREA DE LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA

En relación con el artículo 10 del Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, y según establece el artículo 9 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto se fijan las competencias específicas de cada área, que serán comunes para todos los ciclos de la etapa, así

como los criterios de evaluación y los contenidos, enunciados en forma de saberes básicos, que se establecen para cada ciclo en cada una de las áreas. Según desarrolla en el anexo III dicho decreto:

Lengua Castellana y Literatura tiene un papel fundamental en la consecución de las finalidades de la etapa de educación primaria. Entre los objetivos finales de la etapa se encuentra la capacidad de conocer y utilizar de manera adecuada el valenciano y el castellano.

Por otro lado, los principios pedagógicos del perfil de salida de esta etapa también involucran directamente esta área en cuanto a las correctas expresiones, oral y escrita, la comprensión lectora, el hábito lector, la comunicación audiovisual y la creatividad. Además, al final de esta etapa, todo el alumnado debe haber aprendido a expresarse oralmente y por escrito tanto en valenciano como en castellano; también debe haber adquirido un nivel de comprensión lectora adecuado en las dos lenguas oficiales, haber desarrollado el gusto por la lectura, el sentido artístico y la creatividad.

Por último, el valenciano y el castellano, como lenguas vehiculares de la enseñanza, son la herramienta fundamental que debe garantizar el acceso del alumnado al conocimiento en las diferentes áreas. El dominio eficaz de las dos lenguas resulta imprescindible, por lo tanto, para convertirse en un aprendiz autónomo a lo largo de la vida.

Por otro lado, contribuye de manera directa, junto con el resto, en el desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, además de participar en la adquisición de la competencia plurilingüe con las demás lenguas curriculares. El enfoque plurilingüe del currículo debe ayudar a integrar de manera creativa y eficaz los procesos de aprendizaje de las diferentes lenguas curriculares. En lo que a la educación primaria se refiere, el valenciano, el castellano y la lengua extranjera.

Lengua Castellana y Literatura debe promover también en esta etapa la reflexión lingüística y el análisis contrastivo en un nivel básico y preferentemente asociados a los usos discursivos. La reflexión se debe extender también a la diversidad lingüística y cultural presente en la propia aula, en la escuela, en el entorno familiar y social próximo, en la Comunitat Valenciana, en España, en Europa y en el mundo, en una progresión que haga ampliar la mirada del alumnado y le prepare para vivir y convivir en sociedades diversas. El trabajo en la escuela de la diversidad lingüística debe ir acompañado de una visión de esa diversidad como una riqueza y como un hecho global. Esta reflexión se debe extender también a la relación entre las lenguas y el poder, y los procesos de minorización y de sustitución lingüísticas. La reflexión debe estar acompañada de un trabajo sobre las actitudes y los estereotipos lingüísticos que favorezca la superación de estas situaciones de desigualdad lingüística.

Lengua Castellana y Literatura debe contribuir a desarrollar la capacidad de diálogo y de mediación en los conflictos usando el lenguaje. En este sentido, las competencias específicas de interacción y de mediación son la base para el diseño de situaciones de aprendizaje basadas en intercambios comunicativos que preparen para una ciudadanía

empática, pacífica, dialogante, que usa el lenguaje para estrechar vínculos, mejorar la convivencia y realizar proyectos cooperativos.

El fomento de la creatividad en las áreas lingüísticas pasa por la creación verbal a través del juego y de los textos literarios, tanto orales como escritos. La literatura en la escuela sirve para desarrollar el sentido artístico y la creatividad en el alumnado a través del juego, de los juegos verbales, la creación literaria, la composición de textos literarios de diferentes formatos y géneros (poesía, cuento, canción, guion, cómic), y también de la creación audiovisual y del teatro que combinan diferentes lenguajes y que abren la puerta al trabajo interdisciplinario y a la organización de proyectos artísticos que pueden involucrar los ámbitos formales, informales y no formales.

Por otro lado, el trabajo con los textos literarios, tanto orales como escritos, debe contribuir tanto a la adquisición del código escrito como a la iniciación en la lectura y al desarrollo del hábito lector. El papel de las bibliotecas de aula y de centro y el trabajo coordinado con las bibliotecas municipales, así como el trabajo con las familias, resultan fundamentales para lograr este objetivo. El plan de fomento de la lectura y el proyecto educativo de centro deberán servir de base para planificar las acciones pedagógicas necesarias para lograr estos objetivos de una manera coordinada entre todas las áreas, especialmente el tiempo diario que se dedicará a la lectura en cada centro.

La literatura, en esta etapa, conecta con la cultura popular y permite integrar en el aula también las culturas populares del alumnado recién llegado. Por otro lado, el trabajo de los textos literarios al final de la etapa debe preparar para una profundización posterior en la lectura interpretativa de los textos literarios, para el estudio de los contextos de creación de los textos y para la lectura de obras del canon del patrimonio literario.

El uso de las TIC aplicadas al aprendizaje de las lenguas resulta fundamental, y debe empezar en esta etapa y de manera progresiva: consultas en Internet, uso de procesadores de textos, correctores y traductores, herramientas de grabación y montaje audiovisual, diccionarios electrónicos o consulta de ficheros bibliográficos.

Por otro lado, desde esta área, se debe contribuir también a la enseñanza de un uso ético y no discriminatorio del lenguaje en el ámbito de la comunicación digital, así como ayudar a la construcción de una conciencia crítica de los mensajes a través del trabajo de la lectura crítica, el debate y la creatividad.

En las áreas lingüísticas se debe velar también por la enseñanza inclusiva de todo el alumnado, con una atención especial hacia las dificultades de aprendizaje de lenguas y el respeto de los diferentes ritmos de adquisición del código, especialmente en el primer ciclo de la etapa. El acompañamiento docente en todo el proceso de aprendizaje y la participación del grupo de clase en la facilitación del éxito escolar de todos sus miembros son hechos clave para lograr este objetivo.

Por último, las áreas lingüísticas configuran un contexto óptimo para enseñar el uso del lenguaje para la gestión de las emociones y en las interacciones durante el trabajo en

grupo, para la participación en la sociedad y el respeto a la diversidad afectiva y sexual y la igualdad de género.

7.1. Competencias específicas para Lengua Castellana y Literatura

Conforme al artículo 11 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, y su desarrollo en el anexo III de este mismo decreto, a continuación, se detallan las competencias específicas comunes para todos los ciclos del área de Lengua Castellana y Literatura. Además, se establece la conexión entre las competencias específicas y las competencias clave.

Competencias específicas para Lengua Castellana y Literatura Educación Primaria	Relación con las competencias clave
1. Reconocer la diversidad lingüística y cultural de la Comunitat Valenciana, de España y del mundo, a través del contacto con las lenguas del alumnado y del entorno; evitar prejuicios lingüísticos, y valorar esta diversidad como una riqueza cultural.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
2. Comprender, interpretar y valorar, de manera guiada, textos orales y multimodales propios de los ámbitos personal, social y educativo, a través de la escucha activa, la aplicación de estrategias de comprensión oral y la reflexión sobre el contenido y la forma.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
3. Comprender, interpretar y valorar, de manera guiada, textos escritos y multimodales propios de los ámbitos personal, social y educativo, a través de la lectura de textos, la aplicación de estrategias de comprensión lectora y la reflexión sobre el contenido y la forma.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
4. Producir, de manera guiada, mensajes orales sencillos con coherencia, cohesión y adecuación a través de situaciones de comunicación de los ámbitos familiar, social y educativo.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
5. Producir, de manera guiada, textos escritos y multimodales adecuados y coherentes con un vocabulario apropiado, utilizando estrategias básicas de planificación, textualización, revisión y edición.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
6. Interactuar de forma oral, escrita y multimodal, a través de textos sencillos de los ámbitos personal, social y educativo, utilizando un lenguaje respetuoso y estrategias básicas de comprensión, expresión y resolución dialogada de conflictos, de manera síncrona y asíncrona.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
7. Mediar entre interlocutores utilizando estrategias de adaptación y simplificación del lenguaje para procesar y transmitir información básica y sencilla en situaciones comunicativas predecibles de los ámbitos personal, social y educativo.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
8. Leer de manera autónoma obras y textos de carácter diverso, seleccionados atendiendo sus gustos e intereses, y compartir las experiencias de lectura.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
9. Leer y producir textos con intención literaria, sencillos, con lenguaje cercano al alumno, contextualizados en la cultura y la tradición, como fuente de placer y de conocimiento.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC

7.2. Saberes básicos para el primer ciclo de primaria de Lengua Castellana y Literatura

Conforme al artículo 11 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, y su desarrollo en el anexo III de este mismo decreto, a continuación, se detallan los contenidos, enunciados en forma de saberes básicos, para el primer ciclo del área de Lengua Castellana y Literatura.

SABERES BÁSICOS PRIMER CICLO EDUCACIÓN PRIMARIA Y RELACIÓN CON COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
BLOQUE 1: LENGUA Y USO
1.1. Las lenguas y los hablantes: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 y CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Biografía lingüística personal.- Mapa lingüístico del aula.- La variación lingüística- Prejuicio y estereotipos lingüísticos- Lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias- Expresiones propias de la lengua
BLOQUE 2: ESTRATEGIAS COMUNICATIVAS
2.1. Saberes comunes: CE 2, CE 3, CE 4, CE 5, CE 6 y CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Estrategias para adaptar el discurso a la intención comunicativa, a los participantes y a la situación.- Estrategias para adaptar el discurso al propósito comunicativo y al canal.- Estrategias para adaptar el discurso al registro.- Adecuación textual a la situación comunicativa.- Estructura del discurso: la coherencia y la cohesión.- Elementos de contenido (tema, fórmulas fijas, léxico) y forma (estructura, formato, título, imágenes).- Tipologías textuales y géneros discursivos.- Elementos de detección y uso de un lenguaje verbal e icónico no discriminatorio.- Estrategias de reflexión sobre el proceso de aprendizaje, autoevaluación y autocorrección.- Estrategias de gestión de las emociones en la comunicación. 2.2. Alfabetización informacional: transversal a todas las CE: <ul style="list-style-type: none">- Estrategias de busca en fuentes documentales diversas y con diferentes soportes y formatos.- Biblioteca del aula o del centro y de los recursos digitales. 2.3. Reflexión sobre la lengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 y CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Diferencias entre lengua oral y lengua escrita.- Conciencia fonológica. Fonemas específicos del castellano.- Formulación y comprobación de hipótesis.- Generalizaciones sobre aspectos lingüísticos.

- Signos de puntuación.
- Relaciones de forma y significado entre las palabras.
- Convenciones del código escrito en el marco de propuestas de comprensión o producción de textos.
- Estrategias para la transferencia entre las lenguas.

2.4. Comunicación e interacción oral:

G1 Comprensión oral: C2, C6 y C7

- Estrategias de comprensión oral: información y sentido global del discurso.

G2 Expresión oral: C4, C6 y C7

- Estrategias de expresión oral: pronunciación y entonación adecuadas.
- Estrategias de expresión oral: interpretación y uso de elementos de la comunicación no verbal.
- Planificación y producción de textos orales y multimodales.

G3 Interacción oral: C6 y C7

- Estrategias de escuela activa y asertividad, teniendo en cuenta la perspectiva de género.
- Estrategias comunicativas para la resolución dialogada de conflictos.
- Interacciones orales en situaciones comunicativas.
- Estrategias de cortesía lingüística.

2.5. Comprensión escrita: C3, C6 Y C7

- Lectura mecánica (descifrar el código)
- Estrategias de comprensión antes de la lectura: activar los conocimientos previos, establecer objetivos de lectura y formular hipótesis a través de información paratextual y gráfica.
- Estrategias de comprensión durante la lectura: realizar inferencias a partir de sus conocimientos y experiencias previas.
- Estrategias de comprensión después de la lectura: información del sentido global del texto.

2.6. Expresión escrita y multimodal: C5, C6 Y C7

- Presentación cuidada de las producciones escritas.
- Estrategias del proceso de escritura: textualización y revisión.
- Elementos gráficos y paratextuales.

BLOQUE 3: LECTURA Y LITERATURA

3.1 Hábito lector: CE 8

- Identidad lectora: expresión de gustos e intereses.
- La biblioteca del aula o del centro como punto de encuentro de actividades literarias compartidas. Comunidades lectoras.
- Cuidado de los libros y las normas de funcionamiento de la biblioteca.

3.2. Literatura: CE 9

- Obras o fragmentos variados y diversos de la literatura infantil adecuados a sus intereses y organizados en itinerarios lectores.
- Elementos constitutivos esenciales de la obra literaria y de los diferentes géneros literarios.
- Vínculos con otras manifestaciones artísticas y culturales.
- Planificación y producción de textos literarios.

7.3. Criterios de evaluación y saberes básicos para el segundo ciclo de primaria de Lengua Castellana y Literatura

Conforme al artículo 11 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, y su desarrollo en el anexo III de este mismo decreto, a continuación, se detallan los criterios de evaluación y los contenidos, enunciados en forma de saberes básicos, para el segundo ciclo del área de Lengua Castellana y Literatura.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN SEGUNDO CICLO (4º CURSO)	SABERES BÁSICOS SEGUNDO CICLO Y RELACIÓN CON COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
<p>Competencia específica 1</p> <p>1.1. Identificar las variedades lingüísticas del entorno.</p> <p>1.2. Mostrar interés por el uso del valenciano en situaciones comunicativas habituales.</p> <p>1.3. Mostrar interés y respeto por las variedades lingüísticas de su entorno inmediato, e identificar algunas expresiones de uso habitual.</p> <p>1.4. Identificar en contextos sencillos, con ayuda del docente, prejuicios y estereotipos lingüísticos frecuentes, y reconocer la pluralidad lingüística de su entorno como una fuente de riqueza cultural.</p> <p>1.5. Con la ayuda del docente, reflexionar sobre aspectos básicos del funcionamiento de la lengua, a partir de la observación y la comparación de palabras y oraciones de diferentes lenguas próximas al alumnado.</p>	<p>BLOQUE 1: LENGUA Y USO:</p> <p>1.1. Las lenguas y los hablantes: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 Y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biografía lingüística personal. - Mapa lingüístico local y del entorno geográfico - La variación lingüística - Prejuicio y estereotipos lingüísticos - Lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias - Expresiones propias de la lengua <p>BLOQUE 2: ESTRATEGIAS COMUNICATIVAS:</p> <p>2.1. Saberes comunes: CE 2, CE 3, CE 4, CE 5, CE 6 y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias para adaptar el discurso a la intención comunicativa, a los participantes y a la situación. - Estrategias para adaptar el discurso al propósito comunicativo y al canal. - Estrategias para adaptar el discurso al registro. - Adecuación textual a la situación comunicativa. - Estructura del discurso: la coherencia y la cohesión.
<p>Competencia específica 2</p> <p>2.1. Escuchar de manera activa e interpretar, con la ayuda del docente, textos orales sencillos de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>2.2. Interpretar el sentido global y las ideas principales de textos orales sencillos</p>	

<p>sobre conocimientos próximos al alumnado, reconocer la información explícita y algunas informaciones implícitas sencillas, y progresar, de manera guiada, en la valoración crítica del contenido y de los elementos no verbales elementales.</p> <p>2.3. Escuchar de manera activa e interpretar, con la ayuda del docente, textos multimodales sencillos en medios digitales, de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>2.4. Interpretar el sentido global y las ideas principales de textos multimodales sencillos sobre conocimientos próximos al alumnado, reconocer la información explícita y algunas informaciones implícitas sencillas, y progresar, de manera guiada, en la valoración crítica del contenido y de los elementos no verbales elementales.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Elementos de contenido (tema, fórmulas fijas, léxico) y forma (estructura, formato, título, imágenes). - Elementos de contenido (inferencias de información) y forma (tipografía) - Tipologías textuales y géneros discursivos. - Elementos de detección y uso de un lenguaje verbal e icónico no discriminatorio. - Estrategias de reflexión sobre el proceso de aprendizaje, autoevaluación y autocorrección. - Estrategias de gestión de las emociones en la comunicación.
<p>Competencia específica 3</p> <p>3.1. Leer con buena fluidez, de manera silenciosa y en voz alta, e interpretar, con ayuda del docente, textos escritos y multimodales sencillos de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>3.2. Aplicar, de manera guiada, diferentes estrategias para comprender el sentido global y la información específica, distinguir las ideas principales de las secundarias, inferir significados no explícitos y hacer algunas valoraciones personales de textos escritos sobre conocimientos próximos al alumnado.</p> <p>3.3. Identificar el tipo de texto y la estructura principal de los textos, y valorar, de manera guiada, el contenido y los aspectos formales y no verbales elementales de los textos escritos y multimodales, e iniciarse en la evaluación de su fiabilidad.</p> <p>3.4. Localizar, seleccionar y contrastar información sencilla procedente de una o dos fuentes, de los ámbitos personal, social y educativo, y evaluar su utilidad en función de los objetivos de lectura en diferentes textos multimodales sencillos en medios digitales, con la ayuda del docente.</p> <p>3.5. Aplicar, con ayuda del docente, diferentes estrategias para la busca, selección y gestión de la información en diferentes textos multimodales, para ampliar conocimientos de manera responsable y reconocer que puede no ser fiable, iniciarse en el contraste de la información y utilizarla citando las referencias bibliográficas.</p>	<p>2.2. Alfabetización informacional: transversal a todas las CE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de uso y tratamiento de fuentes documentales diversas. - Estrategias de busca en fuentes documentales diversas y con diferentes soportes y formatos. - Diferenciación entre hechos y opiniones. - Biblioteca del aula o del centro y de los recursos digitales. - Herramientas digitales para el trabajo colaborativo y la comunicación. - Hábitos y conductas para la comunicación segura en entornos virtuales. <p>2.3. Reflexión sobre la lengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diferencias entre lengua oral y lengua escrita. - Conciencia fonológica. Fonemas específicos del valenciano/castellano. - Formulación y comprobación de hipótesis. - Generalizaciones sobre aspectos lingüísticos. - Generalizaciones sobre normas ortográficas y gramaticales básicas. - Signos de puntuación. - Relaciones de forma y significado entre las palabras. - Relaciones sintácticas de las palabras. - Convenciones del código escrito en el marco de propuestas de comprensión o producción de textos. - Estrategias para la transferencia entre las lenguas. <p>2.4. Comunicación e interacción oral:</p> <p>G1 Comprensión oral: C2, C6 y C7</p>

<p>Competencia específica 4</p> <p>4.1. Producir, con ayuda del docente, discursos orales sencillos, con sentido, sobre conocimientos próximos al alumno, de tipología diversa y ajustados a situaciones comunicativas habituales.</p> <p>4.2. Producir discursos orales con una pronunciación clara, un volumen adecuado y una postura corporal correcta, e iniciarse en el uso de soportes audiovisuales.</p> <p>4.3. Realizar producciones orales utilizando un lenguaje no discriminatorio, adaptado a la situación de comunicación y al interlocutor, con un vocabulario básico y unas estructuras morfosintácticas sencillas.</p> <p>4.4. Localizar y seleccionar información en una o dos fuentes, de manera acompañada, y compartir oralmente los resultados citando las fuentes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de comprensión oral: información y sentido global del discurso. <p>G2 Expresión oral: C4, C6 y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de expresión oral: pronunciación y entonación adecuadas. - Estrategias de expresión oral: interpretación y uso de elementos de la comunicación no verbal. - Planificación y producción de textos orales y multimodales. <p>G3 Interacción oral: C6 y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de escuela activa y asertividad, teniendo en cuenta la perspectiva de género. - Estrategias comunicativas para la resolución dialogada de conflictos. - Interacciones orales en situaciones comunicativas. - Estrategias de cortesía lingüística.
<p>Competencia específica 5</p> <p>5.1. Producir, a partir de ejemplos básicos y con ayuda del profesorado, textos escritos y multimodales sencillos que respondan a las características planteadas, con una estructura coherente y utilizando vocabulario no discriminatorio básico de uso frecuente.</p> <p>5.2. Utilizar, con apoyo y ayuda del profesorado, los conocimientos elementales de ortografía y gramática necesarios en la situación de aprendizaje.</p> <p>5.3. Planificar y revisar, de manera dialogada y acompañada por el profesorado, mediante instrumentos y estrategias elementales, como parte explícita del proceso de escritura.</p> <p>5.4. Localizar, seleccionar y gestionar, de manera acompañada, la información de una o dos fuentes e incluir sus referencias al compartirla.</p>	<p>2.5. Comprensión escrita: C3, C6 Y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura con velocidad, fluidez y entonación. - Estrategias de comprensión antes de la lectura: activar los conocimientos previos, establecer objetivos de lectura y formular hipótesis a través de información paratextual y gráfica. - Estrategias de comprensión durante la lectura: realizar inferencias a partir de sus conocimientos y experiencias previas. - Estrategias de comprensión durante la lectura: reformular hipótesis, interpretar sentidos figurados y significados no explícitos en los textos. - Estrategias de comprensión después de la lectura: información del sentido global del texto. - Estrategias de comprensión después de la lectura: comprobar hipótesis y extraer conclusiones.
<p>Competencia específica 6</p> <p>6.1. Interactuar oralmente, con el acompañamiento del docente, en situaciones comunicativas habituales, utilizando un vocabulario básico y no discriminatorio, un ritmo pausado y el lenguaje no verbal, empleando estrategias de escucha con el fin de mantener el tema y respetar las convenciones establecidas.</p> <p>6.2. Utilizar, de manera acompañada, estrategias básicas para la comunicación asertiva para progresar en la gestión dialogada de conflictos.</p> <p>6.3. Identificar y rechazar, de manera acompañada, los usos lingüísticos discriminatorios a través de la reflexión conjunta.</p> <p>6.4. Interactuar en textos escritos y multimodales, de manera asíncrona y guiada, mostrando empatía y respeto, utilizando estrategias para expresar mensajes</p>	<p>2.6. Expresión escrita y multimodal: C5, C6 Y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aplicación de las normas ortográficas. - Presentación cuidada de las producciones escritas. - Estrategias del proceso de escritura: textualización y revisión. - Estrategias del proceso de escritura: planificación y corrección. - Elementos gráficos y paratextuales. <p>BLOQUE 3: LECTURA Y LITERATURA:</p> <p>3.1. Hábito lector: CE 8</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identidad lectora: expresión de gustos e intereses.

<p>sencillos estructurados con un vocabulario básico de uso frecuente y no discriminatorio.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identidad lectora: valoración crítica de los textos. - La biblioteca del aula o del centro como punto de encuentro de actividades literarias compartidas. Comunidades lectoras. - Cuidado de los libros y las normas de funcionamiento de la biblioteca.
<p>Competencia específica 7</p> <p>7.1. Mostrar interés en participar en la solución de problemas de comprensión recíproca entre hablantes de lenguas o variedades lingüísticas diferentes sobre asuntos cotidianos.</p> <p>7.2. Interpretar un mensaje breve y sencillo en L2 (valenciano o castellano) y transmitir la información básica o explicar conceptos en su L1 (valenciano o castellano u otra lengua), oralmente, de manera guiada, para facilitar la comprensión entre interlocutores sobre asuntos cotidianos en su entorno más próximo.</p> <p>7.3. Identificar y utilizar, de manera acompañada y muy básica, estrategias que faciliten la comprensión y la expresión orales de información en diferentes lenguas de su repertorio (L1-L1, L2-L1), como por ejemplo el uso del lenguaje no verbal, o simplificar o adaptar el mensaje.</p>	<p>3.2. Literatura: CE 9</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obras o fragmentos variados y diversos de la literatura infantil adecuados a sus intereses y organizados en itinerarios lectores. - Elementos constitutivos esenciales de la obra literaria y de los diferentes géneros literarios. - Estrategias para la interpretación de los textos literarios. - Vínculos con otras manifestaciones artísticas y culturales. - Planificación y producción de textos literarios.
<p>Competencia específica 8</p> <p>8.1. Leer de manera autónoma o guiada obras diversas adecuadas a su edad y textos escritos y multimodales de los ámbitos personal, social y educativo; seleccionar con autonomía creciente los que mejor se ajusten a sus gustos e intereses e iniciarse, así, en la construcción de su identidad lectora.</p> <p>8.2. Compartir las experiencias de lectura, en soportes diversos, participando en comunidades lectoras en el ámbito educativo.</p>	
<p>Competencia específica 9</p> <p>9.1. Leer y escuchar textos literarios sencillos, propios de la tradición literaria, adecuados a la edad y con ayuda del docente.</p> <p>9.2. Interpretar textos sencillos de la tradición popular oral, literaria, dentro de un contexto sociocultural próximo.</p> <p>9.3. Expresar la opinión sobre textos de tradición literaria, con palabras propias del alumno y con ayuda del docente.</p> <p>9.4. Crear versiones de textos literarios sencillos y breves (cuentos, poemas, canciones, dramatizaciones), individual y colectivamente.</p> <p>9.5. Participar en manifestaciones literarias, recitales, representaciones teatrales, partiendo de modelos y con ayuda del docente.</p>	

7.4. Criterios de evaluación y saberes básicos para el tercer ciclo de primaria de Lengua Castellana y Literatura

Conforme al artículo 11 del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, y su desarrollo en el anexo III de este mismo decreto, a continuación, se detallan los criterios de evaluación y los contenidos, enunciados en forma de saberes básicos, para el tercer ciclo del área de Lengua Castellana y Literatura.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN TERCER CICLO (6º CURSO)	SABERES BÁSICOS TERCER CICLO EDUCACIÓN PRIMARIA Y RELACIÓN CON COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
<p>Competencia específica 1</p> <p>1.1. Identificar y valorar las variedades lingüísticas de la Comunitat Valenciana, del Estado español y del mundo.</p> <p>1.2. Mostrar interés por el uso del valenciano en las diferentes situaciones comunicativas de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>1.3. Mostrar interés y respeto por las variedades lingüísticas de su entorno, e identificar las características básicas.</p> <p>1.4. Detectar en contextos próximos, de manera guiada, prejuicios y estereotipos lingüísticos frecuentes, y valorar la pluralidad lingüística del mundo como una fuente de riqueza cultural.</p> <p>1.5. Reflexionar y buscar ejemplos, de manera guiada, sobre aspectos del funcionamiento de la lengua, a partir de la observación, la comparación y la manipulación de palabras, oraciones y textos, de diferentes lenguas.</p>	<p>BLOQUE 1: LENGUA Y USO:</p> <p>1.1. Las lenguas y los hablantes: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 Y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biografía lingüística personal. - Mapa lingüístico local y del entorno geográfico. - La variación lingüística. - Estrategias de identificación de prejuicios y estereotipos lingüísticos. - Lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias. - Expresiones propias de la lengua. <p>BLOQUE 2: ESTRATEGIAS COMUNICATIVAS:</p> <p>2.1. Saberes comunes: CE 2, CE 3, CE 4, CE 5, CE 6 y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias para adaptar el discurso a la intención comunicativa, a los participantes y a la situación. - Estrategias para adaptar el discurso al propósito comunicativo y al canal. - Estrategias para adaptar el discurso al registro. - Adecuación textual a la situación comunicativa. - Estructura del discurso: la coherencia y la cohesión. - Elementos de contenido (tema, fórmulas fijas, léxico) y forma (estructura, formato, título, imágenes). - Elementos de contenido (inferencias de información) y forma (tipografía) - Tipologías textuales y géneros discursivos. - Elementos de detección y uso de un lenguaje verbal e icónico no discriminatorio. - Estrategias de reflexión sobre el proceso de aprendizaje, autoevaluación y autocorrección.
<p>Competencia específica 2</p> <p>2.1. Escuchar de manera activa, interpretar y valorar, de manera guiada, textos orales sencillos de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>2.2. Interpretar el sentido global y las ideas principales y secundarias de textos orales sencillos de conocimientos diversos, extraer información explícita e implícita en el texto, hacer deducciones, valorar el contenido y los elementos no verbales elementales y, de manera guiada, algunos elementos formales elementales, y dar una opinión razonada sobre lo que ha escuchado.</p> <p>2.3. Escuchar de manera activa, interpretar y valorar diferentes textos multimodales sencillos en medios digitales, de manera guiada, de los ámbitos personal, social y educativo.</p>	

<p>2.4. Interpretar el sentido global y las ideas principales y secundarias de textos multimodales sencillos de conocimientos diversos, extraer información explícita e implícita en el texto, hacer deducciones, valorar el contenido y los elementos no verbales elementales y, de manera guiada, algunos aspectos formales elementales, y dar una opinión razonada.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de gestión de las emociones en la comunicación. <p>2.2. Alfabetización informacional: transversal a todas las CE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de uso y tratamiento de fuentes documentales diversas. - Estrategias de busca en fuentes documentales diversas y con diferentes soportes y formatos. - Diferenciación entre hechos y opiniones. - Detección de la manipulación informativa - Uso de modelos para sintetizar y reelaborar información - Propiedad intelectual - Biblioteca del aula o del centro y de los recursos digitales. - Herramientas digitales para el trabajo colaborativo y la comunicación. - Hábitos y conductas para la comunicación segura en entornos virtuales. <p>2.3. Reflexión sobre la lengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 y CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diferencias entre lengua oral y lengua escrita. - Conciencia fonológica. Fonemas específicos del valenciano/castellano. - Formulación y comprobación de hipótesis. - Generalizaciones sobre aspectos lingüísticos. - Generalizaciones sobre normas ortográficas y gramaticales básicas. - Signos de puntuación. - Relaciones de forma y significado entre las palabras. - Relaciones sintácticas de las palabras. - Convenciones del código escrito en el marco de propuestas de comprensión o producción de textos. - Estrategias para la transferencia entre las lenguas. <p>2.4. Comunicación e interacción oral:</p> <p>G1 Comprensión oral: C2, C6 y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de comprensión oral: información y sentido global del discurso. - Estrategias de comprensión oral: reconocer ideas no explícitas del discurso. <p>G2 Expresión oral: C4, C6 y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de expresión oral: pronunciación y entonación adecuadas. - Estrategias de expresión oral: interpretación y uso de elementos de la comunicación no verbal. - Planificación y producción de textos orales y multimodales.
<p>Competencia específica 3</p> <p>3.1. Leer con buena fluidez, de manera silenciosa y en voz alta, interpretar y valorar, de manera guiada, textos escritos y multimodales sencillos de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>3.2. Aplicar, de manera guiada, todo tipo de estrategias para comprender el sentido global y la información específica, distinguir las ideas principales de las secundarias, inferir significados no explícitos y hacer algunas valoraciones personales argumentadas de diferentes textos sobre conocimientos diversos.</p> <p>3.3. Identificar el tipo y la estructura de los textos y valorar, de manera guiada, el contenido y los aspectos formales y no verbales elementales de los textos escritos y multimodales, evaluar su calidad, fiabilidad e idoneidad en función del objetivo de la lectura, así como algunas de las características lingüísticas específicas de cada tipo de texto.</p> <p>3.4. Localizar, seleccionar y contrastar información sencilla procedente de dos o más fuentes, de los ámbitos personal, social y educativo, y evaluar su utilidad en función de los objetivos de lectura en diferentes textos multimodales en medios digitales, de manera guiada.</p> <p>3.5. Aplicar, de manera guiada, todo tipo de estrategias para la busca, selección y gestión de la información, en diferentes textos multimodales, para ampliar conocimientos de manera responsable, contrastar la información y utilizarla citando las referencias bibliográficas.</p>	
<p>Competencia específica 4</p> <p>4.1. Producir, de manera guiada, discursos orales estructurados, sobre conocimientos diversos, ajustados a la situación comunicativa y a los géneros discursivos de los ámbitos personal, social y educativo, utilizando conectores básicos.</p> <p>4.2. Producir discursos orales con una pronunciación clara, y con un ritmo y entonación adecuados, e incorporar recursos no verbales básicos que refuercen el discurso y haciendo uso de soportes audiovisuales.</p>	

<p>4.3. Realizar producciones orales utilizando un lenguaje no discriminatorio, adaptado a la situación de comunicación y al interlocutor, con un vocabulario adecuado, sin expresiones coloquiales, y con variedad de estructuras morfosintácticas, con una reflexión progresiva en el uso de la lengua.</p> <p>4.4. Localizar, seleccionar y contrastar información en dos o más fuentes, analógicas y digitales, de manera guiada, y compartir oralmente los resultados adoptando un punto de vista personal y citando las fuentes.</p>	<p>G3 Interacción oral: C6 y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estrategias de escuela activa y asertividad, teniendo en cuenta la perspectiva de género. - Estrategias comunicativas para la resolución dialogada de conflictos. - Interacciones orales en situaciones comunicativas. - Estrategias de cortesía lingüística. <p>2.5. Comprensión escrita: C3, C6 Y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura con velocidad, fluidez y entonación. - Estrategias de comprensión antes de la lectura: activar los conocimientos previos, establecer objetivos de lectura y formular hipótesis a través de información paratextual y gráfica. - Estrategias de comprensión durante la lectura: realizar inferencias a partir de sus conocimientos y experiencias previas. - Estrategias de comprensión durante la lectura: reformular hipótesis, interpretar sentidos figurados y significados no explícitos en los textos. - Estrategias de comprensión después de la lectura: información del sentido global del texto. - Estrategias de comprensión después de la lectura: comprobar hipótesis y extraer conclusiones. <p>2.6. Expresión escrita y multimodal: C5, C6 Y C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aplicación de las normas ortográficas. - Presentación cuidada de las producciones escritas. - Estrategias del proceso de escritura: textualización y revisión. - Estrategias del proceso de escritura: planificación y corrección. - Elementos gráficos y paratextuales. <p>BLOQUE 3: LECTURA Y LITERATURA:</p> <p>3.1. Hábito lector: CE 8</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identidad lectora: expresión de gustos e intereses. - Identidad lectora: valoración crítica de los textos. - La biblioteca del aula o del centro como punto de encuentro de actividades literarias compartidas. Comunidades lectoras. - Cuidado de los libros y las normas de funcionamiento de la biblioteca. <p>3.2. Literatura: CE 9</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obras o fragmentos variados y diversos de la literatura infantil adecuados a
<p>Competencia específica 5</p> <p>5.1. Producir, a partir de ejemplos y de manera guiada, textos escritos y multimodales de géneros discursivos de los ámbitos personal, social y educativo adecuados y coherentes, con vocabulario no discriminatorio apropiado y estrategias básicas de cohesión.</p> <p>5.2. Utilizar, de manera acompañada puntualmente y con reflexión progresiva, los conocimientos lingüísticos y discursivos básicos necesarios en la situación de aprendizaje y la terminología elemental correspondiente.</p> <p>5.3. Planificar, textualizar, revisar y editar, de manera guiada, mediante instrumentos y estrategias básicas, como parte explícita del proceso de escritura.</p> <p>5.4. Localizar, seleccionar, gestionar e integrar en el texto, de manera puntualmente acompañada, la información de dos o más fuentes, e incluir sus referencias al compartirla.</p>	
<p>Competencia específica 6</p> <p>6.1. Interactuar oralmente, de manera pautada, sobre conocimientos que se ajusten a la situación comunicativa, a través de diferentes soportes, utilizando un vocabulario apropiado y ético y recursos como la cortesía lingüística, la etiqueta digital, la entonación, el ritmo pausado o el lenguaje no verbal, empleando estrategias de escucha activa para la construcción de un discurso común.</p> <p>6.2. Utilizar, con la ayuda de pautas, estrategias básicas para la deliberación argumentada, el consenso y la gestión dialogada de conflictos.</p> <p>6.3. Identificar y rechazar, de manera progresivamente autónoma, los usos lingüísticos discriminatorios a través de la reflexión conjunta.</p> <p>6.4. Interactuar en textos escritos, de manera asíncrona y síncrona con ayuda, mostrando empatía y respeto por las diferentes necesidades, ideas y</p>	

<p>motivaciones de los interlocutores, utilizando estrategias para expresar mensajes adecuados con un vocabulario apropiado y ético.</p> <p>6.5. Interactuar en textos multimodales, de manera asíncrona y guiada, mostrando empatía y respeto por las diferentes necesidades, ideas y motivaciones de los interlocutores.</p>	<p>sus intereses y organizados en itinerarios lectores.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elementos constitutivos esenciales de la obra literaria y de los diferentes géneros literarios. - Estrategias para la interpretación de los textos literarios. - Vínculos con otras manifestaciones artísticas y culturales. - Planificación y producción de textos literarios.
<p>Competencia específica 7</p> <p>7.1. Mostrar interés en participar en la solución de problemas de comprensión recíproca entre hablantes de lenguas o variedades lingüísticas diferentes, en situaciones habituales de los ámbitos personal, social y educativo.</p> <p>7.2. Comprender un mensaje breve y sencillo, y comunicar la información o explicar los conceptos, de manera oral o escrita, entre lenguas de su repertorio (L1-L1, L2-L1, L1-L2); todo esto en textos sobre asuntos diversos que incluyan vocabulario frecuente.</p> <p>7.3. Seleccionar y utilizar, de manera guiada, estrategias que faciliten la comprensión y la expresión orales y escritas de información en diferentes lenguas de su repertorio (L1-L1, L2-L1, L1-L2), como por ejemplo el uso del lenguaje no verbal, o simplificar o adaptar el mensaje.</p>	
<p>Competencia específica 8</p> <p>8.1. Leer de manera autónoma obras diversas adecuadas a su edad y textos escritos y multimodales de los ámbitos personal, social y educativo; ser consciente de sus gustos y seleccionar las lecturas con criterio propio y con autonomía progresiva.</p> <p>8.2. Compartir las experiencias de lectura, en soportes diversos, participando en comunidades lectoras en los ámbitos educativo y social.</p>	
<p>Competencia específica 9</p> <p>9.1. Leer y escuchar fragmentos literarios sencillos y obras completas, próximos a los intereses del alumno, y de manera guiada.</p> <p>9.2. Interpretar y relacionar textos literarios sencillos de la literatura popular y de autoría conocida, en el marco de la tradición literaria y del contexto sociocultural próximo.</p> <p>9.3. Expresar opinión sobre textos y obras literarias, utilizando algunos recursos retóricos básicos de los géneros, de manera guiada.</p> <p>9.4. Crear versiones de textos literarios sencillos (cuentos, poemas, canciones, dramatizaciones), individual y colectivamente.</p>	

9.5. Participar en manifestaciones literarias, recitales, representaciones teatrales, partiendo de modelos y de manera guiada.	
--	--

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA

COMUNITAT VALENCIANA
PROPOSTA PEDAGÒGICA DE CICLE

D'acord amb el DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària, publicat en el DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA (DOGV) el 10/08/2022.

ÍNDIX

1. LEGISLACIÓ VIGENT3
2. INTRODUCCIÓ4
 - 2.1. Elements del currículum4
 - 2.2. Àrees de l'Educació Primària5
3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA DE PRIMÀRIA6
4. COMPETÈNCIES CLAU I PERFIL D'EIXIDA DE L'ALUMNAT7
5. PRINCIPIS PEDAGÒGICS12
 - 5.1. Metodologia13
 - 5.2. Organització de l'espai i agrupaments16
 - 5.3. Organització de les situacions d'aprenentatge17
 - 5.4. Educació en valors i educació emocional17
 - 5.5. Elements transversals19
 - 5.6. Mesures generals d'atenció a les diferències individuals21
 - 5.7. Mesures previstes per al foment de la lectura23
 - 5.8. Materials i recursos23
 - 5.9. Activitats complementàries23
6. AVALUACIÓ24
 - 6.1. Instruments d'avaluació25
 - 6.2. Criteris de qualificació26
 - 6.3. Avaluació de diagnòstic26
 - 6.4. Avaluació de la pràctica docent27
7. L'ÀREA DE VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA27
 - 7.1. Competències específiques per a Valencià: llengua i literatura Educació Primària30
 - 7.2. Sabers bàsics per al primer cicle de primària de Valencià: llengua i literatura32
 - 7.3. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al segon cicle de primària de Valencià: llengua i literatura34
 - 7.4. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al tercer cicle de primària de Valencià: llengua i literatura37

1. LEGISLACIÓ VIGENT

Nivell estatal

[Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació](#)

BOE núm. 106, de 4 de maig de 2006

[Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació](#)

BOE núm. 340, de 30 de desembre de 2020

[Reial decret 157/2022, d'1 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Primària](#)

BOE núm. 52, de 2 de març de 2022

Nivell autonòmic

[Decret 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària](#)

DOGV núm. 9402, d'10 d'agost de 2022

2. INTRODUCCIÓ

2.1. Elements del currículum

A l'efecte del que es disposa en l'article 11 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, s'entén per currículum de l'Educació Primària el conjunt d'objectius, competències, continguts enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació.

Considerant les definicions recollides en l'article 2 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i l'article 2 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i a l'empara del que es disposa en l'article 6.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, el currículum està integrat pels elements següents:

a) Objectius: assoliments que s'espera que l'alumnat haja aconseguit en acabar l'etapa i la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.

b) Competències clau: acompliments que es consideren imprescindibles perquè l'alumnat pugui progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Les competències clau apareixen recollides en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establides en la Recomanació de 22 de maig de 2018, del Consell de la Unió Europea, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

c) Competències específiques: acompliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions l'abordatge de les quals requereix els sabers bàsics de cada àrea o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil d'eixida de l'alumnat, i d'altra banda, els sabers bàsics de les àrees o àmbits i els criteris d'avaluació.

d) Criteris d'avaluació: referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en les situacions o activitats a les quals es refereixen les competències específiques de cada àrea en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

e) Sabers bàsics: coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una àrea o àmbit i l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques.

f) Mètodes pedagògics: conjunt d'accions i tècniques didàctiques que el professorat coordina amb l'objectiu de guiar el seu alumnat cap a la consecució de les competències específiques de cada àrea i, en definitiva, acostar-lo al perfil d'eixida de l'Educació Primària.

A més, es defineix:

Situacions d'aprenentatge: activitats connectades que impliquen el desplegament per part de l'alumnat d'actuacions associades a competències clau i competències específiques i que contribueixen a l'adquisició i el desenvolupament d'aquestes.

Línia pedagògica de centre: és el conjunt d'estratègies, procediments, tècniques i accions organitzades planificades pel personal educatiu, de manera conscient i reflexiva, que, coordinades entre si, tenen la finalitat de facilitar possibilitats d'aprenentatge del xiquet o la xiqueta cap a la consecució dels objectius i les competències clau i específiques.

2.2. Àrees de l'Educació Primària

L'Educació Primària comprèn tres cicles de dos anys acadèmics cada un i s'organitza en àrees que tenen un caràcter global i integrador, estan orientades al desenvolupament de les competències de l'alumnat i poden organitzar-se en àmbits.

D'acord amb l'article 8 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i tal com refereix l'article 9 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, les àrees que s'imparteixen en tots els cursos d'Educació Primària són les següents:

- a) Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
- b) Plàstica i Visual
- c) Música i Dansa
- d) Educació Física
- e) Valencià: Llengua i Literatura
- f) Llengua Castellana i Literatura
- g) Llengua Estrangera
- h) Matemàtiques

En el tercer cicle d'Educació Primària s'inclou l'Educació en Valors Cívics i Ètics. A més, es disposa d'un lectiu específic per al desenvolupament de projectes interdisciplinaris i per a la tutoria. Els ensenyaments de Religió s'hi inclouen d'acord amb el que estableix la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

L'organització en àrees s'entén sense perjudici del caràcter global de l'etapa, atesa la necessitat d'integrar les diferents experiències i aprenentatges de l'alumnat en aquestes edats.

En l'àrea de Valencià: Llengua i Literatura, la distribució horària s'estableix de la manera següent:

- Primer cicle de primària: 315 minuts per cicle.

- Segon cicle de primària: 315 minuts per cicle.
- Tercer cicle de primària: 315 minuts per cicle.

A més, a cada una d'aquestes àrees s'associen una sèrie de competències específiques, criteris d'avaluació i continguts, enunciats en forma de sabers bàsics. En l'annex III a què fan referència els articles 9 i 12 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, s'estableix el currículum de l'etapa, amb les competències específiques de cada àrea, que són comunes per a tots els cicles d'etapa. També s'hi estableixen els continguts, en forma de sabers bàsics, i els criteris d'avaluació per a cada cicle.

3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA DE PRIMÀRIA

Segons l'article 7 del Reial decret 157/2022, l'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten aconseguir uns objectius generals d'etapa. D'acord amb l'article 7 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, els objectius són:

L'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten:

1. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquestes de manera empàtica, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
2. Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.
3. Adquirir habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència, que els permeten desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit escolar i familiar, així com desenvolupar actituds de respecte mutu en els grups socials amb els quals es relacionen.
4. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones des d'una perspectiva crítica, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació de persones per motius gènere, cultura, ideologia, d'ètnia, orientació o identitat sexual, religió, diversitat funcional o altres condicions.
5. Conèixer i utilitzar de manera adequada i efectiva, oralment i per escrit, les llengües oficials: el valencià, com a llengua pròpia i oficial, i el castellà, com a llengua cooficial, i desenvolupar hàbits de lectura individual i en contextos de diàleg, debat i intercanvi d'experiències.
6. Adquirir en llengua estrangera la competència comunicativa bàsica que els permeta comprendre i expressar missatges senzills en situacions quotidianes.
7. Desenvolupar actituds positives envers la riquesa multilingüe i multicultural present en la societat, on conviuen el valencià i el castellà, a més d'altres llengües familiars.
8. Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciarse en la resolució de problemes que requereixen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seua vida quotidiana.

9. Conèixer els aspectes fonamentals de les Ciències de la Naturalesa, les Ciències Socials, la Geografia, la Història i la Cultura, a través de l'assignatura de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural o en desenvolupament de projectes interdisciplinaris.
10. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i iniciarse en la seua utilització per a l'aprenentatge, desenvolupant un esperit crític davant del seu funcionament i els missatges que reben i elaboren.
11. Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciarse en la construcció de propostes visuals i audiovisuals, desenvolupant la sensibilitat estètica i potenciant la creació artística.
12. Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física, l'esport i l'alimentació com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social.
13. Desenvolupar actituds de respecte i cura envers tots els animals, parant atenció especial al desenvolupament de formes de comportaments empàtics i correctes amb els animals de companyia.
14. Desenvolupar les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
15. Desenvolupar hàbits quotidians de mobilitat activa autònoma saludable, fomentant l'educació viària i actituds de respecte que incidisquen en la prevenció dels accidents de trànsit.
16. Desenvolupar hàbits de consum responsable en el context de l'educació per a la sostenibilitat i la protecció del medi ambient, en el camí cap a la transició ecològica.
17. Promoure actituds de respecte entre tots els membres de la comunitat educativa, així com la cooperació entre iguals.

4. COMPETÈNCIES CLAU I PERFIL D'EIXIDA DE L'ALUMNAT

Segons l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, les competències clau que s'han d'adquirir en l'ensenyament bàsic i a l'assoliment de les quals ha de contribuir l'Educació Primària són:

- 1.1 Competència en comunicació lingüística.
- 1.2 Competència plurilingüe.
- 1.3 Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- 1.4 Competència digital.
- 1.5 Competència personal, social i d'aprendre a aprendre .
- 1.6 Competència ciutadana.
- 1.7 Competència emprenedora.
- 1.8 Competència en consciència i expressió culturals.

El **perfil d'eixida** determina el nivell esperat al final de l'educació obligatòria. Tal com estableix l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que l'alumnat haja desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

Tal com s'afirma en aquest mateix decret, la transversalitat és una condició inherent al perfil d'eixida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seua consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cada una de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, àmbit o matèria, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, àmbits o matèries i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt d'aquestes.

A cada una de les competències clau s'associen uns descriptors operatius que, en conjunt, concreten les capacitats que l'alumnat ha d'adquirir al final de l'etapa d'Educació Primària. Aquests descriptors operatius per a l'etapa d'Educació Primària es descriuen a continuació, d'acord amb l'annex I a què es refereix l'article 13 del Decret 106/2022, de 5 d'agost.

Competència en comunicació lingüística (CCL)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació i crear coneixement com per a construir vincles personals.

CCL2. Comprén, interpreta i valora textos orals, escrits, signats o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per a participar activament en contextos quotidians i per a construir coneixement.

CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, avaluant la seua fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.

CCL4. Lee obres diverses adequades al seu progrés maduratiu, seleccionant aquelles que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu; i mobilitza la seua experiència personal i lectora per a construir i compartir la seua interpretació de les obres i per a crear textos d'intenció literària a partir de models senzills.

CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, detectant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

Competència plurilingüe (CP)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per a respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.

CP2. A partir de les seues experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per a comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.

CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, reconeixent i comprenent el seu valor com a factor de diàleg, per a millorar la convivència.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i empra algunes estratègies per a resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.

STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu al voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitzant eines i instruments adequats, plantejant-se preguntes i realitzant experiments senzills de forma guiada.

STEM3. Realitza, de forma guiada, projectes, dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models, adaptant-se davant la incertesa, per a generar en equip un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir.

STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols...) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per a compartir i construir nous coneixements.

STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per a promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.

Competència digital (CD)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CD1. Realitza cerques guiades en internet i fa ús d'estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades...) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.

CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic...) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per a expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.

CD3. Participa en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals per a construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, i compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.

CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.

CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa...) per a resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, sol·licitant ajuda en cas necessari.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals i empra estratègies per a gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per a aconseguir els seus propis objectius.

CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils de vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca secunde davant situacions violentes o discriminatòries.

CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències de les altres persones, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i empra estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.

CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques en processos de reflexió guiats.

CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat i participa en processos d'acte i coavaluació, reconeixent les seues limitacions i sabent buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.

Competència ciutadana (CC)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CC1. Entén els processos històrics i socials més rellevants relatius a la seua pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència, i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.

CC2. Participa en activitats comunitàries, en la presa de decisions i en la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics, els principis i valors de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat, i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, de cuidar l'entorn, de rebutjar prejudicis i estereotips, i d'oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.

CC4. Comprén les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn, i s'inicia en l'adopció d'estils de vida sostenibles, per a contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.

Competència emprenedora (CE)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CE1. Reconeix necessitats i reptes que afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees pogueren generar en l'entorn, per a proposar solucions valuoses que responguen a les necessitats detectades.

CE2. Identifica fortaleses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'auto-coneixement i s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics, aplicant-los a situacions i problemes de la vida quotidiana, per a detectar aquells recursos que puguen portar les idees originals i valuoses a l'acció.

CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb uns altres en equip, valorant el procés realitzat i el resultat obtingut, per a dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per a aprendre.

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic, comprenent les diferències entre diferents cultures i la necessitat de respectar-les.

CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, identificant els

mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.

CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i amb una actitud oberta i in-clusiva, emprant diferents llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant les seues capacitats afectives.

CCEC4. Experimenta de manera creativa amb diferents mitjans i suports, i diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a elaborar propostes artístiques i culturals.

5. PRINCIPIS PEDAGÒGICS

De conformitat amb el que s'estableix en l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, s'estableixen els principis pedagògics que vertebraren l'etapa d'Educació Primària. Així, l'article 6 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, estableix els principis pedagògics següents:

1. La intervenció educativa ha de buscar desenvolupar i assentar progressivament les bases que faciliten a cada alumne o alumna una adequada adquisició de les competències clau previstes en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, tenint sempre en compte el procés maduratiu individual, així com els nivells d'acompliment esperats per a aquesta etapa.

2. En aquesta etapa cal posar èmfasi especial a garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada a l'alumnat i a les seues necessitats d'aprenentatge, la participació i la convivència, la prevenció de dificultats d'aprenentatge i la posada en pràctica de mecanismes de reforç i flexibilització, alternatives metodològiques o altres mesures adequades tan prompte com es detecten qualsevol d'aquestes situacions.

3. Sense perjudici del tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria s'han de treballar en totes les àrees o àmbits de manera transversal i a través dels diversos projectes interdisciplinaris.

4. Els aprenentatges que tinguen caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres competències han de rebre consideració especial tenint sempre com a referència els objectius del final de l'etapa i els ensenyaments mínims previstos en el perfil d'eixida.

5. L'educació afectivosexual forma part del currículum coeducatiu en totes les etapes educatives i té com a objectius afavorir la promoció d'una sexualitat positiva basada en els drets sexuals i reproductius, igualitària i saludable, que respecte la diversitat i evite tot tipus de prejudicis per raó d'orientació sexual i afectiva.

6. Cal parar atenció especial a l'orientació educativa i a l'acció tutorial com a espais per a la correcta personalització del procés d'aprenentatge i un desenvolupament personal adequat amb l'alumnat i amb les famílies.

7. L'educació emocional ha de contribuir al desenvolupament de les habilitats emocionals, al reconeixement i gestió de les pròpies emocions i a treballar l'empatia per a entendre les interaccions que es produeixen en el seu entorn.

8. L'alumne i l'alumna són el centre del procés d'aprenentatge i ha de dissenyar-se el procés d'ensenyament des d'aquesta perspectiva, i potenciar així mateix l'aprenentatge significatiu que promoga l'autonomia i la reflexió.

9. Cal fomentar la competència digital i el pensament computacional des de la perspectiva de l'ús segur dels entorns digitals, així com de la reflexió i visió crítica de les xarxes socials.

10. La importància de l'entorn físic s'abordarà des dels principis de sostenibilitat i protecció del medi ambient a través d'accions d'aula, iniciatives de centre, projectes comunitaris o qualsevol altra acció que contribuïska a la cura de l'entorn i a la transició ecològica.

11. Amb la finalitat de fomentar l'hàbit i el domini de la lectura, els centres han de realitzar accions sobre la dinamització de la lectura i de la gestió i dinamització de la biblioteca escolar com a espai educatiu flexible, com a centre de recursos d'informació, de lectura, de cultura, que fomenti l'aprenentatge autònom i que siga un factor de compensació social que afavorisca la igualtat i la diversitat. Caldrà planificar i organitzar els temps i els espais per a llegir, crear i consolidar actituds favorables cap a la lectura i cap a la cultura en totes les àrees i àmbits. Aquestes accions s'han de concretar en els documents oficials que desenvolupen el projecte educatiu de centre i contemplaran un temps diari de lectura amb l'objectiu de fomentar l'hàbit lector i el gust de llegir a través de diferents formats i tipologies.

12. A fi de fomentar la integració de les competències, s'ha de dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes interdisciplinaris per a l'alumnat i a la resolució col·laborativa de problemes, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

13. Les llengües, en un sistema educatiu plurilingüe, se situen en el centre del procés d'aprenentatge, ja que és l'instrument d'accés a la informació i a la construcció de coneixement. L'aprenentatge de les llengües es planteja des d'una perspectiva competencial i globalitzada, l'aprenentatge integrat de les llengües i continguts (TILC).

14. En el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, les llengües oficials s'utilitzaran només com a suport en el procés d'aprenentatge. En aquest procés, cal prioritzar la comprensió, la mediació, l'expressió i la interacció oral en la llengua estrangera i la creació de situacions d'aprenentatge que faciliten a l'alumnat la transferibilitat de les competències adquirides i de generar un aprenentatge significatiu.

5.1. Metodologia

Aprenentatge competencial

Tots els elements que constitueixen el procés d'aprenentatge competencial s'integren en situacions d'aprenentatge. De acord amb l'article 10 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, aquestes situacions contextualitzades impliquen la posada en pràctica, de forma integrada, de competències i sabers, a través d'un problema motivador, rellevant i significatiu.

En totes les àrees i cursos es treballa amb situacions d'aprenentatge que estan contextualitzades en la realitat de l'alumne. D'aquesta manera, l'alumne se sent motivat, és conscient del seu aprenentatge i això l'ajuda a transferir aquest aprenentatge a altres contextos. S'organitzen al voltant d'un repte, motivador i també contextualitzat en l'entorn dels alumnes, connectat amb un objectiu de ciutadania global i ètica de la cura.

En cada situació, l'alumne treballa de manera pràctica i inductiva seguint la seqüència d'aprenentatge, APRENC, que finalitza amb un entregable o repte.

- **Activar:** Presentar contextos reals i pròxims que activen els coneixements previs als quals connectar els nous.
- **Processar:** Raonar activament sobre el que s'està aprenent per mitjà de l'anàlisi, el debat, l'ús, la indagació o altres formes de processament.
- **Abstraure:** Incorporar altres situacions en les quals també s'aplique el que s'està aprenent, passant del concret a l'abstracte.
- **Comprendre:** Donar significat al que està aprenent i poder aplicar-ho a nous contextos.
- **Consolidar:** Practicar en situacions múltiples fent visibles els principis abstractes subjacents, per a enfortir la seua comprensió i domini.
- **Desafiar:** Proposar activitats que permeten als alumnes provar els seus coneixements o plantejar hipòtesis o alternatives, indagar o inventar situacions on aplicar-los...
- **Produir:** Plantejar la creació d'entregables on s'aplique el que s'ha après i dotar-ho d'utilitat pràctica.

Diversitat i inclusió

Projecte basat en els principis del disseny universal de l'aprenentatge. De acord amb els principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA), les situacions d'aprenentatge faciliten múltiples mitjans de representació (què s'aprendrà) i d'acció i expressió (com s'aprendrà), com també múltiples formes d'implicació (per què s'aprèn). Es pretén que tot l'alumnat, independentment de les seues circumstàncies i característiques, estiguen **presents**, siguin **participatius** i siguin **capaços de produir**.

- 1) **Alumnes presents.** Tots els xiquets i xiquetes han de poder accedir als aprenentatges; per això, s'utilitzen diversos suports i formats per a treballar els

nous coneixements: vídeos, àudios, infografies...; icones en les ordres de les primeres unitats de primer o una font pròpia que facilita la lectura.

2) **Alumnes participatius.** Tot l'alumnat, independentment del seu estil d'aprenentatge, ha de trobar motivació i participar en l'aula. Per això, es faciliten diverses metodologies i tipus d'activitats: treball individual, treball en equip, rutines de treball (per als alumnes que senten seguretat en la repetició), reptes (per als alumnes que necessiten una novetat), propostes de treball fora de l'aula, activitats digitals, situacions que parteixen d'una varietat de contextos, transferència del que s'ha après i utilitat de l'aprenentatge, treball de la metacognició perquè siguin conscients dels seus progressos.

3) **Alumnes capaços de produir.** Es faciliten diferents canals perquè els alumnes expressen el que s'ha après, sense l'obligació de fer-ho sempre d'una mateixa manera. Es proposen activitats la resolució de les quals és visual, oral, cinestèsica, escrita... S'utilitzen també diferents recursos de suport: plantilles, organitzadors visuals, consells d'expressió oral...

Aprenentatge cooperatiu

L'aprenentatge cooperatiu és un model que no sols respon a les necessitats d'una societat multicultural i diversa com la nostra, sinó que respecta les particularitats de l'individu i contribueix decididament a potenciar el desenvolupament integral de l'alumnat. L'aprenentatge cooperatiu és una opció metodològica que valora positivament la diversitat i obté beneficis evidents de situacions marcades per l'heterogeneïtat. Els diferents nivells d'acompliment, de cultures d'origen o de capacitats de l'alumnat es converteixen en un poderós recurs d'aprenentatge.

L'aprenentatge cooperatiu està present en totes les situacions d'aprenentatge com una forma més de treballar a l'aula, com una rutina més de classe, totalment inclosa en la seqüència d'aprenentatge. Les rutines cooperatives que es plantegen són tècniques cooperatives que permeten cooperativitzar totes les situacions i activitats de l'aula. Responen a aquestes característiques:

1. No inclouen una tasca concreta.
2. Tenen diferents nivells de bastida.
3. Compleixen la tríada cooperativa: la interdependència positiva, la participació equitativa i la responsabilitat individual.
4. Articulen una sèrie d'escenaris cooperatius.

En totes les situacions d'aprenentatge es treballa un contingut cooperatiu, amb la finalitat que els alumnes adquirisquen les destreses necessàries per a cooperar cada vegada millor; com millor cooperen, més eficaç serà el seu treball individual i el del seu equip.

Aprendre a pensar

El desenvolupament del pensament està present en les situacions d'aprenentatge com una dinàmica més inclosa en la seqüència d'aprenentatge. Les estratègies de pensament fomenten l'hàbit de pensar de manera ordenada i són una bastida per a facilitar l'aprenentatge. S'organitzen segons la funció cognitiva que treballen i se seqüencien per cicle segons el nivell maduratiu dels alumnes, fomentant el desenvolupament de l'hàbit de pensar en aquests.

Cada estratègia desenvolupa una funció cognitiva o metacognitiva. Aquestes funcions són les que ens permeten rebre, processar i elaborar informació per a dur a terme qualsevol tasca:

1. Comprensió
2. Argumentació
3. Classificació
4. Seqüenciació
5. Anàlisi
6. Presa de decisions
7. Solució de problemes
8. Autoconeixement
9. Pensament creatiu

En les situacions d'aprenentatge es treballa de manera explícita un objectiu del pensament relacionat amb una de les funcions anteriors, a través d'una estratègia concreta. A més, al llarg de cada situació d'aprenentatge, es treballa una desena funció, l'autoregulació, través de preguntes de reflexió i metacognició i a través de les escales d'autoavaluació del repte.

5.2. Organització de l'espai i agrupaments

En funció del moment i de la necessitat, els alumnes podran disposar-se de diferents maneres:

- Gran grup
- Grup reduït
- Parella
- Individual

En molts casos, i atesa la metodologia proposada, serà una bona opció col·locar les taules en grups de quatre alumnes enfrontats dos a dos. En cada grup se situarà un alumne que puga donar ajuda a un altre que en necessite (asseguts aquests en diagonal) i dos de nivell intermedi. D'aquesta manera, quan treballen en parelles la diferència de nivell entre ells no serà tan gran, i al treballar en grup hi haurà alumnes de tots els nivells.

La flexibilitat de l'organització de les taules ens hauria de permetre que, a vegades, amb un senzill gir d'aquestes, els xiquets puguen estar col·locats en parelles mirant en el mateix sentit.

5.3. Organització de les situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge integren tots els elements que constitueixen el procés d'ensenyament-aprenentatge competencial, partint d'una situació problema contextualitzada i de certa complexitat, per a ser resolta de manera creativa i eficaç, que implique la posada en funcionament, de manera integrada, de tota una sèrie de recursos i sabers.

Es plantegen situacions d'aprenentatge que presenten una metodologia inductiva perquè siga l'alumne mateix qui descobrisca el coneixement per si mateix a través de la pràctica directa, i així aconseguisca uns aprenentatges més significatius.

En marxa: La situació d'aprenentatge comença activant els alumnes. Una sèrie de preguntes obertes permetrà la participació de tot el grup classe i, a més, ajudarà a detectar els coneixements previs que tenen sobre el tema. En aquesta primera part es presenta la situació d'aprenentatge, els objectius i el repte que han d'aconseguir.

Va de bol: Els alumnes construeixen el seu propi aprenentatge, amb l'ajuda del professor com a mediador, al llarg de les fases següents: processar (aprenentatge raonat amb estratègies específiques), abstraure (eines per a passar del concret a l'abstracte), comprendre (transferència a altres contextos) i consolidar (estratègies d'assentament).

El nostre repte: Una vegada que han assentat els coneixements, és el moment de dur a terme el producte final que donarà resposta al repte inicial de la situació.

5.4. Educació en valors i educació emocional

Ciutadania global

El desenvolupament d'un programa específic de ciutadania global es fonamenta, en part, en el perfil d'eixida del Reial decret 157/2022, d'1 de març, que defineix les competències clau que l'alumnat ha d'haver desenvolupat en completar el seu itinerari formatiu. Aquest perfil es connecta amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i l'Agenda 2030, que requereixen el desenvolupament d'una sèrie de competències per a actuar davant els reptes que plantegen.

La ciutadania global se sustenta en un conjunt de valors i actituds que porten la persona a prendre consciència dels problemes del món amb sentit crític i perspectiva global i local (glocal), i a participar de manera proactiva i responsable en la seua transformació amb la finalitat d'aplicar l'ètica de la cura per a aconseguir el benestar de totes les persones, la protecció del medi ambient i el desenvolupament humà sostenible.

Aquesta ciutadania global amb sentit està impulsada per tres eixos fonamentals interconnectats: la cultura de la cura, el cultiu de sabers i competències globals i la cultura relacional.

Per a poder dur a terme tant propostes didàctiques vinculades amb la ciutadania global com l'avaluació del seu grau de consecució per part de l'alumnat, es defineix la metacompetència d'*aprendre a cuidar*, que es concreta en els indicadors següents:

1. Coneixement i comprensió disciplinària i interdisciplinària
2. Pensament crític amb perspectiva global + local (glocal)
3. Desenvolupament d'hàbits i virtuts de l'ètica de la cura
4. Estima per la diversitat
5. Competència i responsabilitat digital
6. Habilitats emocionals i comunicatives
7. Ciutadania activa local i global
8. Orientació a l'acció per a millorar i transformar l'entorn

La ciutadania global és l'eix vertebrador de les situacions d'aprenentatge. A partir d'aquests indicadors, es plantegen uns objectius concrets que es treballaran de manera transversal i a través de la resolució de reptes.

Programa d'educació emocional

Més enllà del benefici sobre el desenvolupament humà de l'alumnat, hui sabem amb certesa que el desenvolupament de les competències emocionals és clau per a la consecució de les competències acadèmiques i imprescindibles per a fer front de manera reeixida als reptes diaris d'un món cada vegada més complex i canviant. El programa d'educació emocional té com a objectiu dotar l'alumnat de competències per a la vida i de capacitat per a governar els seus processos emocionals. Volem animar l'alumnat a desplegar una sèrie de capacitats i valors humans que, si bé ja posseeixen, necessiten ser desenvolupats per a poder expressar-se en el dia a dia. En concret, volem capacitar el nostre alumnat per a:

1. Ser conscients de la seua vivència emocional i fer-se'n responsables.
2. Ser conscients de l'estat emocional dels altres i empatitzar amb ells de manera més justa i eficient.
3. Gestionar i expressar adequadament les seues emocions.
4. Ser més competents en la voluntat i l'autocontrol.
5. Demorar gratificacions, tolerar la frustració i perseverar en els seus objectius.
6. Expressar actituds positives, resilents i responsables.
7. Relacionar-se amb la seua autoestima de manera positiva, i facilitar-se la capacitat d'automotivar-se.
8. Crear una xarxa de suport profunda i genuïna i participar en aquesta.
9. Relacionar-se amb els altres de manera compromesa i assertiva.
10. Dirigir la seua vida a través d'objectius i reptes als quals valga la pena servir.
11. Relacionar-se amb la vida a través del benestar.

L'objectiu de la proposta és dotar l'alumnat d'estratègies i recursos que l'ajuden a gestionar la seua vivència emocional, a créixer en el seu autoconeixement, a avançar

en la connexió genuïna cap a l'altre i a establir una relació positiva amb els reptes i propòsits que omplim les seues vides. Per a aconseguir-ho hem creat un itinerari a través d'una sèrie de recursos i activitats pensats per a treballar a l'aula:

- Una història a manera de centre d'interés a partir de la qual introduïm tots els recursos i activitats de la proposta.
- Un mesurador d'estat d'ànim com a eix central del treball emocional a l'aula.
- Activitats per a treballar durant el curs.

5.5. Elements transversals

D'acord amb l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria es treballaran en totes les àrees.

a) Programa d'habilitats comunicatives

Hui més que mai els alumnes necessiten adquirir habilitats que els permeten interaccionar de manera adequada en situacions comunicatives i contextos molt diversos: en l'àmbit privat, social, acadèmic i, més tard, professional. Perquè els alumnes aconseguisquen aquests coneixements és fonamental treballar, en totes les àrees de l'etapa i de manera transversal, les quatre habilitats o destreses bàsiques: parlar, escoltar, llegir i escriure.

En relació amb l'**expressió oral**, és necessari que els alumnes coneguen i aprenguen de manera sistematitzada les habilitats específiques que requereix el maneig de l'oralitat en contextos tant informals com formals. En cada situació d'aprenentatge, els alumnes practiquen una habilitat concreta i realitzen una exposició individual davant els seus companys posant el focus en l'habilitat que estiguen treballant. Es basa en el desenvolupament d'aquestes habilitats:

- Habilitats socials: l'escolta activa, la crítica constructiva, la cortesia, rebre crítiques i fer i rebre elogis.
- Habilitats relacionades amb la veu: la dicció, el volum, la velocitat, el ritme, l'entonació i la intenció comunicativa.
- Habilitats relacionades amb el cos: la postura, els gestos, la coreografia gestual i el lèxic corporal, la mirada i el somriure.

Quant a l'**expressió escrita**, des d'un enfocament comunicatiu s'atenen dos aspectes. D'una banda, en cada situació d'aprenentatge s'ofereixen models i eines per a conèixer, identificar i reflexionar sobre les característiques pròpies de diferents tipologies textuals; i d'una altra, es proposa una seqüència d'activitats l'objectiu de les quals és la producció de textos complets i reals. D'aquesta manera s'adquireixen

coneixements amb l'objectiu de posar-los en pràctica i s'aconsegueix un aprenentatge significatiu de la seua funcionalitat.

La proposta per a millorar la competència comunicativa dels alumnes combina la pràctica de les quatre destreses bàsiques: llegir, escriure, parlar i escoltar, ja que els alumnes lligen textos i els produeixen per a presentar-los després davant els seus companys.

Al llarg de les situacions d'aprenentatge es planteja:

- Entrenaments específics de cada habilitat de manera transversal en totes les àrees.
- Practicar el fet de parlar en públic; treballant el discurs formal els alumnes no sols milloraran les exposicions en públic, sinó que a més aquests aprenentatges tindran un efecte en la manera en què s'expressen en la seua vida quotidiana.

b) La comunicació audiovisual

- Incrementar la comprensió crítica dels mitjans de comunicació: televisió, cinema, vídeo, ràdio, fotografia, materials impresos, aplicacions digitals i programes d'ordinador.
- Desenvolupar el pensament crític i la capacitat creativa a través de l'anàlisi i la producció de materials audiovisuals.

c) Competència digital

Les noves tecnologies estan cada vegada més presents en la nostra societat i formen part de la nostra vida quotidiana. Des d'aquesta realitat, considerem imprescindible la seua incorporació a les aules d'Educació Primària amb la finalitat d'iniciar els xiquets en el bon ús d'aquestes. Això implica un ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals.

La incorporació de la tecnologia a l'aula preveu dues vies de tractament que han de ser complementàries i que contribueixen a l'alfabetització en informació i dades, a la comunicació i la col·laboració mediàtica, a l'educació mediàtica, a la creació de continguts digitals, a la seguretat, a la ciutadania digital, a la privacitat, a la propietat intel·lectual, a la resolució de problemes i al pensament computacional:

- Tecnologia com a fi: té com a objectiu oferir a l'alumnat coneixements i destreses bàsiques per a l'ús de dispositius tecnològics. L'ordinador i altres dispositius tecnològics es converteixen, així, en objecte d'estudi per si mateixos.
- La tecnologia com a mitjà: el seu objectiu és traure tot el profit possible de les potencialitats d'aquest mitjà; s'utilitza com a recurs didàctic per a aprendre, per a la presentació de treballs de diferent índole i per a la recerca d'informació.

d) Foment de la creativitat, l'esperit científic i l'emprenedoria

La mateixa metodologia del projecte, i molt especialment els programes d'aprenentatge cooperatiu i aprendre a pensar fomenten els aspectes següents:

- Adquirir estratègies per a poder resoldre problemes: identificar les dades i interpretar-los, reconèixer quines dades falten per a poder resoldre el problema, identificar la pregunta i analitzar què és el que ens pregunta.
- Desenvolupar un exercici de creativitat col·lectiva entre els alumnes que permeta idear un nou producte o servei capaç de resoldre una necessitat quotidiana.
- Tindre iniciativa personal i prendre decisions des del seu esperit crític.
- Determinar les principals característiques d'aquest nou producte o servei, així com els seus avantatges i inconvenients davant del que ja existeix.
- Enllaçar la solució plantejada (producte o servei) amb els seus possibles usuaris (mercat) i amb la societat en general, i introduir la iniciativa emprenedora i el paper que aquesta ha de tindre com a motor d'ocupació i desenvolupament.
- Aprendre a equivocar-se i oferir les seues pròpies respostes.
- Treballar en equip, negociar, cooperar i construir acords.

Així mateix, tant la metodologia com els programes de cooperatiu, de pensament i de comunicació impulsen l'adquisició de les habilitats emprenedores, que són les següents:

- Habilitats personals: iniciativa, autonomia, capacitat de comunicació, sentit crític, creativitat, adaptabilitat, observació i anàlisi, capacitat de síntesi, visió emprenedora.
- Habilitats cognitives: expressió i comunicació oral, escrita i plàstica; aplicació de recursos TIC a l'aula.
- Habilitats socials: treball en grup, comunicació; cooperació; capacitat de relació amb l'entorn; empatia; habilitats directives; capacitat de planificació; presa de decisions i assumpció de responsabilitats; capacitat organitzativa.

D'altra banda, i tal com estableix el paràgraf 5 de l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, el projecte promou per a totes les àrees la igualtat entre hòmens i dones, l'educació per a la pau, l'educació per a la salut, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible.

5.6. Mesures generals d'atenció a les diferències individuals

A l'empara del que s'estableix en els articles 16 i 17 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, en aquesta etapa es posa un èmfasi especial en l'atenció individualitzada de l'alumnat i en l'atenció a les necessitats educatives concretes segons els seus ritmes i estils d'aprenentatge.

Es posaran en marxa mesures concretes per a atendre les necessitats educatives concretes segons els seus ritmes i estils d'aprenentatge i permetre que tot l'alumnat

aconsegueixca el nivell d'acompliment esperat al final de l'Educació Primària, d'acord amb el perfil d'eixida i la consecució dels objectius: flexibilització en l'organització d'àrees, els ensenyaments, els espais i temps i alternatives metodològiques.

En aquest sentit, se ofereixen mesures d'accessibilitat i atenció a la diversitat. Des d'una perspectiva inclusiva, es planteja l'atenció personalitzada i la prevenció de dificultats en l'aprenentatge.

Es parteix d'una proposta que s'ajusta al concepte de disseny universal de l'aprenentatge (DUA) per a atendre les necessitats de tot l'alumnat:

- Es presenten situacions d'aprenentatge, motivadores per a l'alumne, amb l'objectiu de captar el seu interès, desenvolupar les seues competències i fomentar la comunicació, la col·laboració i la reflexió.
- S'hi inclouen opcions que atenguen diferents tipus d'aprenentatge (auditius, visuals, cinestèsics...) i es proporcionen eines que ajuden en la comprensió i interpretació de la informació.
- S'ofereixen opcions que ajuden l'alumne a desenvolupar les habilitats comunicatives i formes d'expressió.

S'atén la diversitat de manera global a través de:

- La metodologia competencial del projecte en cada una de les situacions d'aprenentatge que el formen.
- Una presentació visual dels continguts i el suport d'elements gràfics.
- L'ús d'una tipografia específica que facilita la lectura i l'aprenentatge.
- Materials que faciliten el canvi d'etapa educativa.
- Programes transversals que ofereixen bastides d'aprenentatge: aprenentatge cooperatiu, estratègies de pensament, expressió oral i escrita.
- L'ús de recursos específics per a alumnes amb diferents ritmes d'aprenentatge: apps de paper, plantilles textuais, adaptació curricular, videotutorials, fitxes, fitxes adaptades, materials manipulatius, activitats anivellades per dificultat...

A més, es posaran en marxa mecanismes de suport i reforç tan prompte com es detecten dificultats d'aprenentatge que seran tant organitzatius com curriculars i metodològics. Entre aquestes mesures es pot considerar:

- El suport al grup ordinari.
- Els agrupaments flexibles.

- Les adaptacions del currículum.

5.7. Mesures previstes per al foment de la lectura

Un dels eixos dels principis pedagògics de la llei és el foment de la lectura. Per a això s'han dissenyat aquestes propostes que fomenten l'interés i l'hàbit de la lectura:

- Realització de tasques d'investigació
- Instruccions escrites per a la realització d'activitats lúdiques
- Lectures recomanades: divulgatives, etc.
- Pla lector

5.8. Materials i recursos

A continuació farem referència a aquells recursos utilitzats com a mitjà per a canalitzar l'acció docent durant el curs escolar.

- Llibres de text i materials complementaris
- Materials i recursos manipulatius
- Recursos audiovisuals
- Activitats interactives i altres recursos digitals d'ús habitual (animacions, presentacions, autoavaluacions, etc.) de l'entorn digital:
<https://loginsma.smaprendizaje.com/>
- Ús de l'entorn digital per a la interacció professor-alumne

5.9. Activitats complementàries

Es consideren activitats complementàries les planificades pels mestres que utilitzen espais o recursos diferents a la resta d'activitats ordinàries de l'àrea, encara que requerisquen temps addicional de l'horari no lectiu per a la seua realització. Seran avaluable a efectes acadèmics i obligatòries tant per als mestres com per als alumnes. No obstant això, tindran caràcter voluntari per als alumnes aquelles que es realitzen fora del centre o que requerisquen aportacions econòmiques de les famílies, i en aquest cas es garantirà l'atenció educativa dels alumnes que no participen en aquestes.

Entre els propòsits que persegueixen aquest tipus d'activitats destaquen:

- Completar la formació que reben els alumnes en les activitats curriculars.
- Millorar les relacions entre alumnes i ajudar-los a adquirir habilitats socials i de comunicació.
- Permetre l'obertura de l'alumnat cap a l'entorn físic i cultural que l'envolta.
- Contribuir al desenvolupament de valors i actituds adequades relacionades amb la interacció i el respecte cap als altres, i la cura del patrimoni natural i cultural.

- Desenvolupar la capacitat de participació en les activitats relacionades amb l'entorn natural, social i cultural.
- Estimular el desig d'investigar i saber.
- Afavorir la sensibilitat, la curiositat i la creativitat de l'alumne.
- Despertar el sentit de la responsabilitat en les activitats en què s'integren i realitzen.

Proposta d'activitats complementàries:

- Visites a museus i institucions culturals.
- Celebració d'efemèrides: Dia del Llibre, Dia de la Pau...
- Festes i celebracions.
- Visites a espais naturals.
- Celebració de concursos.

6. AVALUACIÓ

L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat en aquesta etapa educativa serà contínua, global i formativa, tal com s'estableix en l'article 14 del Reial decret 157/2022, d'1 de març. En aquest sentit, a més de la finalitat qualificadora, el procés d'avaluació va més enllà i permet fer una avaluació diagnòstica i formativa.

L'avaluació serà **contínua** en la mesura que estarà immersa en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, amb la finalitat de detectar les dificultats en el moment en què es produeixen, analitzar les causes i, d'aquesta manera, adoptar les mesures necessàries que permeten a l'alumnat millorar el seu procés d'aprenentatge i garantir l'adquisició de les competències clau i objectius per a continuar el procés educatiu.

L'avaluació serà **global** en la mesura que es referirà a les competències clau i als objectius de l'etapa i l'aprenentatge de l'alumnat en el conjunt de les àrees que la integren.

L'avaluació serà **formativa** en la mesura que ajudarà a millorar i enriquir els processos d'ensenyament i aprenentatge. S'integrarà en la mateixa acció educativa, a partir de l'anàlisi, la comprensió i el perfeccionament del procés d'ensenyament i aprenentatge.

Segons aquest mateix decret, l'avaluació tindrà en compte el grau de desenvolupament de les competències clau i específiques, i el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge.

D'acord amb l'article 27 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, els criteris d'avaluació són els referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques de cada àrea.

Seguint aquest esquema, es presenta un model d'avaluació integral a partir d'evidències clau. Els criteris d'avaluació són els referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques de cada àrea.

A més, s'incorporen instruments de seguiment i avaluació per a comprovar l'adquisició dels objectius relacionats amb la ciutadania global, l'aprenentatge cooperatiu, les destreses de pensament i les habilitats comunicatives.

El professorat avaluarà els aprenentatges de l'alumnat. Per a això s'estableixen dinàmiques perquè avalue el professor, l'alumne mateix o es puguin coavaluar entre alumnes.

En acabar el curs, l'equip docent valorarà el progrés de l'alumnat en una sessió única d'avaluació. Els resultats de l'avaluació s'expressaran, per a les qualificacions negatives, amb el terme insuficient (IN), mentre que per a les qualificacions positives s'utilitzaran els següents: suficient (SF), bé (BÉ), notable (NT) o excel·lent (EX).

Tal com s'estableix en l'article 15 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, al final de cada cicle, l'equip docent adoptarà les decisions relatives a la promoció de l'alumne de manera col·legiada, prenent especialment en consideració la informació i el criteri del tutor o la tutora.

En acabar cada cicle s'emetrà un informe sobre el grau d'adquisició de les competències clau per part de l'alumne o alumna i les mesures de reforç per al següent cicle o etapa. Al final de l'etapa d'Educació Primària es facilitarà un informe sobre la seua evolució i el grau de desenvolupament de les competències clau.

6.1. Instruments d'avaluació

Tal com s'estableix en l'article 14 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i el Decret 106/2022, de 5 d'agost, s'utilitzaran instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat.

- Proves escrites (segon i tercer cicle)
- Proves lectores
- Proves orals
- Reptes
- Quadern de classe
- Observació diària

En el primer cicle d'Educació Primària, per a avaluar el procés i no sols el resultat, cal prioritzar l'ús d'eines com l'observació de l'alumnat en els seus processos d'aprenentatge, taules de registre de l'evolució dels aprenentatges, entrevistes orals, rúbriques i documentacions pedagògiques.

En aquest sentit, el projecte inclou diferents tipologies d'activitats (obertes, tancades, concursos, activitats individuals, grupals, digitals, etc.) i instruments d'avaluació específics (llistes de control, rúbriques, fitxes, registres, generadors de proves, etc.). En concret, facilita aquestes eines per a fer el seguiment de les activitats que són evidència clau de l'aprenentatge dels alumnes:

- Escala de valoració del repte. Expressió escrita (autoavaluació)
- Escala de valoració del repte. Expressió oral (coavaluació)
- Rúbrica les meues competències (autoavaluació)
- Autoavaluació interactiva
- Rúbrica d'avaluació del treball cooperatiu (autoavaluació i coavaluació)
- Prova d'avaluació (heteroavaluació)
- Prova d'avaluació adaptada (heteroavaluació)

6.2. Criteris de qualificació

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ	VALORACIÓ EN CADA CURS DE L'ETAPA				
	1r	2n			
INTERÈS PARTICIPACIÓ	15 %	15 %			
COMPORAMENT	15 %	15 %			
TREBALL	30 %	30 %			
SABERS BÀSICS	40 %	40 %			

6.3. Avaluació de diagnòstic

Tal com determina l'article 22 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, en el quart curs d'Educació Primària es durà a terme una avaluació diagnòstica, de caràcter censal, de les competències adquirides per l'alumnat, amb el marc de referència del que s'estableix en l'article 144.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig. Aquesta avaluació serà de caràcter informatiu, formatiu i orientador per al centre, el professorat, l'alumnat i les famílies o tutors legals, així com per a tota la comunitat educativa.

6.4. Avaluació de la pràctica docent

El professorat durà a terme l'avaluació dels processos d'ensenyament i la seua pròpia pràctica docent en relació amb l'assoliment d'objectius educatius del currículum i amb els resultats de l'alumnat, amb l'objectiu de contribuir a millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge.

En conseqüència, es desenvoluparà l'avaluació de la programació didàctica. A partir d'aquesta avaluació es realitzaran, si és el cas, les modificacions oportunes per a adequar-la a les característiques i necessitats de l'alumnat.

7. L'ÀREA DE VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA

En relació amb l'article 10 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i tal com estableix l'article 9 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, es fixen les competències específiques de cada àrea, que seran comunes per a tots els cicles de l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, que s'estableixen per a cada cicle en cada una de les àrees. Tal com es desenvolupa en l'annex III d'aquest decret:

Les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura tenen un paper fonamental en la consecució de les finalitats de l'etapa d'educació primària. Entre els objectius finals de l'etapa hi ha la capacitat de conèixer i d'utilitzar de manera adequada el valencià i el castellà.

D'altra banda, els principis pedagògics del perfil d'eixida d'aquesta etapa també involucren directament aquesta àrea pel que fa a les correctes expressions, oral i escrita, la comprensió lectora, l'hàbit lector, la comunicació audiovisual i la creativitat. A més a més, al final d'aquesta etapa, tot l'alumnat ha d'haver après a expressar-se oralment i per escrit tant en valencià com en castellà; també ha d'haver adquirit un nivell de comprensió lectora adequat en les dues llengües oficials, haver desenvolupat el gust per la lectura, el sentit artístic i la creativitat.

Finalment, el valencià i el castellà, com a llengües vehiculars de l'ensenyament, són l'eina fonamental que ha de garantir l'accés de l'alumnat al coneixement en les diferents àrees. El domini eficaç de les dues llengües resulta imprescindible, per tant, per a esdevindre un aprenent autònom al llarg de la vida.

D'altra banda, les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura contribueixen de manera directa, juntament amb la resta, al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, a més de participar en l'adquisició de la competència plurilingüe amb la resta de llengües curriculars.

L'enfocament plurilingüe del currículum ha d'ajudar a integrar de manera creativa i eficaç

els processos d'aprenentatge de les diferents llengües curriculars. Pel que fa a l'educació primària, el valencià, el castellà i la llengua estrangera.

En aquest sentit, s'ha procurat que el disseny de les propostes curriculars de les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura i de Llengua Estrangera siga complementari. Efectivament, les coincidències entre les competències específiques d'aquestes àrees estan pensades per a poder treballar d'una manera integrada la competència en comunicació lingüística i la competència plurilingüe. D'altra banda, la competència específica de mediació ha de servir per a afavorir el disseny de situacions d'aprenentatge que integren les diferents llengües del currículum i també, quan siga possible, les llengües presents a l'escola.

Per tal de dur a terme aquest objectiu d'integració de les llengües del currículum, la realització de projectes significatius per a l'alumnat que promoguen la resolució col·laborativa de problemes pot ser un instrument immillorable per a integrar les competències específiques de les àrees lingüístiques i també de les no lingüístiques.

Les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura han de promoure també en aquesta etapa la reflexió lingüística i l'anàlisi contrastiva en un nivell bàsic i preferentment associades als usos discursius. La reflexió s'ha d'estendre també a la diversitat lingüística i cultural present a la mateixa aula, a l'escola, a l'entorn familiar i social pròxim, a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món, en una progressió que faça ampliar la mirada de l'alumnat i el prepare per a viure i conviure en societats diverses. El treball a l'escola de la diversitat lingüística ha d'estar acompanyat d'una visió d'aquesta diversitat com una riquesa i com un fet global. Aquesta reflexió s'ha d'estendre també a la relació entre les llengües i el poder, i els processos de minorització i de substitució lingüístiques. La reflexió ha d'estar acompanyada d'un treball sobre les actituds i els estereotips lingüístics que afavorisca la superació d'aquestes situacions de desigualtat lingüística.

Les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura han de contribuir a desenvolupar la capacitat de diàleg i de mediació en els conflictes usant el llenguatge. En aquest sentit, les competències específiques d'interacció i de mediació són la base per al disseny de situacions d'aprenentatge basades en intercanvis comunicatius que preparen per a una ciutadania empàtica, pacífica, dialogant, que usa el llenguatge per a estretir lligams, millorar la convivència i realitzar projectes cooperatius.

El foment de la creativitat en les àrees lingüístiques passa per la creació verbal a través del joc i dels textos literaris, tant orals com escrits. La literatura a l'escola serveix per a desenvolupar el sentit artístic i la creativitat en l'alumnat a través del joc, els jocs verbals, la creació literària, la composició de textos literaris de diferents formats i gèneres (poesia, conte, cançó, guió, còmic), i també de la creació audiovisual i del teatre que combinen diferents llenguatges i que obrin la porta al treball interdisciplinari i a l'organització de projectes artístics que poden involucrar els àmbits formals, informals i no formals.

D'altra banda, el treball amb els textos literaris, tant orals com escrits, ha de contribuir tant a l'adquisició del codi escrit com a la iniciació en la lectura i al desenvolupament de l'hàbit lector. El paper de les biblioteques d'aula i de centre i el treball coordinat amb les biblioteques municipals, així com el treball amb les famílies, resulten fonamentals per a assolir aquest objectiu. El pla de foment de la lectura i el projecte educatiu de centre han de servir de base per a planificar les accions pedagògiques necessàries per a assolir aquests objectius d'una manera coordinada entre totes les àrees, especialment el temps diari que es dedicarà a la lectura en cada centre.

La literatura, en aquesta etapa, connecta amb la cultura popular i permet integrar a l'aula també les cultures populars de l'alumnat nouvingut. D'altra banda, el treball dels textos literaris al final de l'etapa ha de preparar per a un aprofundiment posterior en la lectura interpretativa dels textos literaris, per a l'estudi dels contextos de creació dels textos i per a la lectura d'obres del cànon del patrimoni literari.

L'ús de les TIC aplicades a l'aprenentatge de les llengües resulta fonamental, i ha de començar en aquesta etapa i de manera progressiva: consultes en Internet, ús de processadors de textos, correctors i traductors, eines de gravació i muntatge audiovisual, diccionaris electrònics o consulta de fitxers bibliogràfics.

D'altra banda, des de les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana

i Literatura s'ha de contribuir també a l'ensenyament d'un ús ètic i no discriminatori del llenguatge en l'àmbit de la comunicació digital, així com ajudar a la construcció d'una consciència crítica dels missatges a través del treball de la lectura crítica, el debat i la creativitat.

D'altra banda, en les àrees lingüístiques s'ha de vetlar també per l'ensenyament inclusiu

de tot l'alumnat, amb una atenció especial cap a les dificultats d'aprenentatge de llengües i el respecte dels diferents ritmes d'adquisició del codi, especialment en el primer cicle de l'etapa. L'acompanyament docent en tot el procés d'aprenentatge i la participació del grup de classe en la facilitació de l'èxit escolar de tots els membres són fets clau per a assolir aquest objectiu.

Finalment, les àrees lingüístiques configuren un context òptim per a ensenyar l'ús del llenguatge per a la gestió de les emocions i en les interaccions durant el treball en grup, per a la participació en la societat i el respecte a la diversitat afectiva i sexual i la igualtat de gènere.

El currículum de les àrees de Valencià: Llengua i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura es fonamenta en el treball de nou competències específiques. Aquestes competències connecten amb el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa d'ensenyament bàsic (que està determinat, al seu torn, pels reptes del segle XXI i per les competències clau), i es connecten entre aquestes i amb els sabers i els criteris d'avaluació, d'una manera dinàmica, a través de l'actuació de l'alumne en diferents contextos de la realitat.

7.1. Competències específiques per a València: llengua i literatura Educació Primària

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen les competències específiques comunes per a tots els cicles de l'àrea de València: llengua i literatura i la seua relació amb les competències clau.

Competències específiques per a València: llengua i literatura Educació Primària	Relació amb les competències clau
1. Reconéixer la diversitat lingüística i cultural de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i del món, a través del contacte amb les llengües de l'alumnat i de l'entorn; evitar prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com una riquesa cultural.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
2. Comprendre, interpretar i valorar, de manera guiada, textos orals i multimodals propis dels àmbits personal, social i educatiu, a través de l'escolta activa, l'aplicació d'estratègies de comprensió oral i la reflexió sobre el contingut i la forma.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
3. Comprendre, interpretar i valorar, de manera guiada, textos escrits i multimodals propis dels àmbits personal, social i educatiu, a través de la lectura de textos, l'aplicació d'estratègies de comprensió lectora i la reflexió sobre el contingut i la forma.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
4. Produir, de manera guiada, missatges orals senzills amb coherència, cohesió i adequació a través de situacions de comunicació dels àmbits familiar, social i educatiu.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
5. Produir, de manera guiada, textos escrits i multimodals adequats i coherents amb un vocabulari apropiat, utilitzant estratègies bàsiques de planificació, textualització, revisió i edició.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC
6. Interactuar de manera oral, escrita i multimodal, a través de textos senzills dels àmbits personal, social i educatiu, utilitzant un llenguatge respectuós i estratègies bàsiques de comprensió, expressió i resolució dialogada de conflictes, de manera síncrona i asíncrona.	CL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
7. Mediar entre interlocutors utilitzant estratègies d'adaptació i de simplificació del llenguatge per a processar i transmetre informació bàsica i senzilla, en situacions comunicatives predictibles dels àmbits personal, social i educatiu.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
8. Llegir de manera autònoma obres i textos de	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE

<p>caràcter divers, seleccionats atenent els seus gustos i interessos i compartir les experiències de lectura.</p>	
<p>9. Llegir i produir textos amb intenció literària, senzills, amb llenguatge pròxim a l'alumne, contextualitzats en la cultura i la tradició, com a font de plaer i de coneixement.</p>	<p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>

7.2. Sabers bàsics per al primer cicle de primària de València: llengua i literatura

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al primer cicle de l'àrea de València: llengua i literatura.

SABERS BÀSICS PRIMER CICLE DE PRIMÀRIA
BLOC 1: LLENGUA I ÚS
1.1. LES LLENGÜES I ELS PARLANTS: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 i CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Biografia lingüística personal.- Mapa lingüístic de l'aula.- La variació lingüística- Prejudici i estereotips lingüístics.- Llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.- Expressions pròpies de la llengua.
BLOC 2: ESTRATÈGIES COMUNICATIVES
2.1. SABERS COMUNS: CE2, CE3, CE4, CE5, CE6 i CE7 <ul style="list-style-type: none">- Estratègies per a adaptar el discurs a la intenció comunicativa, als participants i a la situació.- Estratègies per a adaptar el discurs al propòsit comunicatiu i al canal.- Estratègies per a adaptar el discurs al registre.- Adequació textual a la situació comunicativa.- Estructura del discurs: la coherència i la cohesió.- Elements de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges).- Tipologies textuais i gèneres discursius.- Elements de detecció i ús d'un llenguatge verbal i icònic no discriminatori.- Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció.- Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació.
2.2. ALFABETITZACIÓ INFORMACIONAL: TRANSVERSAL A TOTES LES CE <ul style="list-style-type: none">- Estratègies de cerca en fonts documentals diverses i amb diferents suports i formats.- Biblioteca de l'aula o del centre i dels recursos digitals.
2.3. REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 i CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Diferències entre llengua oral i llengua escrita.- Consciència fonològica. Fonemes específics del valencià.- Formulació i comprovació d'hipòtesi.

- Generalitzacions sobre aspectes lingüístics.
- Signes de puntuació.
- Relacions de forma i significat entre les paraules.
- Convencions del codi escrit en el marc de propostes de comprensió o producció de textos.
- Estratègies per a la transferència entre les llengües.

2.4. COMUNICACIÓ I INTERACCIÓ ORAL:

G1. Comprensió oral: C2, C6 i C7

- Estratègies: informació i sentit global del discurs.

G2. Expressió oral: C4, C6 i C7

- Estratègies d'expressió oral: pronunciació i entonació adequades.
- Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal.
- Planificació i producció de textos orals i multimodals.

G3. Interacció oral: C6 i C7

- Estratègies d'escola activa i assertivitat, tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Estratègies comunicatives per a la resolució dialogada de conflictes.
- Interaccions orals en situacions comunicatives.
- Estratègies de cortesia lingüística.

2.5. COMPRENSIÓ ESCRITA: C3, C6 i C7

- Lectura mecànica (desxifrar el codi).
- Estratègies de comprensió abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura i formular hipòtesis a través d'informació paratextual i gràfica.
- Estratègies de comprensió durant la lectura: realitzar inferències a partir dels seus coneixements i experiències prèvies.
- Estratègies de comprensió després de la lectura: informació del sentit global del text.

2.6. EXPRESSIÓ ESCRITA I MULTIMODAL: C5, C6 i C7

- Presentació acurada de les produccions escrites.
- Estratègies del procés d'escriptura: textualització i revisió.
- Elements gràfics i paratextuals.

BLOC 3: LECTURA I LITERATURA

3.1. HÀBIT LECTOR: CE 8

- Identitat lectora: expressió de gustos i interessos.
- La biblioteca de l'aula o del centre com a punt de trobada d'activitats literàries compartides. Comunitats lectores.
- Cura dels llibres i normes de funcionament de la biblioteca.

3.2. LITERATURA: CE 9

- Obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Elements constitutius essencials de l'obra literària i dels diferents gèneres literaris.
- Vincles amb altres manifestacions artístiques i culturals.
- Planificació i producció de textos literaris.

7.3. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al segon cicle de primària de València: llengua i literatura

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al segon cicle de l'àrea de València: llengua i literatura.

CRITERIS D'AVALUACIÓ SEGON CICLE (4º CURSO)	SABERS BÀSICS SEGON CICLE (3º i 4º)
Competència específica 1 1.1. Identificar les varietats lingüístiques de l'entorn. 1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en situacions comunicatives habituals. 1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn immediat, i identificar algunes expressions d'ús habitual. 1.4. Identificar en contextos senzills, amb ajuda del docent, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i reconèixer la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural. 1.5. Amb l'ajuda del docent, reflexionar sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua, a partir de l'observació i la comparació de paraules i oracions de diferents llengües pròximes a l'alumnat.	BLOC 1: LLENGUA I ÚS 1.1. Les llengües i els parlants: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 i CE 7 <ul style="list-style-type: none">- Biografia lingüística personal.- Mapa lingüístic local i de l'entorn geogràfic- La variació lingüística- Prejudici i estereotips lingüístics.- Llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.- Expressions pròpies de la llengua. BLOC 2: ESTRATÈGIES COMUNICATIVES 2.1. Sabers comuns: CE2, CE3, CE4, CE5, CE6 i CE7 <ul style="list-style-type: none">- Estratègies per a adaptar el discurs a la intenció comunicativa, als participants i a la situació.- Estratègies per a adaptar el discurs al propòsit comunicatiu i al canal.- Estratègies per a adaptar el discurs al registre.- Adequació textual a la situació comunicativa.
Competència específica 2 2.1. Escoltar de manera activa i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos orals senzills dels àmbits personal, social i educatiu. 2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos orals senzills sobre	

coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

2.3. Escoltar de manera activa i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos multimodals senzills en mitjans digitals, dels àmbits personal, social i educatiu.

2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos multimodals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconeixent la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

Competència específica 3

3.1. Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, i interpretar, amb ajuda del docent, textos escrits i multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu.

3.2. Aplicar, de manera guiada, diferents estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals de textos escrits sobre coneixements pròxims a l'alumnat.

3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura principal dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i iniciar-se en l'avaluació de la seua fiabilitat.

3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent d'una o dues fonts, dels àmbits personal, social i educatiu, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, amb l'ajuda del docent.

3.5. Aplicar, amb ajuda del docent, diferents estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable i reconèixer que pot no ser fiable, iniciar-se en el contrast de la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.

- Estructura del discurs: la coherència i la cohesió.
- Elements de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges).
- Elements de contingut (inferències d'informació) i forma (tipografia).
- Tipologies textuais i gèneres discursius.
- Elements de detecció i ús d'un llenguatge verbal i icònic no discriminatori.
- Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció.

- Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació.

2.2. Alfabetització informacional: transversal a totes les CE

- Estratègies d'ús i tractament de fonts documentals diverses.
- Estratègies de cerca en fonts documentals diverses i amb diferents suports i formats.
- Diferenciació entre fets i opinions.
- Biblioteca de l'aula o del centre i dels recursos digitals.
- Eines digitals per al treball col·laboratiu i la comunicació.
- Hàbits i conductes per a la comunicació segura en entorns virtuals.

2.3. Reflexió sobre la llengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 i CE 7

- Diferències entre llengua oral i llengua escrita.
- Consciència fonològica. Fonemes específics del valencià/castellà.
- Formulació i comprovació d'hipòtesi.
- Generalitzacions sobre aspectes lingüístics.
- Generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques.
- Signes de puntuació.
- Relacions de forma i significat entre les paraules.
- Relacions sintàctiques de les paraules.
- Convencions del codi escrit en el marc de propostes de comprensió o producció de textos.

<p>Competència específica 4</p> <p>4.1. Produir, amb ajuda del docent, discursos orals senzills, amb sentit, sobre coneixements pròxims a l'alumne, de tipologia diversa i ajustats a situacions comunicatives habituals.</p> <p>4.2. Produir discursos orals amb una pronunciació clara, un volum adequat i una postura corporal correcta, i iniciar-se en l'ús de suports audiovisuals.</p> <p>4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari bàsic i unes estructures morfosintàctiques senzilles.</p> <p>4.4. Localitzar i seleccionar informació en una o dues fonts, de manera acompanyada, i compartir oralment els resultats citant-ne les fonts.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estratègies per a la transferència entre les llengües. <p>2.4. Comunicació i interacció oral:</p> <p>G1. Comprensió oral: C2, C6 i C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies: informació i sentit global del discurs. <p>G2. Expressió oral: C4, C6 i C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies d'expressió oral: pronunciació i entonació adequades. - Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal. - Planificació i producció de textos orals i multimodals. <p>G3. Interacció oral: C6 i C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies d'escola activa i assertivitat, tenint en compte la perspectiva de gènere. - Estratègies comunicatives per a la resolució dialogada de conflictes. - Interaccions orals en situacions comunicatives. - Estratègies de cortesia lingüística. <p>2.5. Comprensió escrita: C3, C6 i C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura amb velocitat, fluïdesa i entonació. - Estratègies de comprensió abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura i formular hipòtesis a través d'informació paratextual i gràfica. - Estratègies de comprensió durant la lectura: realitzar inferències a partir dels seus coneixements i experiències prèvies. - Estratègies de comprensió durant la lectura: reformular hipòtesis, interpretar sentits figurats i significats no explícits en els textos. - Estratègies de comprensió després de la lectura: informació del sentit global del text. - Estratègies de comprensió després de la lectura: comprobar hipòtesis i extraure'n conclusions. <p>2.6. Expressió escrita i multimodal: C5, C6 i C7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aplicació de les normes ortogràfiques. - Presentació acurada de les produccions escrites. - Estratègies del procés d'escriptura: textualització i revisió. - Estratègies del procés d'escriptura: planificació i correcció. - Elements gràfics i paratextuals.
<p>Competència específica 5</p> <p>5.1. Produir, a partir d'exemples bàsics i amb ajuda del professorat, textos escrits i multimodals senzills que responguen a les característiques plantejades, amb una estructura coherent i utilitzant vocabulari no discriminatori bàsic d'ús freqüent.</p> <p>5.2. Utilitzar, amb suport i ajuda del professorat, els coneixements elementals d'ortografia i gramàtica necessaris en la situació d'aprenentatge.</p> <p>5.3. Planificar i revisar, de manera dialogada i acompanyada pel professorat, mitjançant instruments i estratègies elementals, com a part explícita del procés d'escriptura.</p> <p>5.4. Localitzar, seleccionar i gestionar, de manera acompanyada, la informació d'una o dues fonts i incloure les seues referències en compartir-la.</p>	
<p>Competència específica 6</p> <p>6.1. Interactuar oralment, amb l'acompanyament del docent, en situacions comunicatives habituals, utilitzant un vocabulari bàsic i no discriminatori, un ritme pausat i el llenguatge no verbal, emprant estratègies d'escolta amb la finalitat de mantindre el tema i respectar les convencions establides.</p> <p>6.2. Utilitzar, de manera acompanyada, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva per a progressar en la gestió dialogada de conflictes.</p> <p>6.3. Identificar i rebutjar, de manera acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.</p> <p>6.4. Interactuar en textos escrits i multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte, utilitzant estratègies per a expressar missatges senzills estructurats amb un vocabulari bàsic d'ús freqüent i no discriminatori.</p>	

<p>Competència específica 7</p> <p>7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents sobre assumptes quotidians.</p> <p>7.2. Interpretar un missatge breu i senzill en L2 (valencià o castellà) i transmetre la informació bàsica o explicar conceptes en la seua L1 (valencià o castellà o una altra llengua), oralment, de manera guiada, per a facilitar la comprensió entre interlocutors sobre assumptes quotidians en el seu entorn més pròxim.</p> <p>7.3. Identificar i utilitzar, de manera acompanyada i molt bàsica, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió orals d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1), com ara l'ús del llenguatge no verbal, o simplificar o adaptar el missatge.</p>	<p>BLOC 3: LECTURA I LITERATURA</p> <p>3.1. Hàbit lector: CE 8</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identitat lectora: expressió de gustos i interessos. - Identitat lectora: valoració crítica dels textos. - La biblioteca de l'aula o del centre com a punt de trobada d'activitats literàries compartides. Comunitats lectores. - Cura dels llibres i normes de funcionament de la biblioteca. <p>3.2. Literatura: CE 9</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elements constitutius essencials de l'obra literària i dels diferents gèneres literaris. - Estratègies per a la interpretació dels textos literaris. - Vincles amb altres manifestacions artístiques i culturals. - Planificació i producció de textos literaris.
<p>Competència específica 8</p> <p>8.1. Llegir de manera autònoma o guiada obres diverses adequades a la seua edat i textos escrits i multimodals dels àmbits personal, social i educatiu seleccionar amb autonomia creixent els que millor s'ajusten als seus gustos i interessos i iniciar-se, així, en la construcció de la seua identitat lectora.</p> <p>8.2. Compartir les experiències de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu.</p>	
<p>Competència específica 9</p> <p>9.1. Llegir i escoltar textos literaris senzills, propis de la tradició literària, adequats a l'edat i amb ajuda del docent.</p> <p>9.2. Interpretar textos senzills de la tradició popular oral, literària, dins d'un context sociocultural pròxim.</p> <p>9.3. Expressar l'opinió sobre textos de tradició literària, amb paraules pròpies de l'alumne i amb ajuda del docent.</p> <p>9.4. Crear versions de textos literaris senzills i breus (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), individualment i col·lectiva.</p> <p>9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i amb ajuda del docent.</p>	

7.4. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al tercer cicle de primària de València: llengua i literatura

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al tercer cicle de l'àrea de Valencià: llengua i literatura.

CRITERIS D'AVALUACIÓ TERCER CICLE (6º CURSO)	SABERS BÀSICS TERCER CICLE (5º i 6º)
<p>Competència específica 1</p> <p>1.1. Identificar i valorar les varietats lingüístiques de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i del món.</p> <p>1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en les diferents situacions comunicatives dels àmbits personal, social i educatiu.</p> <p>1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn, i identificar-ne les característiques bàsiques.</p> <p>1.4. Detectar en contextos pròxims, de manera guiada, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i valorar la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.</p> <p>1.5. Reflexionar i buscar exemples, de manera guiada, sobre aspectes del funcionament de la llengua, a partir de l'observació, la comparació i la manipulació de paraules, oracions i textos, de diferents llengües.</p>	<p>BLOC 1: LLENGUA I ÚS</p> <p>1.1. Les llengües i els parlants: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 i CE 7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biografia lingüística personal. - Mapa lingüístic local i de l'entorn geogràfic. - La variació lingüística. - Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics - Llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències. - Expressions pròpies de la llengua. <p>BLOC 2: ESTRATÈGIES COMUNICATIVES</p> <p>2.1. Sabers comuns: CE2, CE3, CE4, CE5, CE6 i CE7</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies per a adaptar el discurs a la intenció comunicativa, als participants i a la situació. - Estratègies per a adaptar el discurs al propòsit comunicatiu i al canal. - Estratègies per a adaptar el discurs al registre. - Adequació textual a la situació comunicativa. - Estructura del discurs: la coherència i la cohesió. - Elements de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges). - Elements de contingut (inferències d'informació) i forma (tipografia). - Tipologies textuals i gèneres discursius. - Elements de detecció i ús d'un llenguatge verbal i icònic no discriminatori. - Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció. - Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació. <p>2.2. Alfabetització informacional: transversal a totes les CE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies d'ús i tractament de fonts documentals diverses. - Estratègies de cerca en fonts documentals diverses i amb diferents suports i formats.
<p>Competència específica 2</p> <p>2.1. Escoltar de manera activa, interpretar i valorar, de manera guiada, textos orals senzills dels àmbits personal, social i educatiu.</p> <p>2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos orals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada sobre el que ha escoltat.</p> <p>2.3. Escoltar de manera activa, interpretar i valorar diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, de manera guiada, dels àmbits personal, social i educatiu.</p> <p>2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos multimodals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns aspectes formals elementals, i donar una opinió raonada.</p>	

Competència específica 3

- 3.1. Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, interpretar i valorar, de manera guiada, textos escrits i multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu.
- 3.2. Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals argumentades de diferents textos sobre coneixements diversos.
- 3.3. Identificar el tipus i l'estructura dels textos i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat, la idoneïtat en funció de l'objectiu de la lectura, així com algunes de les característiques lingüístiques específiques de cada tipus de text.
- 3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent de dues o més fonts, dels àmbits personal, social i educatiu, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals en mitjans digitals, de manera guiada.
- 3.5. Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació, en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable, contrastar la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.

Competència específica 4

- 4.1. Produir, de manera guiada, discursos orals estructurats, sobre coneixements diversos, ajustats a la situació comunicativa i als gèneres discursius dels àmbits personal, social i educatiu, utilitzant connectors bàsics.
- 4.2. Produir discursos orals amb una pronunciació clara, i amb un ritme i entonació adequats, i incorporar recursos no verbals bàsics que reforcen el discurs i fent ús de suports audiovisuals.
- 4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari adequat, sense expressions col·loquials, i amb varietat d'estructures morfosintàctiques, amb una reflexió progressiva en l'ús de la llengua.
- 4.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació en dues o més fonts, analògiques i digitals, de manera guiada, i compartir oralment els resultats

- Diferenciació entre fets i opinions.
 - Detecció de la manipulació informativa.
 - Ús de models per a sintetitzar i reelaborar informació.
 - Propietat intel·lectual.
 - Biblioteca de l'aula o del centre i dels recursos digitals.
 - Eines digitals per al treball col·laboratiu i la comunicació.
 - Hàbits i conductes per a la comunicació segura en entorns virtuals.
- 2.3. Reflexió sobre la llengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 i CE 7**
- Diferències entre llengua oral i llengua escrita.
 - Consciència fonològica. Fonemes específics del valencià.
 - Formulació i comprovació d'hipòtesi.
 - Generalitzacions sobre aspectes lingüístics.
 - Generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques.
 - Signes de puntuació.
 - Relacions de forma i significat entre les paraules.
 - Relacions sintàctiques de les paraules.
 - Convencions del codi escrit en el marc de propostes de comprensió o producció de textos.
 - Estratègies per a la transferència entre les llengües.
- 2.4. Comunicació i interacció oral:**
- G1. Comprensió oral: C2, C6 i C7**
- Estratègies: informació i sentit global del discurs.
 - Estratègies: reconèixer idees no explícites del discurs.
- G2. Expressió oral: C4, C6 i C7**
- Estratègies d'expressió oral: pronunciació i entonació adequades.
 - Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal.
 - Planificació i producció de textos orals i multimodals.
- G3. Interacció oral: C6 i C7**
- Estratègies d'escola activa i assertivitat, tenint en compte la perspectiva de gènere.
 - Estratègies comunicatives per a la resolució dialogada de conflictes.
 - Interaccions orals en situacions comunicatives.
 - Estratègies de cortesia lingüística.

adoptant un punt de vista personal i citant-ne les fonts.

Competència específica 5

5.1. Produir, a partir d'exemples i de manera guiada, textos escrits i multimodals de gèneres discursius dels àmbits personal, social i educatiu adequats i coherents, amb vocabulari no discriminatori apropiat i estratègies bàsiques de cohesió.

5.2. Utilitzar, de manera acompanyada puntualment i amb reflexió progressiva, els coneixements lingüístics i discursius bàsics necessaris en la situació d'aprenentatge i la terminologia elemental corresponent.

5.3. Planificar, textualitzar, revisar i editar, de manera guiada, mitjançant instruments i estratègies bàsiques, com a part explícita del procés d'escriptura.

5.4. Localitzar, seleccionar, gestionar i integrar en el text, de manera puntualment acompanyada, la informació de dues o més fonts i incloure les seues referències en compartir-la.

Competència específica 6

6.1. Interactuar oralment, de manera pautaada, sobre coneixements que s'ajusten a la situació comunicativa, a través de diferents suports, utilitzant un vocabulari apropiat i ètic i recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, l'entonació, el ritme pausat, o el llenguatge no verbal, emprant estratègies d'escolta activa per a la construcció d'un discurs comú.

6.2. Utilitzar, amb l'ajuda de pautes, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada, el consens i la gestió dialogada de conflictes.

6.3. Identificar i rebutjar, de manera progressivament autònoma, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

6.4. Interactuar en textos escrits, de manera asíncrona i síncrona amb ajuda, mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors, utilitzant estratègies per a expressar missatges adequats amb un vocabulari apropiat i ètic.

6.5. Interactuar en textos multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.

2.5. Comprensió escrita: C3, C6 i C7

- Lectura amb velocitat, fluïdesa i entonació.
- Estratègies de comprensió abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura i formular hipòtesis a través d'informació paratextual i gràfica.
- Estratègies de comprensió durant la lectura: realitzar inferències a partir dels seus coneixements i experiències prèvies.
- Estratègies de comprensió durant la lectura: reformular hipòtesis, interpretar sentits figurats i significats no explícits en els textos.
- Estratègies de comprensió després de la lectura: informació del sentit global del text.
- Estratègies de comprensió després de la lectura: comprobar hipòtesis i extraure'n conclusions.

2.6. Expressió escrita i multimodal: C5, C6 i C7

- Aplicació de les normes ortogràfiques.
- Presentació acurada de les produccions escrites.
- Estratègies del procés d'escriptura: textualització i revisió.
- Estratègies del procés d'escriptura: planificació i correcció.
- Elements gràfics i paratextuals.

BLOC 3: LECTURA I LITERATURA

3.1. Hàbit lector: CE 8

- Identitat lectora: expressió de gustos i interessos.
- Identitat lectora: valoració crítica dels textos.
- La biblioteca de l'aula o del centre com a punt de trobada d'activitats literàries compartides. Comunitats lectores.
- Cura dels llibres i normes de funcionament de la biblioteca.

3.2. Literatura: CE 9

- Obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Elements constitutius essencials de l'obra literària i dels diferents gèneres literaris.
- Estratègies per a la interpretació dels textos literaris.
- Vincles amb altres manifestacions artístiques i culturals.
- Planificació i producció de textos literaris.

Competència específica 7

- 7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents, en situacions habituals dels àmbits personal, social i educatiu.
- 7.2. Comprendre un missatge breu i senzill, i comunicar-ne la informació o explicar-ne els conceptes, de manera oral o escrita entre llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2); tot això en textos sobre assumptes diversos que incloguen vocabulari freqüent.
- 7.3. Seleccionar i utilitzar, de manera guiada, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió orals i escrites d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2), com ara l'ús del llenguatge no verbal, o simplificar o adaptar el missatge.

Competència específica 8

- 8.1. Llegir de manera autònoma obres diverses adequades a la seua edat i textos escrits i multimodals dels àmbits personal, social i educatiu ser conscient dels seus gustos i seleccionar les lectures amb criteri propi i amb autonomia progressiva.
- 8.2. Compartir les experiències de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en els àmbits educatiu i social.

Competència específica 9

- 9.1. Llegir i escoltar fragments literaris senzills i obres completes, pròxims als interessos de l'alumne, i de manera guiada.
- 9.2. Interpretar i relacionar textos literaris senzills de la literatura popular i d'autoria coneguda, en el marc de la tradició literària i del context sociocultural pròxim.
- 9.3. Expressar opinió sobre textos i obres literàries, utilitzant alguns recursos retòrics bàsics dels gèneres, de manera guiada.
- 9.4. Crear versions de textos literaris senzills (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), individualment i col·lectiva.
- 9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i de manera guiada.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

CONeixEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

COMUNITAT VALENCIANA
PROPOSTA PEDAGÒGICA DE CICLE

D'acord amb el DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària, publicat en el DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA (DOGV) el 10/08/2022.

ÍNDIX

1. LEGISLACIÓ VIGENT3
2. INTRODUCCIÓ4
 - 2.1. Elements del currículum4
 - 2.2. Àrees de l'Educació Primària5
3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA DE PRIMÀRIA6
4. COMPETÈNCIES CLAU I PERFIL D'EIXIDA DE L'ALUMNAT7
5. PRINCIPIS PEDAGÒGICS12
 - 5.1. Metodologia13
 - 5.2. Organització de l'espai i agrupaments16
 - 5.3. Organització de les situacions d'aprenentatge17
 - 5.4. Educació en valors i educació emocional17
 - 5.5. Elements transversals19
 - 5.6. Mesures generals d'atenció a les diferències individuals21
 - 5.7. Mesures previstes per al foment de la lectura22
 - 5.8. Materials i recursos23
 - 5.9. Activitats complementàries23
6. AVALUACIÓ24
 - 6.1. Instruments d'avaluació25
 - 6.2. Criteris de qualificació26
 - 6.3. Avaluació de diagnòstic26
 - 6.4. Avaluació de la pràctica docent26
7. L'ÀREA DE CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL27
 - 7.1. Competències específiques per a Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural Primària28
 - 7.2. Sabers bàsics per al primer cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural30
 - 7.3. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al segon cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural33
 - 7.4. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al tercer cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural38

1. LEGISLACIÓ VIGENT

Nivell estatal

[Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació](#)

BOE núm. 106, de 4 de maig de 2006

[Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació](#)

BOE núm. 340, de 30 de desembre de 2020

[Reial decret 157/2022, d'1 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Primària](#)

BOE núm. 52, de 2 de març de 2022

Nivell autonòmic

[Decret 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària](#)

DOGV núm. 9402, d'10 d'agost de 2022

2. INTRODUCCIÓ

2.1. Elements del currículum

A l'efecte del que es disposa en l'article 11 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, s'entén per currículum de l'Educació Primària el conjunt d'objectius, competències, continguts enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació.

Considerant les definicions recollides en l'article 2 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i l'article 2 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i a l'empara del que es disposa en l'article 6.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, el currículum està integrat pels elements següents:

a) Objectius: assoliments que s'espera que l'alumnat haja aconseguit en acabar l'etapa i la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.

b) Competències clau: acompliments que es consideren imprescindibles perquè l'alumnat pugui progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Les competències clau apareixen recollides en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establides en la Recomanació de 22 de maig de 2018, del Consell de la Unió Europea, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

c) Competències específiques: acompliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions l'abordatge de les quals requereix els sabers bàsics de cada àrea o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil d'eixida de l'alumnat, i d'una altra, els sabers bàsics de les àrees o àmbits i els criteris d'avaluació.

d) Criteris d'avaluació: referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en les situacions o activitats a les quals es refereixen les competències específiques de cada àrea en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

e) Sabers bàsics: coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una àrea o àmbit i l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques.

f) Mètodes pedagògics: conjunt d'accions i tècniques didàctiques que el professorat coordina amb l'objectiu de guiar el seu alumnat cap a la consecució de les competències específiques de cada àrea i, en definitiva, acostar-lo al perfil d'eixida de l'Educació Primària.

A més, es defineix:

Situacions d'aprenentatge: activitats connectades que impliquen el desplegament per part de l'alumnat d'actuacions associades a competències clau i competències específiques i que contribueixen a l'adquisició i el desenvolupament d'aquestes.

Línia pedagògica de centre: és el conjunt d'estratègies, procediments, tècniques i accions organitzades planificades pel personal educatiu, de manera conscient i reflexiva, que, coordinades entre si, tenen la finalitat de facilitar possibilitats d'aprenentatge del xiquet o la xiqueta cap a la consecució dels objectius i les competències clau i específiques.

2.2. Àrees de l'Educació Primària

L'Educació Primària comprèn tres cicles de dos anys acadèmics cada un i s'organitza en àrees que tenen un caràcter global i integrador, estan orientades al desenvolupament de les competències de l'alumnat i poden organitzar-se en àmbits.

D'acord amb l'article 8 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i tal com refereix l'article 9 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, les àrees que s'imparteixen en tots els cursos d'Educació Primària són les següents:

- a) Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
- b) Plàstica i Visual
- c) Música i Dansa
- d) Educació Física
- e) Valencià: Llengua i Literatura
- f) Llengua Castellana i Literatura
- g) Llengua Estrangera
- h) Matemàtiques

En el tercer cicle d'Educació Primària s'inclou l'Educació en Valors Cívics i Ètics. A més, es disposa d'un lectiu específic per al desenvolupament de projectes interdisciplinaris i per a la tutoria. Els ensenyaments de Religió s'hi inclouen d'acord amb el que estableix la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

L'organització en àrees s'entén sense perjudici del caràcter global de l'etapa, atesa la necessitat d'integrar les diferents experiències i aprenentatges de l'alumnat en aquestes edats.

En l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural, la distribució horària s'estableix de la manera següent:

- Primer cicle de primària: 315 minuts per cicle.

- Segon cicle de primària: 315 minuts per cicle.
- Tercer cicle de primària: 270 minuts per cicle.

A més, a cada una d'aquestes àrees s'associen una sèrie de competències específiques, criteris d'avaluació i continguts, enunciats en forma de sabers bàsics. En l'annex III a què fan referència els articles 9 i 12 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, s'estableix el currículum de l'etapa, amb les competències específiques de cada àrea, que són comunes per a tots els cicles d'etapa. També s'hi estableixen els continguts, en forma de sabers bàsics, i els criteris d'avaluació per a cada cicle.

3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA DE PRIMÀRIA

Segons l'article 7 del Reial decret 157/2022, l'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten aconseguir uns objectius generals d'etapa. D'acord amb l'article 7 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, els objectius són:

L'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten:

1. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquestes de manera empàtica, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
2. Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.
3. Adquirir habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència, que els permeten desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit escolar i familiar, així com desenvolupar actituds de respecte mutu en els grups socials amb els quals es relacionen.
4. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones des d'una perspectiva crítica, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació de persones per motius gènere, cultura, ideologia, d'ètnia, orientació o identitat sexual, religió, diversitat funcional o altres condicions.
5. Conèixer i utilitzar de manera adequada i efectiva, oralment i per escrit, les llengües oficials: el valencià, com a llengua pròpia i oficial, i el castellà, com a llengua cooficial, i desenvolupar hàbits de lectura individual i en contextos de diàleg, debat i intercanvi d'experiències.
6. Adquirir en llengua estrangera la competència comunicativa bàsica que els permeta comprendre i expressar missatges senzills en situacions quotidianes.
7. Desenvolupar actituds positives envers la riquesa multilingüe i multicultural present en la societat, on conviuen el valencià i el castellà, a més d'altres llengües familiars.
8. Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciarse en la resolució de problemes que requereixen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seua vida quotidiana.

9. Conèixer els aspectes fonamentals de les Ciències de la Naturalesa, les Ciències Socials, la Geografia, la Història i la Cultura, a través de l'assignatura de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural o en desenvolupament de projectes interdisciplinaris.
10. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i iniciarse en la seua utilització per a l'aprenentatge, desenvolupant un esperit crític davant del seu funcionament i els missatges que reben i elaboren.
11. Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciarse en la construcció de propostes visuals i audiovisuals, desenvolupant la sensibilitat estètica i potenciant la creació artística.
12. Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física, l'esport i l'alimentació com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social.
13. Desenvolupar actituds de respecte i cura envers tots els animals, parant atenció especial al desenvolupament de formes de comportaments empàtics i correctes amb els animals de companyia.
14. Desenvolupar les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
15. Desenvolupar hàbits quotidians de mobilitat activa autònoma saludable, fomentant l'educació viària i actituds de respecte que incidisquen en la prevenció dels accidents de trànsit.
16. Desenvolupar hàbits de consum responsable en el context de l'educació per a la sostenibilitat i la protecció del medi ambient, en el camí cap a la transició ecològica.
17. Promoure actituds de respecte entre tots els membres de la comunitat educativa, així com la cooperació entre iguals.

4. COMPETÈNCIES CLAU I PERFIL D'EIXIDA DE L'ALUMNAT

Segons l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, les competències clau que s'han d'adquirir en l'ensenyament bàsic i a l'assoliment de les quals ha de contribuir l'Educació Primària són:

- 1.1 Competència en comunicació lingüística.
- 1.2 Competència plurilingüe.
- 1.3 Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- 1.4 Competència digital.
- 1.5 Competència personal, social i d'aprendre a aprendre .
- 1.6 Competència ciutadana.
- 1.7 Competència emprenedora.
- 1.8 Competència en consciència i expressió culturals.

El **perfil d'eixida** determina el nivell esperat al final de l'educació obligatòria. Tal com estableix l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que l'alumnat haja desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

Tal com s'afirma en aquest mateix decret, la transversalitat és una condició inherent al perfil d'eixida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seua consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cada una de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, àmbit o matèria, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, àmbits o matèries i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt d'aquestes.

A cada una de les competències clau s'associen uns descriptors operatius que, en conjunt, concreten les capacitats que l'alumnat ha d'adquirir al final de l'etapa d'Educació Primària. Aquests descriptors operatius per a l'etapa d'Educació Primària es descriuen a continuació, d'acord amb l'annex I a què es refereix l'article 13 del Decret 106/2022, de 5 d'agost.

Competència en comunicació lingüística (CCL)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació i crear coneixement com per a construir vincles personals.

CCL2. Comprén, interpreta i valora textos orals, escrits, signats o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per a participar activament en contextos quotidians i per a construir coneixement.

CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, avaluant la seua fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.

CCL4. Lee obres diverses adequades al seu progrés maduratiu, seleccionant aquelles que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu; i mobilitza la seua experiència personal i lectora per a construir i compartir la seua interpretació de les obres i per a crear textos d'intenció literària a partir de models senzills.

CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, detectant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

Competència plurilingüe (CP)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per a respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.

CP2. A partir de les seues experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per a comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.

CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, reconeixent i comprenent el seu valor com a factor de diàleg, per a millorar la convivència.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i empra algunes estratègies per a resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.

STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu al voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitzant eines i instruments adequats, plantejant-se preguntes i realitzant experiments senzills de forma guiada.

STEM3. Realitza, de forma guiada, projectes, dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models, adaptant-se davant la incertesa, per a generar en equip un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguem sorgir.

STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols...) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per a compartir i construir nous coneixements.

STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per a promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.

Competència digital (CD)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CD1. Realitza cerques guiades en internet i fa ús d'estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades...) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.

CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic...) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per a expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.

CD3. Participa en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals per a construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, i compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.

CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.

CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa...) per a resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, sol·licitant ajuda en cas necessari.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals i empra estratègies per a gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per a aconseguir els seus propis objectius.

CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils de vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca secunde davant situacions violentes o discriminatòries.

CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències de les altres persones, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i empra estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.

CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques en processos de reflexió guiats.

CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat i participa en processos d'acte i coavaluació, reconeixent les seues limitacions i sabent buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.

Competència ciutadana (CC)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CC1. Entén els processos històrics i socials més rellevants relatius a la seua pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència, i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.

CC2. Participa en activitats comunitàries, en la presa de decisions i en la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics, els principis i valors de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat, i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, de cuidar l'entorn, de rebutjar prejudicis i estereotips, i d'oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.

CC4. Comprén les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn, i s'inicia en l'adopció d'estils de vida sostenibles, per a contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.

Competència emprenedora (CE)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CE1. Reconeix necessitats i reptes que afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees pogueren generar en l'entorn, per a proposar solucions valuoses que responguen a les necessitats detectades.

CE2. Identifica fortaleses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'auto-coneixement i s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics, aplicant-los a situacions i problemes de la vida quotidiana, per a detectar aquells recursos que puguen portar les idees originals i valuoses a l'acció.

CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb uns altres en equip, valorant el procés realitzat i el resultat obtingut, per a dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per a aprendre.

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...

CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic, comprenent les diferències entre diferents cultures i la necessitat de respectar-les.

CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, identificant els

mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.

CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i amb una actitud oberta i in-clusiva, emprant diferents llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant les seues capacitats afectives.

CCEC4. Experimenta de manera creativa amb diferents mitjans i suports, i diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a elaborar propostes artístiques i culturals.

5. PRINCIPIS PEDAGÒGICS

De conformitat amb el que s'estableix en l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, s'estableixen els principis pedagògics que vertebraren l'etapa d'Educació Primària. Així, l'article 6 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, estableix els principis pedagògics següents:

1. La intervenció educativa ha de buscar desenvolupar i assentar progressivament les bases que faciliten a cada alumne o alumna una adequada adquisició de les competències clau previstes en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, tenint sempre en compte el procés maduratiu individual, així com els nivells d'acompliment esperats per a aquesta etapa.

2. En aquesta etapa cal posar èmfasi especial a garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada a l'alumnat i a les seues necessitats d'aprenentatge, la participació i la convivència, la prevenció de dificultats d'aprenentatge i la posada en pràctica de mecanismes de reforç i flexibilització, alternatives metodològiques o altres mesures adequades tan prompte com es detecten qualsevol d'aquestes situacions.

3. Sense perjudici del tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria s'han de treballar en totes les àrees o àmbits de manera transversal i a través dels diversos projectes interdisciplinaris.

4. Els aprenentatges que tinguen caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres competències han de rebre consideració especial tenint sempre com a referència els objectius del final de l'etapa i els ensenyaments mínims previstos en el perfil d'eixida.

5. L'educació afectivosexual forma part del currículum coeducatiu en totes les etapes educatives i té com a objectius afavorir la promoció d'una sexualitat positiva basada en els drets sexuals i reproductius, igualitària i saludable, que respecte la diversitat i evite tot tipus de prejudicis per raó d'orientació sexual i afectiva.

6. Cal parar atenció especial a l'orientació educativa i a l'acció tutorial com a espais per a la correcta personalització del procés d'aprenentatge i un desenvolupament personal adequat amb l'alumnat i amb les famílies.

7. L'educació emocional ha de contribuir al desenvolupament de les habilitats emocionals, al reconeixement i gestió de les pròpies emocions i a treballar l'empatia per a entendre les interaccions que es produeixen en el seu entorn.

8. L'alumne i l'alumna són el centre del procés d'aprenentatge i ha de dissenyar-se el procés d'ensenyament des d'aquesta perspectiva, i potenciar així mateix l'aprenentatge significatiu que promoga l'autonomia i la reflexió.

9. Cal fomentar la competència digital i el pensament computacional des de la perspectiva de l'ús segur dels entorns digitals, així com de la reflexió i visió crítica de les xarxes socials.

10. La importància de l'entorn físic s'abordarà des dels principis de sostenibilitat i protecció del medi ambient a través d'accions d'aula, iniciatives de centre, projectes comunitaris o qualsevol altra acció que contribuïska a la cura de l'entorn i a la transició ecològica.

11. Amb la finalitat de fomentar l'hàbit i el domini de la lectura, els centres han de realitzar accions sobre la dinamització de la lectura i de la gestió i dinamització de la biblioteca escolar com a espai educatiu flexible, com a centre de recursos d'informació, de lectura, de cultura, que fomenti l'aprenentatge autònom i que siga un factor de compensació social que afavorisca la igualtat i la diversitat. Caldrà planificar i organitzar els temps i els espais per a llegir, crear i consolidar actituds favorables cap a la lectura i cap a la cultura en totes les àrees i àmbits. Aquestes accions s'han de concretar en els documents oficials que desenvolupen el projecte educatiu de centre i contemplaran un temps diari de lectura amb l'objectiu de fomentar l'hàbit lector i el gust de llegir a través de diferents formats i tipologies.

12. A fi de fomentar la integració de les competències, s'ha de dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes interdisciplinaris per a l'alumnat i a la resolució col·laborativa de problemes, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

13. Les llengües, en un sistema educatiu plurilingüe, se situen en el centre del procés d'aprenentatge, ja que és l'instrument d'accés a la informació i a la construcció de coneixement. L'aprenentatge de les llengües es planteja des d'una perspectiva competencial i globalitzada, l'aprenentatge integrat de les llengües i continguts (TILC).

14. En el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, les llengües oficials s'utilitzaran només com a suport en el procés d'aprenentatge. En aquest procés, cal prioritzar la comprensió, la mediació, l'expressió i la interacció oral en la llengua estrangera i la creació de situacions d'aprenentatge que faciliten a l'alumnat la transferibilitat de les competències adquirides i de generar un aprenentatge significatiu.

5.1. Metodologia

Aprenentatge competencial

Tots els elements que constitueixen el procés d'aprenentatge competencial s'integren en situacions d'aprenentatge. De acord amb l'article 10 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, aquestes situacions contextualitzades impliquen la posada en pràctica, de forma integrada, de competències i sabers, a través d'un problema motivador, rellevant i significatiu.

En totes les àrees i cursos es treballa amb situacions d'aprenentatge que estan contextualitzades en la realitat de l'alumne. D'aquesta manera, l'alumne se sent motivat, és conscient del seu aprenentatge i això l'ajuda a transferir aquest aprenentatge a altres contextos. S'organitzen al voltant d'un repte, motivador i també contextualitzat en l'entorn dels alumnes, connectat amb un objectiu de ciutadania global i ètica de la cura.

En cada situació, l'alumne treballa de manera pràctica i inductiva seguint la seqüència d'aprenentatge, APRENC, que finalitza amb un entregable o repte.

- **Activar:** Presentar contextos reals i pròxims que activen els coneixements previs als quals connectar els nous.
- **Processar:** Raonar activament sobre el que s'està aprenent per mitjà de l'anàlisi, el debat, l'ús, la indagació o altres formes de processament.
- **Abstraure:** Incorporar altres situacions en les quals també s'aplique el que s'està aprenent, passant del concret a l'abstracte.
- **Comprendre:** Donar significat al que està aprenent i poder aplicar-ho a nous contextos.
- **Consolidar:** Practicar en situacions múltiples fent visibles els principis abstractes subjacents, per a enfortir la seua comprensió i domini.
- **Desafiar:** Proposar activitats que permeten als alumnes provar els seus coneixements o plantejar hipòtesis o alternatives, indagar o inventar situacions on aplicar-los...
- **Produir:** Plantejar la creació d'entregables on s'aplique el que s'ha après i dotar-ho d'utilitat pràctica.

Diversitat i inclusió

Projecte basat en els principis del disseny universal de l'aprenentatge. De acord amb els principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA), les situacions d'aprenentatge faciliten múltiples mitjans de representació (què s'aprendrà) i d'acció i expressió (com s'aprendrà), com també múltiples formes d'implicació (per què s'aprèn). Es pretén que tot l'alumnat, independentment de les seues circumstàncies i característiques, estiguen **presents**, siguin **participatius** i siguin **capaços de produir**.

- 1) **Alumnes presents.** Tots els xiquets i xiquetes han de poder accedir als aprenentatges; per això, s'utilitzen diversos suports i formats per a treballar els

nous coneixements: vídeos, àudios, infografies...; icones en les ordres de les primeres unitats de primer o una font pròpia que facilita la lectura.

2) **Alumnes participatius.** Tot l'alumnat, independentment del seu estil d'aprenentatge, ha de trobar motivació i participar en l'aula. Per això, es faciliten diverses metodologies i tipus d'activitats: treball individual, treball en equip, rutines de treball (per als alumnes que senten seguretat en la repetició), reptes (per als alumnes que necessiten una novetat), propostes de treball fora de l'aula, activitats digitals, situacions que parteixen d'una varietat de contextos, transferència del que s'ha après i utilitat de l'aprenentatge, treball de la metacognició perquè siguin conscients dels seus progressos.

3) **Alumnes capaços de produir.** Es faciliten diferents canals perquè els alumnes expressen el que s'ha après, sense l'obligació de fer-ho sempre d'una mateixa manera. Es proposen activitats la resolució de les quals és visual, oral, cinestèsica, escrita... S'utilitzen també diferents recursos de suport: plantilles, organitzadors visuals, consells d'expressió oral...

Aprenentatge cooperatiu

L'aprenentatge cooperatiu és un model que no sols respon a les necessitats d'una societat multicultural i diversa com la nostra, sinó que respecta les particularitats de l'individu i contribueix decididament a potenciar el desenvolupament integral de l'alumnat. L'aprenentatge cooperatiu és una opció metodològica que valora positivament la diversitat i obté beneficis evidents de situacions marcades per l'heterogeneïtat. Els diferents nivells d'acompliment, de cultures d'origen o de capacitats de l'alumnat es converteixen en un poderós recurs d'aprenentatge.

L'aprenentatge cooperatiu està present en totes les situacions d'aprenentatge com una forma més de treballar a l'aula, com una rutina més de classe, totalment inclosa en la seqüència d'aprenentatge. Les rutines cooperatives que es plantegen són tècniques cooperatives que permeten cooperativitzar totes les situacions i activitats de l'aula. Responen a aquestes característiques:

1. No inclouen una tasca concreta.
2. Tenen diferents nivells de bastida.
3. Compleixen la tríada cooperativa: la interdependència positiva, la participació equitativa i la responsabilitat individual.
4. Articulen una sèrie d'escenaris cooperatius.

En totes les situacions d'aprenentatge es treballa un contingut cooperatiu, amb la finalitat que els alumnes adquirisquen les destreses necessàries per a cooperar cada vegada millor; com millor cooperen, més eficaç serà el seu treball individual i el del seu equip.

Aprendre a pensar

El desenvolupament del pensament està present en les situacions d'aprenentatge com una dinàmica més inclosa en la seqüència d'aprenentatge. Les estratègies de pensament fomenten l'hàbit de pensar de manera ordenada i són una bastida per a facilitar l'aprenentatge. S'organitzen segons la funció cognitiva que treballen i se seqüencien per cicle segons el nivell maduratiu dels alumnes, fomentant el desenvolupament de l'hàbit de pensar en aquests.

Cada estratègia desenvolupa una funció cognitiva o metacognitiva. Aquestes funcions són les que ens permeten rebre, processar i elaborar informació per a dur a terme qualsevol tasca:

1. Comprensió
2. Argumentació
3. Classificació
4. Seqüenciació
5. Anàlisi
6. Presa de decisions
7. Solució de problemes
8. Autoconeixement
9. Pensament creatiu

En les situacions d'aprenentatge es treballa de manera explícita un objectiu del pensament relacionat amb una de les funcions anteriors, a través d'una estratègia concreta. A més, al llarg de cada situació d'aprenentatge, es treballa una desena funció, l'autoregulació, través de preguntes de reflexió i metacognició i a través de les escales d'autoavaluació del repte.

5.2. Organització de l'espai i agrupaments

En funció del moment i de la necessitat, els alumnes podran disposar-se de diferents maneres:

- Gran grup
- Grup reduït
- Parella
- Individual

En molts casos, i atesa la metodologia proposada, serà una bona opció col·locar les taules en grups de quatre alumnes enfrontats dos a dos. En cada grup se situarà un alumne que puga donar ajuda a un altre que en necessite (asseguts aquests en diagonal) i dos de nivell intermedi. D'aquesta manera, quan treballen en parelles la diferència de nivell entre ells no serà tan gran, i al treballar en grup hi haurà alumnes de tots els nivells.

La flexibilitat de l'organització de les taules ens hauria de permetre que, a vegades, amb un senzill gir d'aquestes, els xiquets puguin estar col·locats en parelles mirant en el mateix sentit.

5.3. Organització de les situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge integren tots els elements que constitueixen el procés d'ensenyament-aprenentatge competencial, partint d'una situació problema contextualitzada i de certa complexitat, per a ser resolta de manera creativa i eficaç, que implique la posada en funcionament, de manera integrada, de tota una sèrie de recursos i sabers.

Es plantegen situacions d'aprenentatge que presenten una metodologia inductiva perquè siga l'alumne mateix qui descobrisca el coneixement per si mateix a través de la pràctica directa, i així aconseguisca uns aprenentatges més significatius.

En marxa: La situació d'aprenentatge comença activant els alumnes. Una sèrie de preguntes obertes permetrà la participació de tot el grup classe i, a més, ajudarà a detectar els coneixements previs que tenen sobre el tema. En aquesta primera part es presenta la situació d'aprenentatge, els objectius i el repte que han d'aconseguir.

Va de bol: Els alumnes construeixen el seu propi aprenentatge, amb l'ajuda del professor com a mediador, al llarg de les fases següents: processar (aprenentatge raonat amb estratègies específiques), abstraure (eines per a passar del concret a l'abstracte), comprendre (transferència a altres contextos) i consolidar (estratègies d'assentament).

El nostre repte: Una vegada que han assentat els coneixements, és el moment de dur a terme el producte final que donarà resposta al repte inicial de la situació.

5.4. Educació en valors i educació emocional

Ciutadania global

El desenvolupament d'un programa específic de ciutadania global es fonamenta, en part, en el perfil d'eixida del Reial decret 157/2022, d'1 de març, que defineix les competències clau que l'alumnat ha d'haver desenvolupat en completar el seu itinerari formatiu. Aquest perfil es connecta amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i l'Agenda 2030, que requereixen el desenvolupament d'una sèrie de competències per a actuar davant els reptes que plantegen.

La ciutadania global se sustenta en un conjunt de valors i actituds que porten la persona a prendre consciència dels problemes del món amb sentit crític i perspectiva global i local (glocal), i a participar de manera proactiva i responsable en la seua transformació amb la finalitat d'aplicar l'ètica de la cura per a aconseguir el benestar de totes les persones, la protecció del medi ambient i el desenvolupament humà sostenible.

Aquesta ciutadania global amb sentit està impulsada per tres eixos fonamentals interconnectats: la cultura de la cura, el cultiu de sabers i competències globals i la cultura relacional.

Per a poder dur a terme tant propostes didàctiques vinculades amb la ciutadania global com l'avaluació del seu grau de consecució per part de l'alumnat, es defineix la metacompetència d'*aprendre a cuidar*, que es concreta en els indicadors següents:

1. Coneixement i comprensió disciplinària i interdisciplinària
2. Pensament crític amb perspectiva global + local (glocal)
3. Desenvolupament d'hàbits i virtuts de l'ètica de la cura
4. Estima per la diversitat
5. Competència i responsabilitat digital
6. Habilitats emocionals i comunicatives
7. Ciutadania activa local i global
8. Orientació a l'acció per a millorar i transformar l'entorn

La ciutadania global és l'eix vertebrador de les situacions d'aprenentatge. A partir d'aquests indicadors, es plantegen uns objectius concrets que es treballaran de manera transversal i a través de la resolució de reptes.

Programa d'educació emocional

Més enllà del benefici sobre el desenvolupament humà de l'alumnat, hui sabem amb certesa que el desenvolupament de les competències emocionals és clau per a la consecució de les competències acadèmiques i imprescindibles per a fer front de manera reeixida als reptes diaris d'un món cada vegada més complex i canviant. El programa d'educació emocional té com a objectiu dotar l'alumnat de competències per a la vida i de capacitat per a governar els seus processos emocionals. Volem animar l'alumnat a desplegar una sèrie de capacitats i valors humans que, si bé ja posseeixen, necessiten ser desenvolupats per a poder expressar-se en el dia a dia. En concret, volem capacitar el nostre alumnat per a:

1. Ser conscients de la seua vivència emocional i fer-se'n responsables.
2. Ser conscients de l'estat emocional dels altres i empatitzar amb ells de manera més justa i eficient.
3. Gestionar i expressar adequadament les seues emocions.
4. Ser més competents en la voluntat i l'autocontrol.
5. Demorar gratificacions, tolerar la frustració i perseverar en els seus objectius.
6. Expressar actituds positives, resilents i responsables.
7. Relacionar-se amb la seua autoestima de manera positiva, i facilitar-se la capacitat d'automotivar-se.
8. Crear una xarxa de suport profunda i genuïna i participar en aquesta.
9. Relacionar-se amb els altres de manera compromesa i assertiva.
10. Dirigir la seua vida a través d'objectius i reptes als quals valga la pena servir.
11. Relacionar-se amb la vida a través del benestar.

L'objectiu de la proposta és dotar l'alumnat d'estratègies i recursos que l'ajuden a gestionar la seua vivència emocional, a créixer en el seu autoconeixement, a avançar

en la connexió genuïna cap a l'altre i a establir una relació positiva amb els reptes i propòsits que omplim les seues vides. Per a aconseguir-ho hem creat un itinerari a través d'una sèrie de recursos i activitats pensats per a treballar a l'aula:

- Una història a manera de centre d'interés a partir de la qual introduïm tots els recursos i activitats de la proposta.
- Un mesurador d'estat d'ànim com a eix central del treball emocional a l'aula.
- Activitats per a treballar durant el curs.

5.5. Elements transversals

D'acord amb l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria es treballaran en totes les àrees.

a) Programa d'habilitats comunicatives

Hui més que mai els alumnes necessiten adquirir habilitats que els permeten interaccionar de manera adequada en situacions comunicatives i contextos molt diversos: en l'àmbit privat, social, acadèmic i, més tard, professional. Perquè els alumnes aconseguisquen aquests coneixements és fonamental treballar, en totes les àrees de l'etapa i de manera transversal, les quatre habilitats o destreses bàsiques: parlar, escoltar, llegir i escriure.

En relació amb l'**expressió oral**, és necessari que els alumnes coneguen i aprenguen de manera sistematitzada les habilitats específiques que requereix el maneig de l'oralitat en contextos tant informals com formals. En cada situació d'aprenentatge, els alumnes practiquen una habilitat concreta i realitzen una exposició individual davant els seus companys posant el focus en l'habilitat que estiguen treballant. Es basa en el desenvolupament d'aquestes habilitats:

- Habilitats socials: l'escolta activa, la crítica constructiva, la cortesia, rebre crítiques i fer i rebre elogis.
- Habilitats relacionades amb la veu: la dicció, el volum, la velocitat, el ritme, l'entonació i la intenció comunicativa.
- Habilitats relacionades amb el cos: la postura, els gestos, la coreografia gestual i el lèxic corporal, la mirada i el somriure.

Quant a l'**expressió escrita**, des d'un enfocament comunicatiu s'atenen dos aspectes. D'una banda, en cada situació d'aprenentatge s'ofereixen models i eines per a conèixer, identificar i reflexionar sobre les característiques pròpies de diferents tipologies textuals; i d'una altra, es proposa una seqüència d'activitats l'objectiu de les quals és la producció de textos complets i reals. D'aquesta manera s'adquireixen

coneixements amb l'objectiu de posar-los en pràctica i s'aconsegueix un aprenentatge significatiu de la seua funcionalitat.

La proposta per a millorar la competència comunicativa dels alumnes combina la pràctica de les quatre destreses bàsiques: llegir, escriure, parlar i escoltar, ja que els alumnes lligen textos i els produeixen per a presentar-los després davant els seus companys.

Al llarg de les situacions d'aprenentatge es planteja:

- Entrenaments específics de cada habilitat de manera transversal en totes les àrees.
- Practicar el fet de parlar en públic; treballant el discurs formal els alumnes no sols milloraran les exposicions en públic, sinó que a més aquests aprenentatges tindran un efecte en la manera en què s'expressen en la seua vida quotidiana.

b) La comunicació audiovisual

- Incrementar la comprensió crítica dels mitjans de comunicació: televisió, cinema, vídeo, ràdio, fotografia, materials impresos, aplicacions digitals i programes d'ordinador.
- Desenvolupar el pensament crític i la capacitat creativa a través de l'anàlisi i la producció de materials audiovisuals.

c) Competència digital

Les noves tecnologies estan cada vegada més presents en la nostra societat i formen part de la nostra vida quotidiana. Des d'aquesta realitat, considerem imprescindible la seua incorporació a les aules d'Educació Primària amb la finalitat d'iniciar els xiquets en el bon ús d'aquestes. Això implica un ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals.

La incorporació de la tecnologia a l'aula preveu dues vies de tractament que han de ser complementàries i que contribueixen a l'alfabetització en informació i dades, a la comunicació i la col·laboració mediàtica, a l'educació mediàtica, a la creació de continguts digitals, a la seguretat, a la ciutadania digital, a la privacitat, a la propietat intel·lectual, a la resolució de problemes i al pensament computacional:

- Tecnologia com a fi: té com a objectiu oferir a l'alumnat coneixements i destreses bàsiques per a l'ús de dispositius tecnològics. L'ordinador i altres dispositius tecnològics es converteixen, així, en objecte d'estudi per si mateixos.
- La tecnologia com a mitjà: el seu objectiu és traure tot el profit possible de les potencialitats d'aquest mitjà; s'utilitza com a recurs didàctic per a aprendre, per a la presentació de treballs de diferent índole i per a la recerca d'informació.

d) Foment de la creativitat, l'esperit científic i l'emprenedoria

La mateixa metodologia del projecte, i molt especialment els programes d'aprenentatge cooperatiu i aprendre a pensar fomenten els aspectes següents:

- Adquirir estratègies per a poder resoldre problemes: identificar les dades i interpretar-los, reconèixer quines dades falten per a poder resoldre el problema, identificar la pregunta i analitzar què és el que ens pregunta.
- Desenvolupar un exercici de creativitat col·lectiva entre els alumnes que permeta idear un nou producte o servei capaç de resoldre una necessitat quotidiana.
- Tindre iniciativa personal i prendre decisions des del seu esperit crític.
- Determinar les principals característiques d'aquest nou producte o servei, així com els seus avantatges i inconvenients davant del que ja existeix.
- Enllaçar la solució plantejada (producte o servei) amb els seus possibles usuaris (mercat) i amb la societat en general, i introduir la iniciativa emprenedora i el paper que aquesta ha de tindre com a motor d'ocupació i desenvolupament.
- Aprendre a equivocar-se i oferir les seues pròpies respostes.
- Treballar en equip, negociar, cooperar i construir acords.

Així mateix, tant la metodologia com els programes de cooperatiu, de pensament i de comunicació impulsen l'adquisició de les habilitats emprenedores, que són les següents:

- Habilitats personals: iniciativa, autonomia, capacitat de comunicació, sentit crític, creativitat, adaptabilitat, observació i anàlisi, capacitat de síntesi, visió emprenedora.
- Habilitats cognitives: expressió i comunicació oral, escrita i plàstica; aplicació de recursos TIC a l'aula.
- Habilitats socials: treball en grup, comunicació; cooperació; capacitat de relació amb l'entorn; empatia; habilitats directives; capacitat de planificació; presa de decisions i assumpció de responsabilitats; capacitat organitzativa.

D'altra banda, i tal com estableix el paràgraf 5 de l'article 6 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, el projecte promou per a totes les àrees la igualtat entre hòmens i dones, l'educació per a la pau, l'educació per a la salut, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible.

5.6. Mesures generals d'atenció a les diferències individuals

A l'empara del que s'estableix en els articles 16 i 17 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, en aquesta etapa es posa un èmfasi especial en l'atenció individualitzada de l'alumnat i en l'atenció a les necessitats educatives concretes segons els seus ritmes i estils d'aprenentatge.

Es posaran en marxa mesures concretes per a atendre les necessitats educatives concretes segons els seus ritmes i estils d'aprenentatge i permetre que tot l'alumnat

aconsegueixca el nivell d'acompliment esperat al final de l'Educació Primària, d'acord amb el perfil d'eixida i la consecució dels objectius: flexibilització en l'organització d'àrees, els ensenyaments, els espais i temps i alternatives metodològiques.

En aquest sentit, se ofereixen mesures d'accessibilitat i atenció a la diversitat. Des d'una perspectiva inclusiva, es planteja l'atenció personalitzada i la prevenció de dificultats en l'aprenentatge.

Es parteix d'una proposta que s'ajusta al concepte de disseny universal de l'aprenentatge (DUA) per a atendre les necessitats de tot l'alumnat:

- Es presenten situacions d'aprenentatge, motivadores per a l'alumne, amb l'objectiu de captar el seu interès, desenvolupar les seues competències i fomentar la comunicació, la col·laboració i la reflexió.
- S'hi inclouen opcions que atenguen diferents tipus d'aprenentatge (auditius, visuals, cinestèsics...) i es proporcionen eines que ajuden en la comprensió i interpretació de la informació.
- S'ofereixen opcions que ajuden l'alumne a desenvolupar les habilitats comunicatives i formes d'expressió.

S'atén la diversitat de manera global a través de:

- La metodologia competencial del projecte en cada una de les situacions d'aprenentatge que el formen.
- Una presentació visual dels continguts i el suport d'elements gràfics.
- L'ús d'una tipografia específica que facilita la lectura i l'aprenentatge.
- Programes transversals que ofereixen bastides d'aprenentatge: aprenentatge cooperatiu, estratègies de pensament, expressió oral i escrita.
- L'ús de recursos específics per a alumnes amb diferents ritmes d'aprenentatge: plantilles textuais, adaptació curricular, videotutorials, fitxes, fitxes adaptades, materials manipulatius, activitats anivellades per dificultat...

A més, es posaran en marxa mecanismes de suport i reforç tan prompte com es detecten dificultats d'aprenentatge que seran tant organitzatius com curriculars i metodològics. Entre aquestes mesures es pot considerar:

- El suport al grup ordinari.
- Els agrupaments flexibles.
- Les adaptacions del currículum.

5.7. Mesures previstes per al foment de la lectura

Un dels eixos dels principis pedagògics de la llei és el foment de la lectura. Per a això s'han dissenyat aquestes propostes que fomenten l'interés i l'hàbit de la lectura:

- Realització de tasques d'investigació
- Instruccions escrites per a la realització d'activitats lúdiques
- Lectures recomanades: divulgatives, etc.
- Pla lector

5.8. Materials i recursos

A continuació farem referència a aquells recursos utilitzats com a mitjà per a canalitzar l'acció docent durant el curs escolar.

- Llibres de text i materials complementaris
- Materials i recursos manipulatius
- Recursos audiovisuals
- Activitats interactives i altres recursos digitals d'ús habitual (animacions, presentacions, autoavaluacions, etc.) de l'entorn digital:
<https://loginsma.smaprendizaje.com/>
- Ús de l'entorn digital per a la interacció professor-alumne

5.9. Activitats complementàries

Es consideren activitats complementàries les planificades pels mestres que utilitzen espais o recursos diferents a la resta d'activitats ordinàries de l'àrea, encara que requerisquen temps addicional de l'horari no lectiu per a la seua realització. Seran avaluable a efectes acadèmics i obligatòries tant per als mestres com per als alumnes. No obstant això, tindran caràcter voluntari per als alumnes aquelles que es realitzen fora del centre o que requerisquen aportacions econòmiques de les famílies, i en aquest cas es garantirà l'atenció educativa dels alumnes que no participen en aquestes.

Entre els propòsits que persegueixen aquest tipus d'activitats destaquen:

- Completar la formació que reben els alumnes en les activitats curriculars.
- Millorar les relacions entre alumnes i ajudar-los a adquirir habilitats socials i de comunicació.
- Permetre l'obertura de l'alumnat cap a l'entorn físic i cultural que l'envolta.
- Contribuir al desenvolupament de valors i actituds adequades relacionades amb la interacció i el respecte cap als altres, i la cura del patrimoni natural i cultural.
- Desenvolupar la capacitat de participació en les activitats relacionades amb l'entorn natural, social i cultural.
- Estimular el desig d'investigar i saber.

- Afavorir la sensibilitat, la curiositat i la creativitat de l'alumne.
- Despertar el sentit de la responsabilitat en les activitats en què s'integren i realitzen.

Proposta d'activitats complementàries:

- Visites a museus i institucions culturals.
- Celebració d'efemèrides: Dia del Llibre, Dia de la Pau...
- Festes i celebracions.
- Visites a espais naturals.
- Celebració de concursos.

6. AVALUACIÓ

L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat en aquesta etapa educativa serà contínua, global i formativa, tal com s'estableix en l'article 14 del Reial decret 157/2022, d'1 de març. En aquest sentit, a més de la finalitat qualificadora, el procés d'avaluació va més enllà i permet fer una avaluació diagnòstica i formativa.

L'avaluació serà **contínua** en la mesura que estarà immersa en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, amb la finalitat de detectar les dificultats en el moment en què es produeixen, analitzar les causes i, d'aquesta manera, adoptar les mesures necessàries que permeten a l'alumnat millorar el seu procés d'aprenentatge i garantir l'adquisició de les competències clau i objectius per a continuar el procés educatiu.

L'avaluació serà **global** en la mesura que es referirà a les competències clau i als objectius de l'etapa i l'aprenentatge de l'alumnat en el conjunt de les àrees que la integren.

L'avaluació serà **formativa** en la mesura que ajudarà a millorar i enriquir els processos d'ensenyament i aprenentatge. S'integrarà en la mateixa acció educativa, a partir de l'anàlisi, la comprensió i el perfeccionament del procés d'ensenyament i aprenentatge.

Segons aquest mateix decret, l'avaluació tindrà en compte el grau de desenvolupament de les competències clau i específiques, i el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge.

D'acord amb l'article 27 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, els criteris d'avaluació són els referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques de cada àrea.

Seguint aquest esquema, es presenta un model d'avaluació integral a partir d'evidències clau. Els criteris d'avaluació són els referents que indiquen els nivells

d'acompliment esperats en l'alumnat en l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques de cada àrea.

A més, s'incorporen instruments de seguiment i avaluació per a comprovar l'adquisició dels objectius relacionats amb la ciutadania global, l'aprenentatge cooperatiu, les destreses de pensament i les habilitats comunicatives.

El professorat avaluarà els aprenentatges de l'alumnat. Per a això s'estableixen dinàmiques perquè avalue el professor, l'alumne mateix o es puguin coavaluar entre alumnes.

En acabar el curs, l'equip docent valorarà el progrés de l'alumnat en una sessió única d'avaluació. Els resultats de l'avaluació s'expressaran, per a les qualificacions negatives, amb el terme insuficient (IN), mentre que per a les qualificacions positives s'utilitzaran els següents: suficient (SF), bé (BÉ), notable (NT) o excel·lent (EX).

Tal com s'estableix en l'article 15 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, al final de cada cicle, l'equip docent adoptarà les decisions relatives a la promoció de l'alumne de manera col·legiada, prenent especialment en consideració la informació i el criteri del tutor o la tutora.

En acabar cada cicle s'emetrà un informe sobre el grau d'adquisició de les competències clau per part de l'alumne o alumna i les mesures de reforç per al següent cicle o etapa. Al final de l'etapa d'Educació Primària es facilitarà un informe sobre la seua evolució i el grau de desenvolupament de les competències clau.

6.1. Instruments d'avaluació

Tal com s'estableix en l'article 14 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i el Decret 106/2022, de 5 d'agost, s'utilitzaran instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat.

- Proves escrites (segon i tercer cicle)
- Proves lectores
- Proves orals
- Reptes
- Quadern de classe
- Observació diària

En el primer cicle d'Educació Primària, per a avaluar el procés i no sols el resultat, cal prioritzar l'ús d'eines com l'observació de l'alumnat en els seus processos d'aprenentatge, taules de registre de l'evolució dels aprenentatges, entrevistes orals, rúbriques i documentacions pedagògiques.

En aquest sentit, el projecte inclou diferents tipologies d'activitats (obertes, tancades, concursos, activitats individuals, grupals, digitals, etc.) i instruments d'avaluació específics (llistes de control, rúbriques, fitxes, registres, generadors de proves, etc.). En concret, facilita aquestes eines per a fer el seguiment de les activitats que són evidència clau de l'aprenentatge dels alumnes:

- Escala de valoració del repte. Expressió escrita (autoavaluació)
- Escala de valoració del repte. Expressió oral (coavaluació)
- Rúbrica les meues competències (autoavaluació)
- Autoavaluació interactiva
- Rúbrica d'avaluació del treball cooperatiu (autoavaluació i coavaluació)
- Prova d'avaluació (heteroavaluació)
- Prova d'avaluació adaptada (heteroavaluació)

6.2. Criteris de qualificació

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ	VALORACIÓ EN CADA CURS DE L'ETAPA				
	1 r	2 n			
INTERÈS PARTICIPACIÓ	15 %	15 %			
COMPORAMENT	15 %	15 %			
TREBALL	30 %	30 %			
SABERS BÀSICS	40 %	40 %			

6.3. Avaluació de diagnòstic

Tal com determina l'article 22 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, en el quart curs d'Educació Primària es durà a terme una avaluació diagnòstica, de caràcter censal, de les competències adquirides per l'alumnat, amb el marc de referència del que s'estableix en l'article 144.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig. Aquesta avaluació serà de caràcter informatiu, formatiu i orientador per al centre, el professorat, l'alumnat i les famílies o tutors legals, així com per a tota la comunitat educativa.

6.4. Avaluació de la pràctica docent

El professorat durà a terme l'avaluació dels processos d'ensenyament i la seua pròpia pràctica docent en relació amb l'assoliment d'objectius educatius del currículum i amb

els resultats de l'alumnat, amb l'objectiu de contribuir a millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge.

En conseqüència, es desenvoluparà l'avaluació de la programació didàctica. A partir d'aquesta avaluació es realitzaran, si és el cas, les modificacions oportunes per a adequar-la a les característiques i necessitats de l'alumnat.

7. L'ÀREA DE CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

En relació amb l'article 10 del Reial decret 157/2022, d'1 de març, i tal com estableix l'article 9 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, es fixen les competències específiques de cada àrea, que seran comunes per a tots els cicles de l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, que s'estableixen per a cada cicle en cada una de les àrees. Tal com es desenvolupa en l'annex III d'aquest decret:

L'àrea de Coneixement del Medi afavoreix que l'alumnat desenvolupe les competències que li permeten aconseguir un desenvolupament personal, social i acadèmic que els possibilita dur a terme un projecte vital, amb plenitud, en l'entorn en el qual habita. Aquest entorn és el producte de la relació entre l'ésser humà i la naturalesa, per la qual cosa

l'àrea se centrarà a facilitar la comprensió de la interdependència existent entre els diferents elements.

L'ésser humà es relaciona, en primer lloc, amb si mateix, la seua pròpia biologia i necessitats bàsiques, i amb les seues emocions i sentiments. L'àrea facilita la comprensió d'aquestes qüestions i afavoreix el desenvolupament d'hàbits de vida saludables tant en el pla físic com psíquic.

En segon lloc, l'ésser humà viu en un entorn natural on existeixen multitud d'elements amb naturalesa pròpia que l'afecten i es veuen afectats. Es considera d'especial importància desenvolupar una consciència realista de la situació en la qual es troba el nostre planeta, la Terra, a conseqüència de la sobreexplotació dels recursos que al llarg de la història de la humanitat s'hi ha produït, a partir de la qual adquirir una conducta saludable, sostenible i ecològica, de protecció del medi ambient.

En tercer lloc, l'ésser humà es relaciona amb un entramat social complex. El coneixement i comprensió del món i de la societat en la qual vivim part, d'una banda, de l'anàlisi dels fets històrics i persones de rellevància per a ser conscients dels processos de canvi produïts al llarg del temps i de l'impacte de l'ésser humà sobre el medi tenint en compte els factors polítics, econòmics, socials i culturals. És inherent a això la comprensió de la pluralitat ètnica i cultural de les societats i la importància de viure des de valors com el respecte i la igualtat de gènere. D'altra banda, és imprescindible conèixer les diferents organitzacions més pròximes i les seues funcions (institucions valencianes, espanyoles i europees), comprenent l'organització física i

social del món en el qual viuen i desenvolupant formes de participació democràtica i responsabilitat en la línia dels Drets Humans.

Es considera imprescindible que l'alumnat desenvolupe hàbits i valors que li permeten treballar de manera cooperativa, adquirint habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència, desenvolupant l'emprenedoria, l'autoestima, l'esforç, la responsabilitat i la creativitat. Per això, en les situacions d'aprenentatge l'alumnat abordarà qüestions o problemes propis de l'àrea, plantejant diferents respostes o solucions, producte de la investigació i l'experimentació, utilitzant de manera autònoma, crítica i segura tècniques, eines i estratègies pròpies de les ciències. En aquesta línia i amb el mateix propòsit, l'alumnat utilitzarà elements de l'entorn tecnològic i digital de manera responsable i crítica.

Les activitats d'ensenyament i aprenentatge tindran en compte les característiques de l'alumnat i garantirán la inclusió educativa, a partir de l'ús de mecanismes de reforç i flexibilització que resulten adequats després de la detecció de les barreres que impedisquen la presència, la participació i l'aprenentatge de l'alumnat.

L'aprenentatge dels sabers bàsics, en la línia dels objectius de l'etapa, el perfil d'eixida i les competències específiques de l'àrea, es realitzarà de manera globalitzada amb la finalitat de contribuir al fet que l'alumnat aconseguisca una comprensió interdisciplinària de l'entorn natural i social. A més, en aquesta etapa, ateses les capacitats de l'alumnat, les activitats es realitzaran amb suport i guia del docent la major part del temps, donant especial importància al procés d'aprenentatge més que al resultat final. Serà en l'Educació Secundària Obligatoria quan aquests sabers s'abordaran a partir àmbits de coneixement especialitzat, com són les Ciències Socials, la Història, la Geografia, la Física, la Química, la Biologia, la Geologia, la Tecnologia i la Digitalització, amb la finalitat d'aprofundir-los i ampliar-los.

Els sabers de l'àrea inclouen elements transversals i comuns amb altres àrees curriculars com el gust i foment per la lectura, el coneixement i les actuacions concordes amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, el reconeixement i conservació del patrimoni, la inclusió i tolerància davant la diversitat social i cultural i el respecte dels Drets Universals.

7.1. Competències específiques per a Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural Primària

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen les competències específiques comunes per a tots els cicles de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural i la seua relació amb les competències clau.

Competències específiques per a Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural Educació Primària	Relació amb les competències clau
--	--

1. Utilitzar de forma guiada i delimitada dispositius i recursos digitals per a cercar informació, comunicar-se, col·laborar i crear contingut digital senzill amb seguretat i eficàcia.	CCL, CP, CD, CPSAA, CE
2. Desenvolupar projectes cooperatius delimitats i realitzar investigacions senzilles de naturalesa interdisciplinària amb la guia i ajuda del professorat, utilitzant estratègies elementals pròpies del pensament de disseny i computacional.	CCL, CP, CMCT, CD, CPSAA, CE
3. Plantejar i respondre preguntes sobre qüestions de la vida quotidiana relatives a l'entorn natural, social i cultural aplicant, amb suport i guia de materials i de l professorat, el raonament científic i l'experimentació.	CCL, CP, CMCT, CD, CPSAA, CE
4. Adoptar hàbits saludables de consum, alimentació, exercici i descans a partir del coneixement científic del cos, des del punt de vista del benestar físic, mental i emocional.	CCL, CP, CMCT, CD, CPSAA, CE
5. Identificar, analitzar i proposar solucions als problemes generats per l'acció humana en l'entorn, tant a nivell local com de manera global, derivats dels factors demogràfics, històrics, econòmics, tecnològics i ambientals.	CCL, CP, CMCT, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
6. Situar cronològicament i espacial els esdeveniments que marquen l'inici i el final dels grans períodes històrics mitjançant l'ús de diferents fonts històriques i unitats de temps, i identificar i explicar els principals processos de canvi subjacents i la seua interrelació.	CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CCEC
7. Identificar i descriure l'organització i estructura política i territorial municipal, de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i d'Europa, així com les característiques més destacades de les seues principals institucions i funcions.	CCL, CP, CMCT, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC

7.2. Sabers bàsics per al primer cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al primer cicle de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural.

SABERS BÀSICS PRIMER CICLE DE PRIMÀRIA (1º CURSO)

BLOC 1: CULTURA CIENTÍFICA

1.1. Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5

G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació

- Curiositat per objectes, fets i fenòmens pròxims.
- Realització de prediccions senzilles de manera guiada.
- Estratègies d'utilització de la Informació en diferents fonts fiables, pròximes i accessibles.
- Ús d'Instrumentis i dispositius apropiats per a l'observació i mesurament.
- Procediments i mètodes guiats per a l'experimentació.
- Registre de les observacions.
- Vocabulari científic bàsic per a comunicar de manera oral o gràfica el resultat de les investigacions.

G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere

- Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere.

1.2. La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8

G1. Éssers vius

- Els éssers vius i els objectes inerts.
- Les plantes i els animals. Diferències bàsiques.
- L'hàbitat dels éssers vius en relació amb les seues necessitats bàsiques.
- Valoració i respecte per l'hàbitat natural dels éssers vius.

G2. Paisatges i ecosistemes

- Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes.

G3. Desenvolupament sostenible

- La cistella de la compra a casa i els béns de primera necessitat, hàbits de consum responsable.

G4. El cos humà

- El cos humà, les seues parts bàsiques: cap, tronc i extremitats.
- Hàbits saludables, alimentació, descans, activitat física i higiene personal relacionats amb el benestar físic.
- La salut i les malalties més comunes.

G5. Educació emocional

- Estratègies d'identificació i gestió de les emocions pròpies i alienes.
- Acceptació de les diferències i semblances davant la diversitat a l'aula i el seu entorn pròxim.
- Treball de la dimensió afectiu-sexual.
- Diferències i semblances entre les persones, empatia i respecte per les semblances i diferències amb els altres.

1.3. Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5

G1. Matèria

- Les propietats dels materials en funció de l'ús habitual en la vida quotidiana.

G2. Forces i energia

- Formes d'energia pròximes, la llum i el so. Ús responsable en la vida quotidiana.

G3. Màquines i instruments

- Ús d'objectes de l'entorn amb eficàcia i seguretat.
- Construccions d'estructures a partir de simulacions i jocs de construccions amb materials diversos.

BLOC 2: TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ

2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1

G1 Presència

- Presència de la ciència i de la tecnologia en la societat, a l'escola, a la llar, en la cultura i l'oci.

G2 Comunicació en la xarxa

- Dispositius, programes i aplicacions informàtiques per a comunicar-se de manera segura.

2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2

G1. Projectes de disseny

- Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret.
- Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes.
- Expressió de diferents solucions o respostes.
- Selecció de l'aspecte a desenvolupar.
- Comprovació, disseny, prototipat i/o prova.
- Avaluació.
- Presentació i comunicació.

G2. Pensament computacional

- Descomposició en parts més senzilles.

G3. Tecnologia

- Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur.

G4. Iniciació a la programació

- Programació per blocs amb elements manipulatius no tecnològics (activitats desendollades).

- Programació per blocs a través de robots programables senzills.

G5. Treball Cooperatiu

- Estratègies bàsiques de treball en equip.

BLOC 3: SOCIETATS I TERRITORIS

3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.

G1. Pensament crític

- Estratègies per a l'emissió d'opinions senzilles.

G2. Drets i llibertats

- Noció de desigualtat.

3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.

G1. El pas del temps

- Ús del temps i de les formes convencionals per a mesurarlo.
- Adquisició de nocions bàsiques de temps i unitats de mesura.

G2. Educació patrimonial

- Identificació del patrimoni material com a element del municipi.
- Propostes de cura del patrimoni a petita escala.

G3. Societats i diversitat cultural

- Biografia de personatges rellevants des d'una perspectiva coeducativa.

G4. Interpretació històrica

- Nocions de causa, conseqüència i empatia.

3.3. Alfabetització cívica. CE7.

G1. Organització social

- La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats domèstiques.
- Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes de circulació i mobilitat sostenible.

G2. Estructura política

- Identificació i ús dels equipaments bàsics de l'entorn social: educatius, sanitaris i culturals.

3.4. Consciència ecosocial. CE5.

G1. Representació

- Ús de plànols i mapes senzills.
- La Terra en plànols i mapes senzills.

G2. El clima

- El canvi estacional.
- Variables meteorològiques. Registre i representació de dades.
- El temps i el clima: característiques i diferències.

- El canvi climàtic: factors desencadenants i impacte sobre l'entorn natural.

G3. Responsabilitat ecosocial

- La Terra en el seu concepte geològic i geogràfic.
- Identificació dels estats de l'aigua.
- L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació.

7.3. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al segon cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al segon cicle de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural.

CRITERIS D'AVALUACIÓ SEGON CICLE (4º CURSO)	SABERS BÀSICS SEGON CICLE (3º i 4º CURSO)
<p>Competència específica 1</p> <p>1.1. Usar aplicacions informàtiques senzilles d'ús habitual per a buscar informació en internet, de forma guiada i segura, sobre temes pròxims i d'interés personal.</p> <p>1.2. Usar dispositius senzills per a comunicar-se mitjançant el correu electrònic, aplicant les normes de la netiqueta.</p> <p>1.3. Crear textos digitals senzills utilitzant guies detallades.</p> <p>1.4. Identificar hàbits que afavoreixen tindre una relació saludable i adequada amb l'ús de les tecnologies digitals.</p> <p>1.5. Identificar conductes segures i poc segures relacionades amb la informació personal (imatge, dades i contrasenyes) en l'ús de les tecnologies digitals.</p>	<p>BLOC 1: CULTURA CIENTÍFICA</p> <p>1.1. Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5</p> <p>G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observació de fenòmens que succeeixen en el seu entorn natural, social i cultural pròxim, i realització de prediccions raonades. - Lèxic i vocabulari científic bàsic i la seua utilització en les investigacions relacionades amb el medi pròxim. - Realització d'experiments guiats utilitzant diferents tècniques d'indagació i emprant els instrumentis i dispositius adequats. - Comunicació dels resultats de les investigacions usant eines senzilles usant llenguatge científic bàsic adquirit. - Estratègies d'utilització del pensament crític, aplicat als diferents resultats obtinguts. - Presentació i comunicació dels resultats de les investigacions realitzades en diferents formats, utilitzant el llenguatge científic bàsic adquirit. <p>G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere</p> <ul style="list-style-type: none"> - Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere
<p>Competència específica 2</p> <p>2.1. Identificar qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social i cultural pròxim d'especial interès i rellevància susceptibles de ser abordats mitjançant senzills processos d'investigació.</p> <p>2.2. Proposar possibles solucions a qüestions o problemes relacionats amb l'activitat quotidiana, utilitzant tècniques senzilles de pensament de disseny i pensament computacional.</p>	

<p>2.3. Manejar de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials utilitzats habitualment en desenvolupament de projectes i la realització de xicotetes investigacions.</p> <p>2.4. Presentar el producte final en diferents formats, explicant els passos seguits.</p>	<p>1.2. La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8</p>
<p>Competència específica 3</p> <p>3.1. Cercar i recopilar informació, recorrent a diferents fonts segures i fiables, sobre el medi natural, social i cultural pròxim.</p> <p>3.2. Realitzar de forma guiada experiments senzills, utilitzant les tècniques més apropiades per a la investigació que es realitza.</p> <p>3.3. Emprar de manera segura instruments i dispositius, realitzant observacions i mesuraments precisos i registrar-les correctament.</p> <p>3.4. Interpretar la informació obtinguda com a resultat de la realització d'un experiment.</p> <p>3.5. Presentar els resultats de xicotetes investigacions en forma d'esquemes visualment senzills, utilitzant correctament un llenguatge científic bàsic i explicant els passos que s'han seguit en el procés.</p>	<p>G1. Éssers vius</p> <ul style="list-style-type: none"> - La classificació dels éssers vius, els grans regnes de la natura. - Les plantes. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al medi, obtenció d'energia, relació i reproducció. - Els animals. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al mig, obtenció d'energia, relació i reproducció.
<p>Competència específica 4</p> <p>4.1. Relacionar la pràctica habitual i autònoma d'hàbits saludables d'alimentació, exercici físic i descans amb el coneixement científic del cos i formular propostes de millora.</p> <p>4.2. Identificar emocions i sentiments propis i aliens i comportar-se de manera empàtica en les relacions amb les altres persones per a afavorir la convivència.</p> <p>4.3. Reconèixer i acceptar la identitat sexual i de gènere pròpies i rebutjar prejudicis i estereotips relacionats amb aquestes identitats.</p> <p>4.4. Assumir responsabilitats i tasques en els contextos escolar, familiar i comunitari pròxim superant els estereotips sexistes.</p>	<p>G2. Paisatges i ecosistemes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes. - Els ecosistemes. Factors biòtics i abiòtics. Equilibri i conservació. - El paisatge, agents que el transformen, conscienciació sobre l'acció de l'home en el paisatge. Desenvolupament sostenible. La petjada ecològica dels éssers humans en l'entorn natural.
<p>Competència específica 5</p> <p>5.1. Relacionar les accions que realitzen les persones en la vida quotidiana i el medi en el qual viuen, tenint en compte els factors naturals i socials.</p> <p>5.2. Esmentar els avantatges i els inconvenients d'una actuació humana rellevant i significativa amb un fort impacte en el medi ambient i el paisatge pròxim.</p> <p>5.3. Participar activament en l'elaboració i formulació de propostes d'actuació orientades a la solució de problemes ecològics presents en l'entorn pròxim.</p> <p>5.4. Reconèixer i establir les causes i les conseqüències dels canvis produïts en un</p>	<p>G3. Desenvolupament sostenible</p> <ul style="list-style-type: none"> - Accions per al Consum responsable de béns i serveis. - Petjada ecològica i sostenibilitat / no sostenibilitat derivada del consum. - Reutilització, reducció i reciclatge de materials. - Corresponsabilitat en la protecció mediambiental <p>G4. El cos humà</p> <ul style="list-style-type: none"> - Morfologia del cos humà. Esquelet, musculatura i articulacions. - Parts i òrgans principals del cos humà i les seues funcions. - Relació entre el benestar i la pràctica de determinats hàbits: alimentació variada, higiene personal, exercici físic regulat sense excessos i descans diari. <p>G5. Educació emocional</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reconeixement dels sentiments i emocions pròpies i dels companys i companyes per a establir relacions socials adequades. - Coneixements bàsics sobre la sexualitat humana com a forma de relació i comunicació. <p>1.3. Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5</p> <p>G1. Matèria</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les propietats dels materials: duresa, flexibilitat, massa i volum. Materials naturals i artificials.

<p>element del paisatge o d'un ecosistema amb el pas del temps i per l'acció dels agents que incideixen en ell.</p> <p>5.5. Identificar les accions pròpies realitzades diàriament en benefici del consum responsable de materials escolars, aliments, aigua i electricitat.</p>	<p>G2. Forces i energia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tipus d'energia, el so, la llum i la calor. L'energia elèctrica. Ús i consum responsable. <p>G3. Màquines i instruments</p> <ul style="list-style-type: none"> - Màquines simples. - Aplicacions i usos en la vida quotidiana de màquines, aparells i estructures. - Ús de balances i pesos com a instruments de mesura. - Grans fites en la invenció de màquines, aparells o estructures que van canviar la humanitat des d'una perspectiva de gènere. - El progrés de la ciència i la tecnologia cap a un desenvolupament sostenible.
<p>Competència específica 6</p> <p>6.1. Reconèixer i utilitzar les unitats de temps, dècada i segle, per a situar i ordenar cronològicament fets rellevants del passat.</p> <p>6.2. Ordenar cronològicament fets socials i persones rellevants de la història recent utilitzant eines bàsiques de mesura de temps i incorporant la perspectiva de gènere.</p> <p>6.3. Ordenar temporalment i espacial alguns els fets especialment rellevants de la història de la Comunitat Valenciana.</p> <p>6.4. Descriure algunes formes de vida representatives dels grans períodes històrics fins a l'Edat Antiga.</p> <p>6.5. Explicar i comparar les característiques principals dels diferents períodes històrics fins a l'Edat Antiga.</p>	<p>BLOC 2: TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ</p> <p>2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1</p> <p>G2 Comunicació en la xarxa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones: el correu electrònic. - La netiqueta: regles bàsiques de cortesia i respecte en els correus electrònics: estructura i contingut del missatge (SPAM), ús de majúscules. <p>G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cercadors. - Presentació de la informació: document (estructura, diferents tipografies, inserció d'imatges...) - Entorn personal d'aprenentatge.
<p>Competència específica 7</p> <p>7.1. Identificar els principals òrgans de govern del municipi, de la província i de la Comunitat Valenciana i identificar la seua funció i responsabilitat en la millora de la vida de les persones i de la convivència social.</p> <p>7.2. Distingir les característiques i funcionament de l'estructura política i territorial del seu municipi, la província i la Comunitat Valenciana.</p> <p>7.3. Conèixer les funcions de l'administració del municipi, destacant la importància i el seu valor per a la ciutadania i la participació ciutadana.</p>	<p>G4. Salut i seguretat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: benestar digital i salut per a previndre addiccions. Sensibilització cap al ciberassetjament. - Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: contrasenyes secretes, cessió d'imatges o informació personal, publicitat i correus no desitjats, phishing.
<p>Competència específica 8</p> <p>8.1. Identificar i valorar alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana i descriure les seues característiques més destacades, incloent la seua localització geogràfica i el seu origen històric.</p> <p>8.2. Desenvolupar conductes de respecte, cura i manteniment del patrimoni natural, històric i cultural del municipi i de la Comunitat Valenciana i proposar</p>	<p>G5. Utilització de la tecnologia de la informació i la comunicació</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies de cerca d'informació guiades, segures i eficients: valoració, discriminació, selecció, organització, contrast i comparació. <p>2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2</p> <p>G1. Projectes de disseny</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret.

accions per a la seua conservació i difusió.

- Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes.
 - Expressió de diferents solucions o respostes.
 - Selecció de l'aspecte a desenvolupar.
 - Comprovació, disseny, prototipat i/o prova.
 - Avaluació.
 - Presentació i comunicació.
- G2. Pensament computacional**
- Abstracció.
 - Pensament algorítmic.
 - Descomposició en parts més senzilles.
- G3. Tecnologia**
- Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur.
 - Dispositius digitals segurs i adequats a la consecució d'un projecte: tauleta, telèfon intel·ligent, ordinador, etc.
- G4. Iniciació a la programació**
- Programació per blocs amb elements manipulatiu no tecnològics (activitats desdoblades).
 - Programació per blocs a través de robots programables senzills.
 - Programació per blocs en entorns digitals.
- G5. Treball Cooperatiu**
- Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip.
 - Estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusive.
- BLOC 3: SOCIETATS I TERRITORIS**
- 3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.**
- G1. Pensament crític**
- Conjectures i planificació de tasques senzilles.
 - Estratègies per a la emissió d'opinions senzilles a partir d'una informació donada.
 - Acceptació d'altres punts de vista, assumpció de diversos rols, aportació d'idees pròpies constructives.
- G2. Drets i llibertats**
- Noció de desigualtat social i conflicte social.
- 3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.**

G1. El pas del temps

- Adquisició de nocions bàsiques de temps i unitats de mesura.
- Cronologia històrica. Períodes cronològics i grans edats de la Història. Unitats de mesura (dècada, segle).
- Estratègies per a la representació del temps mitjançant línies del temps i el coneixement dels diferents períodes cronològics.

G2. Educació patrimonial

- Reconeixement de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història i la seua aportació al patrimoni.
- Reconeixement d'altres tipus de patrimoni (immaterial) i localització d'expressions culturals i històriques (patrimoni) més pròximes a la seua localitat i a nivell nacional.

G3. Societats i diversitat cultural

- Identificació dels trets diferencials de les societats a través del temps.
- Reconeixement de les característiques de les societats prehistòriques i de l'Antiguitat, així com els seus elements més destacables.
- Coneixement de les característiques de la cultura grega i la romanització i anàlisi de la seua herència en la societat actual.
- Societats i cultures de l'Època Medieval i Moderna.

G4. Interpretació històrica

- Nocions de causa, conseqüència, empatia, simultaneïtat i interpretació històrica.

3.3. Alfabetització cívica. CE7.**G1. Organització social**

- Economia domèstica: noció de diners, despeses i ingressos, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit.
- La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats en l'entorn familiar.
- Reconeixement de l'organització social, política i territorial: les comunitats autònomes i Espanya.
- Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes de circulació i mobilitat sostenible.

G2. Estructura política

- Característiques del sector privat i del sector públic.

	<ul style="list-style-type: none"> - Organització de l'Administració Pública a través de la Generalitat. G3. Població - Medi urbà i rural. El medi urbà i rural de la Comunitat Valenciana. - Distribució de la població: natalitat i mortalitat. - Moviments migratoris i riscos naturals. 3.4. Consciència ecosocial. CE5. G1. Representació - Representació cartogràfica. G2. El clima - Factors climàtics. - El canvi climàtic: presa de consciència de l'impacte en l'entorn. G3. Responsabilitat ecosocial - La Terra en el seu concepte geològic i geogràfic. - El Sistema Solar. - L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació. - Elements bàsics del relleu. - Elements del relleu a nivell local i nacional. - Conservació i cura dels elements paisatgístics de l'entorn. - Turisme sostenible.
--	---

7.4. Criteris d'avaluació i sabers bàsics per al tercer cicle de primària de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

D'acord amb l'article 11 del Decret 106/2022, de 5 d'agost, i el seu desenvolupament en l'annex III d'aquest mateix decret, a continuació es detallen els criteris d'avaluació i els continguts, enunciats en forma de sabers bàsics, per al tercer cicle de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural.

CRITERIS D'AVALUACIÓ TERCER CICLE (6º CURSO)	SABERS BÀSICS TERCER CICLE (5º i 6º CURSO)
<p>Competència específica 1</p> <p>1.1. Buscar informació en Internet, de forma guiada, segura i eficient, usant dispositius, programes i aplicacions informàtiques senzills.</p> <p>1.2. Comunicar-se utilitzant plataformes i aplicacions en línia, principalment el correu electrònic, fòrums i xats, aplicant les normes de la netiqueta.</p>	<p>BLOC 1: CULTURA CIENTÍFICA</p> <p>1.1. Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5</p> <p>G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observació de fenòmens que succeeixen en el seu entorn natural, social i cultural pròxim, i realització de prediccions raonades.

<p>1.3. Crear textos, presentacions i vídeos en format digital utilitzant pautes per a la seua elaboració.</p> <p>1.4. Identificar hàbits de conducta saludable i segura en l'ús de les tecnologies digitals.</p> <p>1.5. Identificar conductes segures i poc segures en l'ús de la tecnologia, relacionades amb les identitats falses i la protecció antivirus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lèxic i vocabulari científic bàsic i la seua utilització en les investigacions relacionades amb el medi pròxim. - Realització d'experiments guiats utilitzant diferents tècniques d'indagació i emprant els instrumentis i dispositius adequats. - Comunicació dels resultats de les investigacions usant eines senzilles usant llenguatge científic bàsic adquirit. - Estratègies d'utilització del pensament crític, aplicat als diferents resultats obtinguts. - Presentació i comunicació dels resultats de les investigacions realitzades en diferents formats, utilitzant el llenguatge científic bàsic adquirit.
<p>Competència específica 2</p> <p>2.1. Plantejar qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim i identificar possibles fonts susceptibles de proporcionar informació segura, fiable i útil per a abordar-los.</p> <p>2.2. Proposar diferents solucions a qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim utilitzant tècniques de pensament de disseny i pensament computacional.</p> <p>2.3. Elaborar cooperativament un producte final que done solució a un problema senzill de disseny relacionat amb l'entorn natural, social o cultural pròxim, establint uns objectius precisos i provant diferents prototips o solucions, utilitzant de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials adequats.</p> <p>2.4. Avaluar, de forma guiada, el procés seguit en les diferents fases del disseny i desenvolupament d'un projecte senzill i identificar possibilitats de millora.</p> <p>2.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny, explicant els passos seguits, i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix o no amb els seus objectius. Identificar possibles reptes per a futurs projectes.</p>	<p>G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere</p> <ul style="list-style-type: none"> - Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere <p>1.2. La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8</p> <p>G1. Éssers vius</p> <ul style="list-style-type: none"> - La cèl·lula - La cadena alimentària <p>G2. Paisatges i ecosistemes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes. - Els ecosistemes. Factors biòtics i abiòtics. Equilibri i conservació. - El paisatge, agents que el transformen, conscienciació sobre l'acció de l'home en el paisatge. Desenvolupament sostenible. La petjada ecològica dels éssers humans en l'entorn natural. - L'extinció d'algunes espècies, valoració, causes i conseqüències.
<p>Competència específica 3</p> <p>3.1. Mostrar curiositat de manera sostinguda sobre qüestions relacionades amb el medi natural, social o cultural, buscant informació de manera sistemàtica i formulant preguntes sobre elles.</p> <p>3.2. Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar informació, recorrent a diferents fonts segures i fiables, sobre el medi natural, social i cultural pròxim.</p> <p>3.3. Dissenyar i realitzar de forma guiada experiments senzills utilitzant de manera segura els instruments i dispositius apropiats, realitzant observacions i mesuraments precisos, i registrant els resultats obtinguts.</p> <p>3.4. Identificar diferents respostes donades a preguntes relacionades amb l'entorn natural, social i cultural pròxim, contrastar-les amb la informació obtinguda de fonts fiables i segures i formular una conclusió personal.</p>	<p>G3. Desenvolupament sostenible</p> <ul style="list-style-type: none"> - Equilibri entre el desenvolupament social i econòmic i la defensa del medi ambient. - Drets, deures i responsabilitats de l'alumnat com a consumidor conscienciat ecològicament. - La publicitat i l'etiquetatge dels productes que consumeix l'alumnat. <p>G4. El cos humà</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'organització del cos humà. Sistemes, aparells i funcions. - Equilibri i relació entre totes elles. Relació amb l'entorn i amb els altres. - Hàbits per a la salut física, alimentació i nutrició, descans i activitat física

<p>3.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix amb els seus objectius.</p>	<p>com a elements per a la cura i el respecte per u mateix i per l'entorn. Sostenibilitat.</p>
<p>Competència específica 4</p> <p>4.1. Identificar els principals òrgans del cos humà i les seues funcions, relacionant-les amb hàbits de vida saludables.</p> <p>4.2. Adoptar i promoure estils de vida saludable que contribuïsquen a la millora del benestar físic, mental i emocional tant individual com col·lectiu.</p> <p>4.3. Reconéixer i respectar les emocions i sentiments propis i aliens i manejar-los de manera que contribuïsquen al benestar propi i col·lectiu.</p> <p>4.4. Descriure, explicar i acceptar els canvis que es produeixen en el propi cos en aquest període vital i adoptar hàbits de cura i respecte cap a si mateix i els altres relacionats amb aqueixos canvis.</p> <p>4.5. Reconéixer, respectar i valorar les diferències individuals com una riquesa, especialment en el que concerneix la identitat de gènere.</p>	<p>- L'aparell reproductor i la sexualitat responsable.</p> <p>G5. Educació emocional</p> <p>- Establiment d'hàbits per a desenvolupar una salut emocional i mental equilibrades que fomenten l'autoestima i l'autoconcepte, l'empatia i el respecte pels altres.</p> <p>- Acceptació dels canvis físics i emocionals derivats de l'inici de l'adolescència i la pubertat que condicionen unes relacions socials i afectives sanes. Coneixement i acceptació d'u mateix i dels altres.</p> <p>1.3. Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5</p> <p>G1. Matèria</p> <p>- La matèria i les seues propietats. Massa, volum i densitat.</p> <p>G2. Forces i energí</p> <p>- Les forces i el moviment. Els efectes que produeixen les forces, deformacions i moviment. La velocitat i la gravetat.</p> <p>- L'energia. Formes i propietats. La transformació de l'energia. Fonts d'energia renovables i no renovables, sostenibilitat.</p> <p>G3. Màquines i instruments</p> <p>- El progrés de la ciència i la tecnologia cap a un desenvolupament sostenible.</p> <p>- Ús d'instruments de mesura i de càlcul.</p> <p>- Màquines i estructures. Elements que les componen.</p> <p>- Valoració dels avanços científics i tecnològics i la seua relació amb la societat actual.</p>
<p>Competència específica 5</p> <p>5.1. Analitzar i explicar les relacions que es produeixen en un ecosistema o un paisatge significatiu per a l'alumnat tenint en compte els factors naturals i socials.</p> <p>5.2. Analitzar críticament l'impacte que suposa l'acció humana en el medi tant a nivell local como global.</p> <p>5.3. Participar activament en l'elaboració i formulació de propostes d'actuació raonades, viables i sostenibles orientades a la conservació i cura del medi ambient i el paisatge.</p> <p>5.4. Analitzar els canvis que es produeixen en el paisatge i en un ecosistema a conseqüència del pas del temps, de l'acció dels factors naturals i de l'acció humana que actuen sobre ell.</p> <p>5.5. Identificar i justificar les accions pròpies realitzades habitualment en l'entorn pròxim en benefici del consum responsable de béns i serveis.</p>	<p>BLOC 2: TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ</p> <p>2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1</p> <p>G2 Comunicació en la xarxa</p> <p>- Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones: el correu electrònic.</p> <p>- Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones en xarxa: el xat i el fòrum.</p> <p>- Ús de xarxes socials per a la comunicació i construcció de la ciutadania digital.</p> <p>- La netiqueta: regles bàsiques de cortesia i respecte en els correus</p>
<p>Competència específica 6</p> <p>6.1. Reconéixer i utilitzar les unitats de temps, dècada, lustre, segle i mil·lenni, per a situar i ordenar cronològicament fets rellevants del passat.</p> <p>6.2. Situar espacial i temporalment els fets socials i persones rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i d'Espanya mostrant la seua interrelació i incorporant la perspectiva de gènere.</p> <p>6.3. Situar i ordenar cronològicament els canvis de major rellevància en la</p>	

<p>humanitat, des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat.</p> <p>6.4. Descriure l'evolució d'algunes formes de vida representatives des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat.</p> <p>6.5. Identificar i analitzar relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre elements destacats del medi social i cultural des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat.</p>	<p>electrònics: estructura i contingut del missatge (SPAM), ús de majúscules.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Netiqueta digital, regles bàsiques de cortesia i respecte en les xarxes socials i estratègies per a resoldre problemes en la comunicació digital a través de xats i fòrums: respecte a la temàtica, ús moderat de les icones, respecte cap a altres opinions, construcció de coneixement en xarxa (ciberètica).
<p>Competència específica 7</p> <p>7.1. Identificar i descriure els elements, estructura i funcions dels principals òrgans de govern del municipi, la província, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea, i reconèixer la seua funció i responsabilitat en el benestar de les persones i en la millora de la convivència social.</p> <p>7.2. Distingir les característiques i funcionament de l'estructura política i territorial del municipi, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea.</p> <p>7.3. Distingir les funcions de l'administració del municipi i de la Comunitat Valenciana, destacant la importància i el seu valor per a la ciutadania, la participació ciutadana i el desenvolupament dels principis del funcionament democràtic.</p>	<p>G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cercadors. - Emmagatzematge de dades (imatges, documents, xifres...) - Presentació de la informació: document (estructura, diferents tipografies, inserció d'imatges...) - Presentació de la informació: presentacions i vídeos. - Estratègies bàsiques de mecanografia. - Entorn personal d'aprenentatge. - Problemes tècnics senzills en les aplicacions i dispositius TIC de manera guiada. <p>G4. Salut i seguretat</p>
<p>Competència específica 8</p> <p>8.1. Identificar i valorar alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i descriure les seues característiques més destacades, incloent la seua localització geogràfica i el seu origen històric.</p> <p>8.2. Desenvolupar conductes de respecte, cura i manteniment del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i proposar accions per a la seua conservació i difusió.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: benestar digital i salut per a previndre addiccions. Sensibilització cap al ciberassetjament. - Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: ciberassetjament, empremta digital, propietat intel·lectual, protecció de la informació personal en xarxes socials. - Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: contrasenyes secretes, cessió d'imatges o informació personal, publicitat i correus no desitjats, phishing. - Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: "amics" d'internet, correus electrònics amb enllaços o descarregables dubtosos. <p>G5. Utilització de la tecnologia de la informació i la comunicació</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratègies de cerca d'informació guiades, segures i eficients: valoració, discriminació, selecció, organització, contrast i comparació. - Estratègies de recollida, emmagatzematge i representació de dades que faciliten la comprensió i l'anàlisi. Citat. <p>2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2</p> <p>G1. Projectes de disseny</p>

- Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret.
 - Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes.
 - Expressió de diferents solucions o respostes.
 - Selecció de l'aspecte a desenvolupar.
 - Comprovació, disseny, prototipat i/o prova.
 - Avaluació.
 - Presentació i comunicació.
- G2. Pensament computacional**
- Abstracció.
 - Pensament algorítmic.
 - Descomposició en parts més senzilles.
 - Identificació de patrons
 - Pensament lògic utilitzant variables que contenen dos valors (vertader/fals, sí/no).
- G3. Tecnologia**
- Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur.
 - Dispositius digitals segurs i adequats a la consecució d'un projecte: tauleta, telèfon intel·ligent, ordinador, etc.
 - Operadors mecànics i màquines simples (sensors, motors...).
 - Recursos digitals: realitat virtual, realitat augmentada, simuladors, impressores 3D...
 - Circuits elèctrics bàsics: elements, efectes, ús quotidià.
- G4. Iniciació a la programació**
- Programació per blocs amb elements manipulatiu no tecnològics (activitats desdoblades).
 - Programació per blocs a través de robots programables senzills.
 - Programació per blocs en entorns digitals.
- G5. Treball Cooperatiu**
- Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip.
 - Estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives.
 - Estratègies en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia, valoració de l'error com a oportunitat d'aprenentatge.
- BLOC 3: SOCIETATS I TERRITORIS**

3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.

G1. Pensament crític

- Estratègies per a l'emissió d'opinions i judicis de valor a partir de diferents tipus de fonts.
- Adquisició d'habilitats per a l'expressió de conclusions a través de textos expositius i elements gràfics.
- Ús de fonts diverses (primàries i secundàries) com a textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts.

G2. Drets i llibertats

- Noció de diversitat cultural.
- Noció de drets i llibertats.
- Noció d'obligacions.

3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.

G1. El pas del temps

- Cronologia històrica. Períodes cronològics i grans edats de la Història. Unitats de mesura (dècada, segle).

G2. Educació patrimonial

- Tipologia, paper social i cultural del patrimoni.
- Elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques.
- Emissió de judicis de valor sobre l'origen del patrimoni i la seua relació amb els esdeveniments històrics.

G3. Societats i diversitat cultural

- La societat de l'antic règim i revolució liberal, així com els canvis socials i econòmics produïts a Espanya.
- Aproximació a la història recent (Guerra Civil, dictadura i transició) i a la memòria democràtica.
- Societats i cultures de l'Època Medieval i Moderna.

G4. Interpretació històrica

- Noció de canvi, continuïtat, simultaneïtat i durada i evidència.

3.3. Alfabetització cívica. CE7.

G1. Organització social

- Economia domèstica: noció de diners, despeses i ingressos, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit.

- La Constitució Espanyola.
- Identificació de l'organització social d'Espanya.
- Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes de circulació i mobilitat sostenible.
- G2. Estructura política**
- Institucions de govern municipals, autonòmiques i estatals.
- Aproximació a la Unió Europea: organització territorial, institucions, competències i responsabilitats.
- Reconeixement de l'organització política i territorial d'Espanya.
- La monarquia parlamentària.
- Diferenciació de formes de govern: règims democràtics i Autoritaris.
- G3. Població**
- Moviments migratoris a la Comunitat Valenciana, Espanya i Europa
- Identificació de les característiques demogràfiques dels països desenvolupats i subdesenvolupats.
- Reconeixement i respecte per la diversitat cultural i lingüística d'Espanya.
- 3.4. Consciència ecosocial. CE5.**
- G1. Representació**
- Representació cartogràfica.
- G2. El clima**
- Factors climàtics: distribució dels climes.
- El canvi climàtic: accions d'afrontament.
- G3. Responsabilitat ecosocial**
- La Terra en el seu concepte geològic i geogràfic.
- El Sistema Solar.
- L'Univers.
- L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació.
- Conservació i cura dels elements paisatgístics de l'entorn.
- Turisme sostenible.
- Elements del relleu a nivell europeu.
- Reconeixement dels paisatges agropecuaris i turístics.
- Xarxes de transport i comunicacions.

Curs	Sentit Numèric				
	Comptatge	Quantitat	Sentit de les operacions	Relacions	Educació Financiera
1r Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Comptar i comparar. Unitat 2. Introducció a més gran que i més petit que. Unitat 7. Entendre el valor posicional. Unitat 8. Utilitzar el valor posicional per sumar i restar. Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Comptar i comparar. Unitat 2. Introducció a més gran que i més petit que. Unitat 3. Introducció a la suma. Unitat 4. Introducció a la resta. Unitat 6. Estratègies per a la suma i la resta. Unitat 7. Entendre el valor posicional. Unitat 8. Utilitzar el valor posicional per sumar i restar. Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. Unitat 11. Raonament amb figures. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 3. Introducció a la suma. Unitat 4. Introducció a la resta. Unitat 6. Estratègies per a la suma i la resta. Unitat 7. Entendre el valor posicional. Unitat 8. Utilitzar el valor posicional per sumar i restar. Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Comptar i comparar. Unitat 2. Introducció a més gran que i més petit que. Unitat 4. Introducció a la resta. Unitat 6. Estratègies per a la suma i la resta. Unitat 7. Entendre el valor posicional. Unitat 8. Utilitzar el valor posicional per sumar i restar. Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats.
2n Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 10. Nombres de tres xifres. Unitat 11. Problemes de dos passos. Unitat 12. Estratègies per nombres grans i multiplicació. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 9. Comparacions. Unitat 10. Nombres de tres xifres. Unitat 11. Problemes de dos passos. Unitat 12. Estratègies per nombres grans i multiplicació. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 9. Comparacions. Unitat 10. Nombres de tres xifres. Unitat 11. Problemes de dos passos. Unitat 12. Estratègies per nombres grans i multiplicació. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 9. Comparacions. Unitat 10. Nombres de tres xifres. Unitat 11. Problemes de dos passos. Unitat 12. Estratègies per nombres grans i multiplicació. 	<ul style="list-style-type: none"> Unidad 13. Temps i diners.

Curs	Sentit de la Mesura			Sentit Espacial		
	Magnitud	Mesura	Estimació i relacions	Formes geomètriques de 2D o 3D	Localització i sistemes de representació	Raonament, modelització i visualització geomètrica
1r Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 5. Mesures. Unitat 10. Temps, capacitat i massa. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 5. Mesures. Unitat 10. Temps, capacitat i massa. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 5. Mesures. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 11. Raonament amb figures. 		<ul style="list-style-type: none"> Unitat 11. Raonament amb figures.
2n Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 6. Longitud, capacitat i massa. Unitat 8. Mesurar i operar. Unitat 9. Comparacions. Unitat 13. Temps i diners. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 6. Longitud, capacitat i massa. Unitat 8. Mesurar i operar. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 6. Longitud, capacitat i massa. Unitat 8. Mesurar i operar. Unitat 9. Comparacions. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 14. Figures. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 14. Figures. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 14. Figures.

Curs	Sentit Algebraic			Sentit Estocàstic	
	Patrons	Model matemàtic	Relacions i funcions	Inferència: recollir dades per resoldre preguntes	Distribució de criteris per organitzar les dades
1r Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Comptar i comparar. Unitat 2. Introducció a més gran que i més petit que. Unitat 6. Estratègies per a la suma i la resta. Unitat 8. Utilitzar el valor posicional per sumar i resta. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 9. Resoldre problemes amb models, dibuixos i igualtats. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 12. Representar i interpretar dades. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 12. Representar i interpretar dades.
2n Primària	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 11. Problemes de dos passos. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 1. Sumes i estratègies. Unitat 2. Utilitzar la recta numèrica per sumar i restar. Unitat 3. Sumands desconeguts a la suma. Unitat 4. Restar. Unitat 5. Usar el valor posicional per sumar. Unitat 7. Usar el valor posicional per restar. Unitat 10. Nombres de tres xifres. Unitat 11. Problemes de dos passos. 	<ul style="list-style-type: none"> Unitat 15. Diagrames. 	